

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

Jaarrapport 2022

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

Postbus 90170

5000 LM Tilburg

E-mail:

spd@achmea.nl

Telefoon:

(013) 462 35 18

Internetsite:

www.pensioenfondsdierenartsen.nl

INHOUDSOPGAVE

Pagina

BESTUURSVERSLAG

A	Voorwoord	4
B	Bestuursverslag	6
	1. Kerncijfers	7
	2. Karakteristieken van het pensioenfonds	9
	3. Hoofdlijnen	18
	4. Pensioenbeleid	32
	5. Beleggingen	43
	6. Financiële paragraaf	52
	7. Risicoparagraaf	54
	8. Toekomstparagraaf 2023	65
	9. Verantwoordingsorgaan	66
	10. Verslag van de visitatiecommissie	69

JAARREKENING

1	Balans per 31 december	74
2	Staat van baten en lasten	75
3	Kasstroomoverzicht	77
4	Algemene toelichting	78
5	Toelichting op de balans	85
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	103

OVERIGE GEGEVENS

1	Statutaire resultaatbestemming	111
2	Actuariële verklaring	112
3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	114

BIJLAGEN

1	Verloopstaat deelnemers	123
2	Pensioenregeling	124
3	SFDR	132

A VOORWOORD

VOORWOORD

De rookwolken van de Corona pandemie waren begin 2022 nog nauwelijks opgetrokken of de volgende crisis diende zich aan. De inval van Rusland in Oekraïne heeft verstrekende gevolgen gehad. Ook voor de wereldwijde economische situatie zijn de gevolgen in 2022 groot geweest. De negatieve effecten op de financiële positie van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen (SPD) zijn ruimschoots gecompenseerd door de gestegen rente. De dekkingsgraad is in 2022 zelfs gestegen tot ruim boven de 120%, het hoogste niveau sinds jaren.

Vanwege de versoepelde wetgeving in de aanloop naar de Wet Toekomst Pensioenen is het mogelijk geweest om halverwege het jaar met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2022 de pensioenen met een klein percentage te verhogen. De financiële situatie verbeterde nog verder gedurende het jaar, hierdoor was het mogelijk om per 1 januari 2023 de pensioenen opnieuw met 9,9% te verhogen. Het was jaren geleden dat de pensioenen geïndexeerd konden worden en zeker dit jaar hard nodig. De inflatie is namelijk ook tot niveaus gestegen die we voor het laatst in de vorige eeuw hebben meegemaakt.

De voorbereidingen voor de overgang naar een nieuwe pensioenregeling voor dierenartsen in het nieuwe pensioenstelsel zijn in volle gang. De werkgroep, bestaande uit het VerantwoordingsOrgaan (VO) en de besturen van Deelnemersvereniging Pensioenfonds Dierenartsen (DPD) en SPD heeft zich vastgebeten in de grote hoeveelheid informatie die nodig is om te komen tot de juiste afwegingen. Hoewel het wetgevingsproces opnieuw is vertraagd, hopen we de overstap nog steeds in 2025 te kunnen maken.

De deelnemer staat uiteraard centraal bij het ontwerpen van de nieuwe regeling en is op verschillende manieren betrokken bij het proces. De oproep onder dierenartsen om deel te nemen aan de klankbordgroep heeft tot veel reacties geleid. Er is een selectie gemaakt uit de vele aanmeldingen en de eerste input is opgehaald bij de leden. De mening van onze deelnemers en gepensioneerden wordt het komende jaar nog op verschillende manieren uitgevraagd. In het laatste kwartaal zijn DPD en SPD druk bezig geweest met de organisatie van een pensioen roadshow in het begin van 2023. Daarnaast worden in diezelfde periode de risico voorkeuren uitgevraagd bij alle deelnemers en gepensioneerden in het risicopreferentieonderzoek.

Op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen werkt SPD onder andere hard aan het voldoen aan de wettelijke eisen op het gebied van transparant rapporteren. Daarbij wordt het beleid verfijnd en geconcretiseerd om beter aan te kunnen sluiten bij de wensen van de deelnemers. De voorkeuren van de deelnemers zullen met behulp van een innovatieve methode volgend jaar worden uitgevraagd.

Aan het einde van 2022 heeft het SPD bestuur afscheid genomen van twee bestuursleden die beiden al ruim elf jaar betrokken waren bij het goed vormgeven van het pensioen voor dierenartsen, Karin van Heuven van Kats en Hans Smit. Hartelijk dank voor jullie jarenlange inzet.

Tot slot wil het bestuur iedereen die heeft bijgedragen aan het functioneren van ons fonds hartelijk bedanken en spreekt hierbij de wens uit dat dit ook in 2023 weer even enthousiast en constructief mag gebeuren.

Danse Sonneveld
Voorzitter Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

B BESTUURSVERSLAG

1. KERNCIJFERS

	2022	2021	2020	2019	2018
Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden					
Deelnemers	4.561	4.484	4.357	4.168	4.014
Gewezen deelnemers	1.320	1.249	1.254	1.268	1.251
Gewezen deelnemers met uitstel ingang pensioen	75	56	60	54	30
Pensioengerechtigden	1.924	1.871	1.806	1.721	1.670
	<u>7.880</u>	<u>7.660</u>	<u>7.477</u>	<u>7.211</u>	<u>6.965</u>

Premiebijdragen, saldo overdrachten van rechten, pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (x €1.000)

Bijdragen van deelnemers inclusief opslag termijnbetaling	40.709	38.342	26.361	24.533	23.456
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	118	-86	160	-324	-1.624
Pensioenuitkeringen	37.307	35.391	33.609	32.061	30.664
Pensioenuitvoeringskosten	2.859	2.504	2.494	2.468	2.219

Technische voorzieningen, stichtingskapitaal en reserves, vermogen (x €1.000) en dekkingsgraad (%)

Technische voorzieningen					
- voor risico fonds	1.357.728	1.724.734	1.846.390	1.638.947	1.418.789
Algemene reserve	126.814	214.524	26.451	79.190	35.493
Beleggingen					
- voor risico fonds	1.482.416	1.939.879	1.868.923	1.713.695	1.463.616
Overige activa	1.849	2.547	1.745	1.248	1.649
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	3.224	4.420	4.362	4.769	5.191
Saldo overige vorderingen en schulden	-2.947	-7.588	-2.189	-1.575	-16.174
Totaal vermogen	<u>1.484.542</u>	<u>1.939.258</u>	<u>1.872.841</u>	<u>1.718.137</u>	<u>1.454.282</u>
Actuele dekkingsgraad	109,3	112,4	101,4	104,8	102,5
Beleidsdekkingsgraad	115,3	107,8	98,2	102,6	105,8
Reële dekkingsgraad	86,6	87,5	80,7	82,9	85,8
Vereiste dekkingsgraad	116,3	116,0	116,7	117,0	118,3
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2	104,2	104,2	104,2	104,2

1 De financiële positie wordt bepaald op basis van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

1 In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het pensioenfonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid.

	2022	2021	2020	2019	2018
Verdeling beleggingsportefeuille voor risico fonds (x €1.000)					
Vastgoedbeleggingen	299.995	296.428	258.792	250.951	219.759
Aandelen	325.214	533.309	498.389	424.465	341.549
Vastrentende waarden	631.130	853.324	825.496	880.786	829.540
Derivaten	198.438	226.867	245.403	132.489	-7.181
Overige beleggingen	27.228	25.099	40.620	24.593	65.512
Totaal beleggingen	1.482.005	1.935.027	1.868.700	1.713.284	1.449.179
Derivaten met een negatieve waarde, verantwoord onder overige schulden	411	4.852	223	411	14.437
Totaal beleggingen activa	1.482.416	1.939.879	1.868.923	1.713.695	1.463.616

Beleggingsopbrengsten en kosten vermogensbeheer risico fonds (x €1.000)

Directe beleggingsopbrengsten	6.674	8.867	9.420	15.739	19.308
Indirecte beleggingsopbrengsten	-459.498	58.617	156.663	259.944	-22.633
Kosten van vermogensbeheer	-1.874	-2.077	-2.034	-2.404	-3.011
	-454.698	65.407	164.049	273.279	-6.336

Beleggingsrendement voor risico fonds (%)

Werkelijk (inclusief resultaat valuta- en rentehedge)*	-23,4	3,3	10,0	18,8	-
Werkelijk (exclusief resultaat valuta- en rentehedge)	-9,8	10,8	3,7	13,0	-0,3
Benchmark rendement	-9,4	9,8	3,7	11,6	-0,2

*Lees bij 2018 voor -: 0,0%

Uitvoeringskosten in % van gemiddeld belegd vermogen (%)

Pensioenuitvoeringskosten	0,17	0,13	0,14	0,15	0,15
Directe kosten vermogensbeheer	0,43	0,39	0,42	0,44	0,43
Transactiekosten vermogensbeheer	0,15	0,07	0,07	0,09	0,13
	0,75	0,59	0,63	0,68	0,71

Uitvoeringskosten per deelnemer (x €1)

Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer in €	441	394	401	415	388
--	-----	-----	-----	-----	-----

2. KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

Profiel

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen (SPD), statutair gevestigd te Utrecht, is opgericht op 1 januari 1975. De laatste statutenwijziging was op 17 februari 2020. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41178388. SPD is een beroepspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

De stichting voert de pensioenregeling uit die op verzoek van de beroepspensioenvereniging "Deelnemersvereniging Pensioenfonds Dierenartsen" door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verplicht is gesteld voor iedere dierenarts die praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk. SPD heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor de praktiserende dierenartsen (en gepensioneerde en gewezen praktiserende dierenartsen). SPD beperkt haar activiteiten tot het uitvoeren van (een) pensioenregeling(en) en het verrichten van werkzaamheden die daar rechtstreeks verband mee houden en die het pensioenfonds in staat stellen zijn maatschappelijke functie - het behoeden van (gewezen) deelnemers voor de financiële gevolgen van pensionering, overlijden of (naar keuze) arbeidsongeschiktheid op basis van solidariteit en collectiviteit - zo goed mogelijk uit te voeren. Het pensioenfonds ontwikkelt géén activiteiten die niet behoren tot de kerntaken van een pensioenfonds en oefent geen nevenactiviteiten uit.

SPD heeft haar doelstellingen vertaald in een concrete missie, visie en strategie, zoals bedoeld in de Code Pensioenfondsen.

Missie

Het pensioenfonds voor dierenartsen draagt op een prudente wijze zorg voor een verplicht levenslang basispensioen (aanvullend op de AOW) voor praktiserende dierenartsen en hun eventuele nabestaanden. Het pensioenfonds streeft ernaar dat dit basispensioen waardevast blijft. Collectiviteit en solidariteit zijn de basiswaarden van het fonds en worden onderschreven door de deelnemers. De kosten voor de uitvoering van de regeling zijn marktconform.

Visie

Het fonds voert zelfstandig in de tweede pijler de verplichte pensioenregeling uit voor praktiserende dierenartsen. Het is een aan de wensen van de deelnemers getoetste regeling. Het fondsbestuur bestaat uit dierenartsen die bewezen voldoende geschikt zijn. Het bestuur houdt rekening met de ontwikkelingen binnen de veterinaire sector, de pensioensector en de politiek die van invloed zijn op het fonds. Er is voldoende draagvlak voor de pensioenregeling en de deelnemers/DPD-leden onderschrijven daarmee de collectiviteits- en solidariteitskenmerken van het fonds. Maatschappelijk verantwoord beleggen is een belangrijke waarde in het beleggingsproces van het pensioenfonds voor dierenartsen.

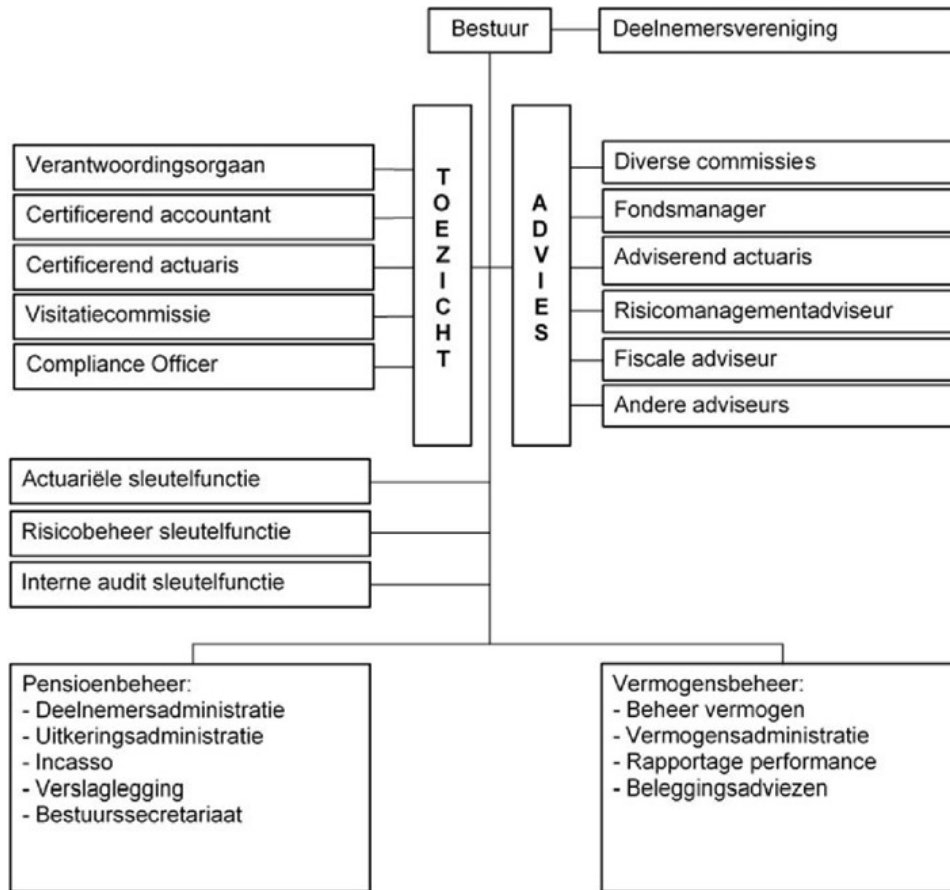
Strategie

De deelnemer en diens pensioen staan bij het pensioenfonds voor dierenartsen centraal. SPD streeft naar een hoge deelnemerstevredenheid. Pensioen- en vermogensbeheer moeten zijn afgestemd op de wensen van de deelnemers, waarbij kosten en opbrengsten in de juiste balans worden gebracht door het pensioenfondsbestuur. Het bestuur zal dit, rekening houdend met het veranderende politieke landschap, blijven doen.

Organisatie van het pensioenfonds

Verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

In het vervolg van dit hoofdstuk beschrijven wij de huidige organisatie van ons fonds aan de hand van onderstaand schema.

Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheer van het pensioenfonds en het uitvoeren van de pensioenregeling, waaronder het doen van pensioenuitkeringen aan pensioengerechtigden. Onderdeel van deze verantwoordelijkheid is het uitvoeren van interne controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het pensioenfonds. Het bestuur heeft, krachtens de statuten en reglementen, bevoegdheden tot het verrichten van betalingen en het aangaan van contractuele verplichtingen met derden.

Rooster van aftreden

Het bestuur van het pensioenfonds bestaat uit ten minste vijf en maximaal zeven leden. Maximaal vijf bestuursleden worden gekozen uit de deelnemers en gewezen deelnemers die lid zijn van Deelnemersvereniging Pensioenfonds Dierenartsen (DPD) en wel door de algemene vergadering van deze deelnemersvereniging. Eén bestuurslid wordt gekozen door de pensioengerechtigden uit de gepensioneerden die lid zijn van DPD. Een bestuurslid van het pensioenfonds kan niet tevens bestuurslid zijn van DPD. Eén bestuurslid wordt voorgedragen door het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD). Dit bestuurslid is aan het pensioenfonds verbonden als (gewezen) deelnemer of gepensioneerde, maar hoeft geen lid te zijn van DPD.

Aan het eind van het verslagjaar is de samenstelling van het bestuur als volgt:

	<i>In functie vanaf</i>	<i>Aftredend per</i>
De heer M. Smit	1 januari 2012	Op 31 december 2022 afgetreden (3 ^e termijn)
Mevrouw A.C.M van Heuven-van Kats	1 januari 2012	Op 31 december 2022 afgetreden (3 ^e termijn)
Mevrouw L.A.M. Stark (namens KNMvD)	1 januari 2012	31 december 2023 (4 ^e termijn)
De heer J.A.M. van Gils	1 januari 2015	31 december 2022 (2 ^e termijn)
Mevrouw D.C. Sonneveld (voorzitter)	1 januari 2020	31 december 2023 (1 ^e termijn)
De heer M.H.J.J. Westerhof (secretaris)	1 januari 2021	31 december 2024 (1e termijn)

Aspirant bestuursleden

De heer B.A. Sloots, aspirant bestuurslid	1 september 2021
De heer F.P. Zwanenburg, aspirant bestuurslid	1 september 2021
Mevrouw C. Rijpkema, aspirant bestuurslid	6 september 2022

Mede met het oog op de toekomstige bestuurssamenstelling heeft het bestuur mevrouw Rijpkema op 6 september 2022 benoemd tot aspirant bestuurslid. De heren Sloots en Zwanenburg zijn, na goedkeuring door de toezichthouder DNB, per 1 januari 2023 benoemd tot bestuurslid.

Relevante nevenfuncties (aspirant) bestuursleden

De heer M. Smit	Voorzitter Auditcommissie Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten
	Voorzitter Klantenraad Achmea Pensioenservices
Mevrouw L.A.M. Stark	Benoemingsadviescommissie Pensioenfederatie

Mevrouw Stark fungeert als sleutelfunctiehouder risicobeheer.

Het bestuur van SPD heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan een uitvoeringsorganisatie. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb), verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Dagelijks beleid

De voorzitter en de secretaris zijn samen belast met de uitvoering van de besluiten van het bestuur van SPD. Zij vertegenwoordigen gezamenlijk SPD in en buiten rechte. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van SPD, in overeenstemming met de vastlegging in de ABTN.

Deelnemersvereniging

Om het draagvlak van de verplichtgestelde pensioenregeling te kunnen toetsen is in 2006 de beroepspensioenvereniging DPD opgericht. DPD bepaalt de opzet van de regeling en benoemt de bestuursleden van SPD. Het bestuur van SPD overlegt minimaal een maal per jaar (in de meeste jaren vaker) met het bestuur van DPD.

Het bestuur van DPD bestaat ultimo 2022 uit:

- | mevrouw C.F. Bertens - Buck (voorzitter)
- | de heer M.W.J. Baltussen
- | de heer G.P.M.M. Tacken
- | mevrouw R.J. Brouwer - Cummins

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt jaarlijks aan het verantwoordingsorgaan verantwoording af over het gevoerde beleid. Het verantwoordingsorgaan is een orgaan van het pensioenfonds en is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

- | de heer B. van Haaften (voorzitter)
- | mevrouw M.J. Wisse
- | mevrouw B. Witlox

Naar aanleiding van het aftreden van de heer Van Rossem per 1 april 2022 is er een vacature ontstaan in het verantwoordingsorgaan. De vacature had betrekking op een zetel namens de (gewezen) deelnemers. Het bestuur heeft ruim voor 1 april 2022 een verkiezingsprocedure opgestart. Er heeft zich één kandidaat gemeld voor de vacature. Nu er niet meer kandidaten op de kandidatenlijst waren opgenomen dan het aantal te vervullen werd de kandidaat geacht te zijn verkozen. Het bestuur heeft mevrouw Witlox op basis hiervan benoemd tot lid van het verantwoordingsorgaan namens de (gewezen) deelnemers.

Jaarlijks beoordeelt het verantwoordingsorgaan de werkwijze, het beleid en de keuzes van het bestuur van SPD. Het verantwoordingsorgaan geeft een schriftelijk en beargumenteerd oordeel. Vervolgens geeft het bestuur van SPD een schriftelijke en beargumenteerde reactie hierop. Zowel het oordeel van het verantwoordingsorgaan als de reactie van het bestuur is opgenomen in hoofdstuk B van dit jaarrapport.

Intern toezicht

Voor de inrichting van het intern toezicht heeft het bestuur gekozen voor intern toezicht door een visitatiecommissie. De visitatiecommissie bestaat uit drie leden die op bindend advies van het verantwoordingsorgaan door het bestuur zijn benoemd. In 2022 bestaat de visitatiecommissie uit de volgende leden:

- | de heer H.J.W.M. Peters (voorzitter)
- | de heer J.P.B. Brand
- | de heer J.B.L.M. van Besouw

Een samenvatting van het oordeel en de bevindingen van de visitatiecommissie is opgenomen in hoofdstuk B van dit jaarrapport.

Uitvoeringsorganisatie

Het bestuur heeft met inachtneming van de Beleidsregel uitbesteding pensioenfonds ervoor gekozen om de uitvoering van het pensioenbeheer, de beleidsvoorbereiding en de ondersteuning van het bestuur uit te besteden. Het pensioenbeheer en de bestuursondersteuning zijn uitbesteed aan Achmea Pensioenservices te Tilburg (APS). De overeenkomst met APS liep tot en met 2022 en is verlengd tot 31 december 2024. APS is voor de uitvoering van de werkzaamheden van het pensioenfonds in het bezit van een ISAE 3402-verklaring en een ISAE 3000 type 2-rapport (SOC2).

Het vermogensbeheer en de vermogensadministratie zijn uitbesteed aan Achmea Investment Management te Zeist (Achmea IM). De overeenkomst met Achmea IM heeft een looptijd voor onbepaalde tijd (opzegtermijn drie maanden). Achmea IM is voor de uitvoering van de werkzaamheden van het pensioenfonds in het bezit van een ISAE 3402-verklaring. De verklaringen zijn rapportages van de onafhankelijke accountant van de uitvoeringsorganisatie, dat de betreffende organisatie de procedures volgt die deze moet volgen. Het bestuur neemt kennis van deze rapportage en bespreekt deze met de betreffende organisaties.

SPD heeft met alle uitvoeringsorganisaties overeenkomsten en Service Level Agreements (SLA's) vastgelegd. De afzonderlijke SLA's zijn zodanig ingericht dat het bestuur inzicht heeft in de wijze van inrichting en uitvoering van de uitbestede bedrijfsprocessen en de daarin door de uitvoeringsorganisatie verankerde maatregelen van interne controle en risicobeheersing inclusief maatregelen gericht op fraudepreventie. Handhaving van de getroffen maatregelen, gericht op een beheerste en integere bedrijfsvoering, vindt plaats via interne en/of externe audits bij de uitvoeringsorganisaties. Over de uitkomsten van deze audits wordt het bestuur geïnformeerd. De relevante bestuurscommissies beoordelen de ISAE 3402-verklaringen en eventuele andere auditverklaringen.

Commissies en werkgroepen

Om de werkzaamheden optimaal te kunnen uitvoeren heeft het bestuur commissies en werkgroepen ingesteld die onder meer tot taak hebben besluiten, die het bestuur moet nemen, voor te bereiden en genomen besluiten op verzoek van het bestuur uit te voeren. Zij kunnen ook toezien op de uitvoering van door het bestuur genomen besluiten. Het bestuur kan besluiten dat externe deskundigen en niet-bestuursleden deel uitmaken van een commissie of werkgroep.

Op basis van actualiteit wordt gewerkt met werkgroepen (tijdelijke aard) en voor langdurige aandachtsgebieden met commissies (permanent).

Op dit moment kent het bestuur de volgende vaste commissies, te weten:

- 1 beleggingsadviescommissie;
- 1 communicatiecommissie;
- 1 commissie pension fund governance;
- 1 risicoadviescommissie en
- 1 monitoringscommissie pensioenbeheer.

De commissies werken op basis van een reglement met daarin een vastgestelde taakopdracht. Deze commissies bestaan uit bestuursleden van het pensioenfonds en worden ondersteund door adviseurs vanuit APS, Achmea IM en/of andere adviseurs. De beleggingsadviescommissie kent twee externe leden. Verder heeft SPD nog één permanente commissie: de commissie van geschillen.

Beleggingsadviescommissie

Het pensioenfonds kent een beleggingsadviescommissie met als mandaat het:

- 1 nader invullen van het strategische beleggingsbeleid;
- 1 formuleren van beleidsvoorstellen ter besluitvorming voor het bestuur, in samenspraak met de vermogensbeheerder en
- 1 monitoren van de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerder.

De commissie adviseert het bestuur over alle zaken die de beleggingen van SPD betreffen. Verder heeft het bestuur de beleggingsadviescommissie gemandateerd tot de uitvoering van het beleggingsplan van SPD. De commissie is ultimo 2022 samengesteld uit leden van het bestuur, te weten de heren Van Gils (voorzitter), Smit en Westerhof en twee externe leden, de heren K. Bakker en A. Blezer.

Relevante nevenfuncties externe leden commissie:

De heer A. Blezer	Chief Investment Officer Uninvest Company Member Investment Committee beleggingsfonds Uninvest FCP Board member beleggingsfonds Uninvest III Board member beleggingsfonds Uninvest IV
De heer K. Bakker	Risicomanager vermogensbeheer en fondsbeleid bij het bestuursbureau van ABP (tot 1 januari 2023)

Communicatiecommissie

Het pensioenfonds kent een communicatiecommissie die aandacht besteedt aan alle vormen en middelen van communicatie rondom de pensioenregeling en het pensioenfonds. Mede in het kader van de uitvoerige eisen van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) is het bestuur van mening dat het thema 'communicatie' extra aandacht verdient en in de toekomst blijft verdienen. Het bestuur heeft een communicatiebeleid vastgesteld ten behoeve van (de verbetering van) de informatieverstrekking en vergroting van kennis en acceptatie van de pensioenregeling bij de deelnemers. De uitvoering van dit beleid is door het bestuur gedelegeerd aan de communicatiecommissie. In de commissie hebben ultimo 2022, vanuit het bestuur van het pensioenfonds, de heer Van Gils (voorzitter) en mevrouw Van Heuven- van Kats zitting. Zij werden bijgestaan door een communicatieadviseur van APS. Vanaf 1 januari 2023 neemt mevrouw Stark de voorzittersrol in deze commissie over.

Commissie pension fund governance

De commissie pension fund governance adviseert het bestuur over alle zaken die te maken hebben met goed pensioenfondsbestuur, intern toezicht, verantwoording en compliance. Ultimo 2022 hebben de bestuursleden mevrouw Van Heuven-Van Kats (voorzitter), mevrouw Sonneveld en de heer Westerhof zitting in deze commissie. Zij werden bijgestaan door een bestuursadviseur van APS. Vanaf 1 januari 2023 neemt de heer Westerhof de voorzittersrol in deze commissie over.

Risicoadviescommissie

De sleutelfunctiehouder risicobeheer (tevens de voorzitter van de risicoadviescommissie) en de risicoadviescommissie hebben als taak het bestuur te adviseren ten aanzien van het integraal risicomanagement en het formuleren van voorstellen om dit aan te passen. Daarnaast zijn ze verantwoordelijk voor de implementatie en werking van het integraal risicomanagement en het monitoren van beheersmaatregelen. De risicoadviescommissie bestaat ultimo 2022 uit de bestuursleden mevrouw Stark (voorzitter) en mevrouw Sonneveld. Zij werden ondersteund door adviseurs van APS en PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (PwC).

Monitoringscommissie pensioenbeheer

De monitoringscommissie pensioenbeheer controleert de werkzaamheden die aan APS zijn uitbesteed en heeft hierover periodiek overleg. Verder heeft het bestuur de monitoringscommissie pensioenbeheer gemandateerd tot het beoordelen en het nemen van besluiten inzake individuele deelnemersdossiers waarin sprake is van een betalingsachterstand en inzake verzoeken van belanghebbenden om in een specifiek geval in het voordeel van de belanghebbende af te wijken van het pensioenreglement of invulling te geven aan een situatie die niet wordt geregeld in het pensioenreglement. De monitoringscommissie pensioenbeheer bestaat ultimo 2022 uit de bestuursleden mevrouw Van Heuven - Van Kats (voorzitter) en de heer Van Gils. Vanaf 1 januari 2023 neemt de heer Van Gils de voorzittersrol in deze commissie over.

Commissie van Geschillen

Het bestuur van SPD heeft een klachtenprocedure en een geschillenregeling opgesteld. Deze documenten zijn ook op de website geplaatst zodat het voor alle belanghebbenden eenvoudig te vinden is hoe en waar men een klacht of geschil kan indienen.

Een belanghebbende kan bij een geschil met het pensioenfonds vanaf 2008 in beroep gaan bij de commissie van geschillen, conform de bepalingen in het pensioenreglement. De commissie van geschillen bestaat uit een jurist, een actuaire en een dierenarts. Zo nodig kan de commissie, per individueel geschil, een deskundige benoemen. De commissie heeft een permanent karakter; de leden zijn voor onbepaalde tijd benoemd door het bestuur van SPD.

De commissie van geschillen is in 2022 als volgt samengesteld:

- Mevrouw A.J. van Wulfften Palthe (voorzitter)
- Mevrouw M.C.M. Slabbers
- De heer T. de Graaf

Aan de commissie is een griffier verbonden, die geen deel uitmaakt van de commissie. De leden van de commissie worden benoemd en ontslagen door het bestuur van het pensioenfonds. Met inachtneming van de bepalingen in de statuten, de reglementen en de betreffende geschillenregeling is de commissie bevoegd tot het doen van een uitspraak in geschillen tussen het pensioenfonds en een bezwaarmaker. De commissie van geschillen oordeelt in volstrekte onafhankelijkheid.

Werkgroepen

De werkgroepen hebben, in tegenstelling tot de hiervoor genoemde commissies, een tijdelijk karakter en voeren een door het bestuur geformuleerde opdracht uit. Naast bestuursleden kunnen (externe) adviseurs deel uitmaken van de werkgroepen. De navolgende werkgroepen waren in het verslagjaar actief.

<i>Werkgroep</i>	<i>Leden</i>	<i>Opdracht</i>
Werkgroep Contracten	Mevrouw Sonneveld De heer Westerhof Aangevuld met een ander bestuurslid uit een relevante bestuurscommissie	Het voeren van contractsonderhandelingen; resultaten worden ter definitieve goedkeuring voorgelegd aan het bestuur.
Werkgroep Sollicitatie	De heer Smit (voorzitter) De heer Westerhof Mevrouw Sonneveld	Het opzetten van een sollicitatietraject waarbij de leden van de werkgroep gesprekken voeren met sollicitanten die hun interesse kenbaar hebben gemaakt voor een vacante functie en voldoen aan het gewenste profiel. Uit deze gesprekken selecteren de leden van de werkgroep een kandidaat waarna deze aan het bestuur wordt voorgesteld.
Werkgroep Accelerate	Mevrouw Sonneveld Mevrouw Stark Mevrouw Van Heuven-Van Kats De heer Van Gils	De afstemming met de pensioenuitvoeringsorganisatie APS over de transitie naar een nieuwe administratieplatform en naar het nieuwe pensioenstelsel.
Stuurgroep WTP	Mevrouw Sonneveld De heer Smit	Het coördineren van de acties gerelateerd aan de transitie naar een nieuwe pensioenregeling in samenspraak met de deelnemersvereniging.

Compliance officer

De heer Van Nieuwkerk (van Charco & Dique) is als externe compliance officer voor het pensioenfonds aangesteld. Als onderdeel van compliance wordt de naleving van de gedragscode van het fonds gecontroleerd. De compliance officer toetst jaarlijks of de gedragscode wordt nageleefd en ziet in elke bestuursvergadering toe op de uitvraag naar meldingen omtrent de gedragscode. De compliance officer is op basis van de ontvangen informatie van oordeel dat er geen signalen zijn dat zich in 2022 situaties met een (schijn) van belangenverstremming hebben voorgedaan, zoals bedoeld in de gedragscode. De compliance officer heeft een compliancerapportage opgeleverd over het verslagjaar 2022. Het bestuur heeft deze rapportage in de bestuursvergadering op 31 januari 2023 besproken.

Daarnaast zijn onder meer de volgende zaken door de compliance officer opgepakt: (gedeeltelijk) bijwonen van commissie- en bestuursvergaderingen, het geven van compliance-advies bijvoorbeeld met betrekking tot nevenfuncties en de Sanctiewetvereisten, het actualiseren van de SIRA in overleg met de PFG-commissie en het bestuur, monitoring wet- en regelgeving, beoordelen meldingen in het kader van belangenverstremming en integriteit, monitoring incidenten en integriteitsgerelateerde overtredingen, beoordelen van beleidsstukken die compliance raken (bijvoorbeeld het integriteitsbeleid), periodiek overleg met de compliance officers van de uitbestedingspartners van het pensioenfonds, het opstellen van de compliancerapportages en het evalueren van de dienstverlening van Charco & Dique.

Externe deskundigen

Het bestuur laat zich bijstaan door externe adviseurs op actuariel, juridisch en fiscaal terrein. Het bestuur blijft evenwel te allen tijde eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van het pensioenfonds. SPD heeft een overeenkomst met enkele externe deskundigen.

Actuaris

Adviserend actuaris: de heer J.K. van Putten van Willis Towers Watson te Apeldoorn

Certificerend actuaris: de heer D. Kleinloog van Sprenkels te Amsterdam

Sleutelfunctiehouder actuariële functie: de heer D. Kleinloog van Sprenkels te Amsterdam

De certificerend actuaris rapporteert jaarlijks over de financiële positie van SPD en geeft een actuariële verklaring af. Ook controleert de certificerend actuaris de verslagstaten ten behoeve van DNB. Sprenkels vervult naast de rol van certificerend actuaris ook de actuariële sleutelfunctiehouder.

De adviserend actuaris, verder in dit verslag aangeduid als actuaris, geeft het bestuur advies rondom uiteenlopende onderwerpen, gerelateerd aan zijn werkgebied.

Interne audit

De heer D.N. Brouwer is als externe deskundige benoemd tot de interne audit sleutelfunctiehouder. 4PP Audit is vervuller op het gebied van interne audit.

Onafhankelijke accountant

De onafhankelijke accountant van SPD is BDO Audit & Assurance B.V. te Amstelveen, vertegenwoordigd door de heer W.J.P. Hoeve. APS stelt het jaarrapport op en de onafhankelijke accountant controleert dit rapport. De onafhankelijke accountant controleert ook de verslagstaten ten behoeve van DNB en doet verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een controleverklaring en een verslag aan het bestuur. Hierin zijn opmerkingen en aanbevelingen over de administratieve organisatie en interne controle van SPD opgenomen.

Herverzekering

Het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico zijn via een stop-loss-verzekering ondergebracht bij Zwitserleven.

3. HOOFDLIJNEN

Financiële positie

Vanaf 1 januari 2015 is het gewijzigde Financieel Toetsingskader (FTK) van toepassing. Met deze regelgeving beoogt de wetgever het Nederlands pensioenstelsel minder gevoelig voor dagkoersen en daarmee stabiel te maken. De regels voor indexerende zijn sinds 2015 strenger geworden. Indexaties moeten vanaf 2015 toekomstbestendig zijn. Toekomstbestendig betekent dat niet alleen het komende jaar, maar ook naar verwachting de daaropvolgende jaren de verwachte indexatie kan worden toegekend.

Het FTK is per 1 juli 2022 gewijzigd door de wetgever in aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel. Hierin is onder voorwaarden een tijdelijke extra mogelijkheid tot indexatie opgenomen. Tot deze extra mogelijkheid voor indexatie mocht enkel besloten worden in 2022. Verder in dit bestuursverslag geven we een toelichting op de besluitvorming door ons pensioenfonds.

Beleidsdekkingsgraad

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van de dagkoersen dan de actuele dekkingsgraad. Daar staat tegenover dat fluctuaties op de financiële markten 12 maanden zullen doorwerken. Op 31 december 2022 was de actuele dekkingsgraad 109,3% en de beleidsdekkingsgraad 115,3%. Het is belangrijk dat de beleidsdekkingsgraad waarop het bestuur stuurt, wordt berekend op basis van de juiste tussentijdse financiële informatie. Juiste en tijdige informatie is tevens van wezenlijk belang voor de maand- en kwartaalrapportages aan DNB. Daarom zijn afspraken gemaakt tussen SPD en APS over de manier van vaststelling van de beleidsdekkingsgraad en de verantwoording hierover in de ISAE 3402 type II-rapportage.

Financiële positie van SPD

Sinds het ontstaan van de financiële crisis in 2008 verkeert SPD in een tekort.

Per 31 december 2022 was de beleidsdekkingsgraad van SPD 115,3% en lag daarmee onder het vereist eigen vermogen van 116,3%. SPD heeft daarom in maart 2023 opnieuw een actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB. Uit het verloop van het herstelplan blijkt dat SPD binnen de gestelde termijnen uit herstel zal zijn.

Indien de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds op zes achtereenvolgende meetmomenten lager is dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen én voorts de actuele dekkingsgraad op dat moment eveneens lager is dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist vermogen dan dient het fonds op grond van artikel 135 van de Wvb een korting door te voeren. Per 31 december 2022 was de beleidsdekkingsgraad hoger dan het minimaal vereist vermogen. Een dergelijke maatregel zou voor het fonds voor het eerst per 31 december 2028 van toepassing kunnen zijn als de beleidsdekkingsgraad de komende jaren onder deze grens blijft.

DNB voerde de Ultimate Forward Rate (UFR) vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke jaarlijkse stappen in. Dit betekende in 2022 een tweede verlaging van de rentecurve. Effecten zijn een stijging van de technische voorziening en van kritische dekkingsgraden. De kritische dekkingsgraad is het punt waar vandaan het fonds niet meer binnen de gestelde termijn kan herstellen zonder te moeten korten.

In november 2022 publiceerde de Commissie Parameters 2022 een nieuw advies over de maximale parameters, de UFR-methode en de economische en risiconeutrale scenario's. De nieuwe UFR-methode gaat al per 1 januari 2023 in. De overige parameters gaan naar verwachting gelden per 1 juli 2023 met de beoogde inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen.

Evenwichtigheid van de bijdrage van de pensioenpremie

Sinds 1 januari 2015 hoeft de pensioenpremie niet meer bij te dragen aan het financiële herstel van het pensioenfonds. Voor 2015 werd deze eis gesteld door de toezichthouder DNB. In de wetgeving die sinds 1 januari 2015 geldt, werd dit niet opgenomen. De verhouding tussen de ontvangen premie en actuariële koopsom van de in te kopen aanspraken noemen we de premiedekkingsgraad. Op basis van de geldende wetgeving kan de premiedekkingsgraad lager zijn dan 100%. De premiedekkingsgraad van SPD lag sinds 2015 steeds tussen 60% en 90%. De premie en de inkoopfactoren die voor 2021 zijn vastgesteld, hebben geresulteerd in een premiedekkingsgraad van 70%. Dit kan gezien de lange-termijnhorizon van pensioenfondsen onderdeel zijn van een solide en evenwichtig stelsel van financieringsafspraken.

Echter, door landelijke afspraken ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel (Pensioenakkoord) is het duidelijk geworden dat een interne collectieve waardeoverdracht naar de nieuwe regeling (invaren) voor de meeste pensioenfondsen de standaard zal zijn. Het moment van invaren is een abrupt eindpunt van het huidige stelsel en van de huidige financieringsafspraken. Ondanks het feit dat de wetgeving ten aanzien van de (reken-)regels nog niet bekend was, heeft de actuaaris het bestuur erop gewezen dat de premiedekkingsgraad van 70% betekent dat de premie in combinatie met de huidige inkoopfactoren tot negatieve bijdragen leiden voor de dekkingsgraad (jaarlijks -0,8%-punt). Het bestuur heeft in 2021 in meerdere vergaderingen besproken en onderzocht of dit evenwichtig is en wat de eventuele maatregelen kunnen zijn vanuit het oogpunt van evenwichtige belangenbehartiging: bijvoorbeeld het invoeren van een minimale premiedekkingsgraad of het maximeren van het negatieve effect op de dekkingsgraad.

Het bestuur is van mening dat de premiesystematiek ten aanzien van de lange horizon van het fonds evenwichtig is. De invoering van het nieuwe pensioenstelsel beperkt de horizon van het pensioenfonds in het huidige stelsel. Hierdoor kan het negatieve effect van de jaarlijkse inkoop van de pensioenaanspraken door de actieve deelnemers op de dekkingsgraad van het fonds leiden tot een enigszins negatief effect op de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Het bestuur is zich ervan bewust dat SPD een collectieve pensioenregeling heeft waarin verschillende generaties en deelnemersgroepen op verschillende manieren solidair zijn (geweest) met elkaar. De dekkingsgraad ligt al enige tijd op een laag niveau en de pensioengerechtigden gaan er door de inflatie en het ontbreken van indexatie op achteruit. Daarnaast bouwen de pensioengerechtigden geen pensioen meer op. De pensioengerechtigden hebben echter wel kunnen profiteren van de periode dat de premiedekkingsgraad boven de 100% lag. Toen heeft er geen correctie in het voordeel van de actieve deelnemers plaatsgevonden.

Indexatie heeft, tot 2022, enige tijd niet plaats kunnen vinden. In het verleden is echter door het pensioenfonds, inclusief de gepensioneerden, gekozen voor nominaal pensioen met een resultaatdeling. Bij aanpassing van de Wvb is deze omgezet in een voorwaardelijke indexatie. Er wordt alleen geïndexeerd als hiervoor ruimte is en die is er niet geweest in de afgelopen jaren.

Het bestuur heeft na onderzoek van de mogelijkheden een voorgenomen besluit genomen om een minimum van 80% in te stellen voor de premiedekkingsgraad, in combinatie met een maximum dat gelijk is aan de actuele dekkingsgraad. Het bestuur heeft vervolgens advies gevraagd aan het verantwoordingsorgaan over deze wijziging van de premiesystematiek. Het verantwoordingsorgaan heeft een positief advies gegeven. Het besluit had tot gevolg dat de opbouw van de actieve deelnemers in 2022 met 5,9% daalde, om zo de premiedekkingsgraad van 80% te behalen. Hierdoor wordt, voor het jaar 2022, het negatieve effect op de actuele dekkingsgraad beperkt tot 0,7%-punt. Het bestuur heeft het voornemen om de inactieve deelnemers te compenseren voor het jaarlijks negatieve effect op de actuele dekkingsgraad, op het moment van overgang naar een nieuw pensioenstelsel, tenzij de wetgeving dit verhindert. Het bestuur zal dit onderwerp in het algemeen en het cumulatief negatieve effect op de dekkingsgraad van jaar tot jaar bekijken.

Premiedekkingsgraad 2023

Op basis van de rente per 30 september 2022 is de verwachte premiedekkingsgraad voor 2023 ex-ante gelijk aan 124% (2022: 76% voor correctie). De actuele dekkingsgraad per 30 september 2022 is 120,8%. Op basis van de dekkingsgraad per 30 september 2022 (120,8%) en de premiedekkingsgraad heeft de premie in 2023 een positief effect op de ontwikkeling van de dekkingsgraad van circa 0,1%.

Indexatie

In de afgelopen jaren is er door de financiële situatie van het pensioenfonds geen ruimte geweest om te indexeren. Ook in december 2021 was het onder de destijds geldende regels van het FTK niet mogelijk om te indexeren. Het toeslagbeleid heeft de ambitie de prijsinflatie op basis van de consumentenprijsindex (afgeleid) over de direct voorafgaande periode 1 juli - 1 juli te compenseren. De gemiste indexatie per 1 januari 2022, op basis van de prijsinflatie van 1 juli 2020 tot 1 juli 2021, was toen vastgesteld op 1,9%.

Door de tijdelijke extra wettelijke mogelijkheid tot indexatie was het voor SPD mogelijk om met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 alsnog een indexatie van 1,9% te verlenen. Het bestuur heeft geconstateerd dat de financiële situatie per 31 mei 2022 goed genoeg was om gebruik te maken van de extra mogelijkheid voor indexatie per 1 januari 2022. De beleidsdekkingsgraad per 31 mei was 111,5% en daarmee hoger dan de vereiste 105%. De actuele dekkingsgraad per 31 mei was 118,9% en daarmee voldoende om de toeslag van 1,9% te verlenen zonder dat de actuele dekkingsgraad na toeslagverlening onder de 105% zou komen. De negatieve effecten van dit besluit op de verschillende deelnemersgroepen waren beperkt en hierdoor achtte het bestuur deze indexatie evenwichtig. Het bestuur nam in juli 2022 een extra besluit over de indexatie over het referentiejaar 2021 op basis van de versoepelde regels.

Voor de hoogte van de mogelijke indexatie per 1 januari 2023 heeft SPD zowel de mogelijkheden onder het reguliere FTK als de mogelijkheden onder de tijdelijke extra wettelijke ruimte overwogen. De ruimte voor indexatie was op basis van de prijsinflatie van 1 juli 2021 tot 1 juli 2022 9,9%. Het toeslagbeleid op grond van het reguliere FTK gaf de ruimte om per 1 januari 2023 1,4% te indexeren. De gemiste indexatie per 1 januari 2023 zou dan uitkomen op 8,5%. De tijdelijke extra mogelijkheid tot indexatie in 2022 zorgde ervoor dat de maximaal mogelijke indexatie van 9,9% kon worden toegekend per 1 januari 2023. SPD heeft gekozen om volledig gebruik te maken van de tijdelijke extra mogelijkheid tot indexatie en indexeerde de pensioenaanspraken en rechten per 1 januari 2023 met 9,9%.

Het bestuur heeft ten aanzien van het gebruiken van de volledige ruimte tot indexatie in zijn besluit meegenomen dat hiermee een belangrijk deel van het koopkrachtverlies (door de hoge inflatie) van de gepensioneerden wordt gecompenseerd. Er is een beperkt nadelig effect voor de niet-gepensioneerde deelnemers vanwege de lagere dekkingsgraad. Dit is inzichtelijk gemaakt en door het bestuur gewogen. Het toekennen van de indexatie vormt een positief signaal voor alle deelnemers, waarbij evenwichtige belangenafweging een belangrijke rol inneemt.

De financiële situatie eind september 2022 was goed (dekkingsgraad 120,8%, beleidsdekkingsgraad 113,7%), na het toekennen van de indexatie bleef de dekkingsgraad ruim boven de 105% met 109,9%. Het bestuur realiseert zich dat de dekkingsgraad in de huidige situatie volatiel is. Toch leidt deze dekkingsgraad in het meest waarschijnlijk veronderstelde economische scenario maar met een kleine kans tot het dalen van de dekkingsgraad onder de 110% tot op het moment van invaren. Het is voor SPD niet nodig om een compensatiedepot aan te houden omdat er geen sprake is van doorsneepremiesystematiek. Een dekkingsgraad van minimaal 110% op het moment van invaren geeft het fonds naar de mening van het bestuur op dat moment voldoende buffercapaciteit. Dit alles tezamen zorgt ervoor dat het bestuur het toekennen van een toeslag van 9,9% voldoende prudent en evenwichtig acht.

Governance

Zorgvuldig bestuur

Het pensioenfondsbestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheden. Daarnaast weet het bestuur hoe het deze verantwoordelijkheden moet dragen en aan wie het verantwoording aflegt. Onder de verantwoordelijkheden van het bestuur valt het naleven van de statuten, de reglementen, de relevante wet- en regelgeving en het beheersen van de risico's. Daarbij stelt het bestuur zich onafhankelijk op en werkt volgens de principes van evenwichtige belangenbehartiging. De eindverantwoordelijkheid voor de administratieve organisatie en de externe uitvoerders ligt bij het bestuur.

Wet Toekomst Pensioenen

Het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen (hierna: WTP) is op 29 maart 2022 ingediend bij de Tweede Kamer die hiermee instemde op 22 december 2022. Het wetsvoorstel wordt sinds januari 2023 behandeld in de Eerste Kamer. Afronding van de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer wordt uiterlijk mei 2023 verwacht. De vooralsnog verwachte inwerkingtredingsdatum is 1 juli 2023.

SPD is, samen met DPD, in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en het opzetten van een nieuwe pensioenregeling sterk afhankelijk van het wetgevingstraject. Pas als de wetgeving definitief is, is bekend waarmee rekening dient te worden gehouden bij de keuze voor een soort pensioenregeling en de inrichting van deze pensioenregeling. SPD, DPD en het verantwoordingsorgaan (hierna: partijen) hebben in 2022 gezamenlijk de oriënterende fase afgerond. Partijen zijn voornemens om in 2023 een definitieve keuze te maken voor een soort pensioenregeling. DPD gaat aan de slag met het opstellen van een transitieplan en SPD stelt een overbruggings- en implementatieplan op. De voorgenomen transitiedatum blijft 1 januari 2025.

Klachtenprocedure en geschillenregeling

Het pensioenfonds beschikt over een klachtenprocedure en een geschillenregeling en over een reglement voor de commissie van geschillen. Zowel de klachtenprocedure als de geschillenregeling is op de website gepubliceerd. Op de website staat een uitgebreide toelichting om het voor deelnemers zo eenvoudig mogelijk te maken om hun eventuele ongenoegen te uiten.

Als de deelnemer het niet eens is met de uitspraak van het bestuur, kan hij/zij zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen. De Ombudsman Pensioenen behandelt klachten en geschillen over de uitvoering van de pensioenregeling en doet dat als onafhankelijke instelling. De Ombudsman Pensioenen probeert door bemiddeling te komen tot een redelijke en billijke oplossing. Het bestuur zal het advies van de Ombudsman Pensioenen in overweging nemen, maar kan daar gemotiveerd van afwijken.

Geschillen	Aantallen:	
Geschillen in behandeling 1 januari 2022:		0
Ingediende geschillen 2022:		0
• Bij de Ombudsman Pensioenen	0	
• Bij de bevoegde rechter	0	
• Bij de commissie van geschillen	0	
Afgewikkelde geschillen 2022:		0
• Waarvan aanpassing besluit	0	
• Waarvan handhaving besluit	0	
• Waarvan ingetrokken door deelnemer	0	
• Waarvan niet ontvankelijk	0	
In behandeling 31 december 2022:		0

Klachten	Aantallen:	
Klachten in behandeling 1 januari 2022:		0
Ingediende klachten 2022:		40
• In behandeling genomen door de administrateur	40	
• Waarvan daarna in behandeling genomen door het bestuur	3	
• Waarvan daarna in behandeling genomen door de Ombudsman Pensioenen	0	
Afgehandeld in 2022:		39
• Door de administrateur	39	
• Door het bestuur	3	
• Door de Ombudsman Pensioen	0	
In behandeling 31 december 2022:		1

Naar aanleiding van de klachten en geschillen die spelen binnen het pensioenfonds wordt gekeken of het nodig is verbeteringen door te voeren. In 2022 is de procedure ten aanzien van de machtiging van de werkgever voor uitwisseling van informatie over de deelnemer aangescherpt. De deelnemer wordt nu ook bij aanvang van de machtiging gewezen op de mogelijkheid om de machtiging in te trekken.

Intern toezicht

Op 14 februari 2023 heeft de visitatie over het jaar 2022 plaatsgevonden. Van het visitatierapport is een samenvatting in dit jaarrapport opgenomen.

Beoordeling van functioneren van bestuurders

Het bestuur bespreekt jaarlijks het eigen functioneren en het functioneren van de door het bestuur ingestelde commissies. Elk jaar vindt, onder begeleiding van een externe deskundige, een aparte bestuursevaluatie plaats binnen het bestuur als geheel. Tevens worden functioneringsgesprekken met de individuele bestuursleden gevoerd.

Op 5 juli 2022 heeft het bestuur de bestuursevaluatie gehouden waarbij het functioneren van het bestuur als geheel is besproken.

Gedragcode

Ter voorkoming van belangenconflicten, misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij SPD aanwezige informatie heeft SPD een gedragscode opgesteld. Deze gedragscode geldt voor de bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan, externe leden van de beleggingsadviescommissie en overige door het bestuur aangewezen verbonden personen. De compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode. De compliance officer heeft in de bestuursvergadering van 31 januari 2023 zijn compliance jaarrapportage over 2022 gepresenteerd. In 2022 hebben zich geen compliance-incidenten voorgedaan.

Naleving wet- en regelgeving

In 2022 zijn geen dwangsommen of bestuurlijke boetes opgelegd. De toezichthouder heeft geen verplichting gegeven aan SPD door middel van een aanwijzing om binnen een door de toezichthouder gestelde redelijke termijn ten aanzien van in de aanwijzingsbeschikking aangegeven punten een bepaalde gedragslijn te volgen. De ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam heeft ook geen bewindvoerder aangesteld.

Voor zover bekend is bij het bestuur en de compliance officer, zijn er geen overtredingen van wet- en regelgeving, die het pensioenfonds betreffen, voorgekomen.

De overheid wil witwassen en financieren van terrorisme tegen gaan. Daarom kwam er een centraal register waarin mensen met zeggenschap bij verschillende organisaties worden ingeschreven. SPD heeft de informatie over de bestuurders opgenomen in het UBO-register.

Privacy versterkt met Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

De wet- en regelgeving aangaande privacy voor pensioenfondsen is geregeld via de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de Uitvoeringswet AVG en de Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen.

Met ingang van 2020 dient SPD over de naleving van de Gedragslijn te rapporteren. Het fonds heeft ervoor gekozen om dat te doen via dit jaarrapport. Ter waarborging van de naleving van deze Gedragslijn heeft het pensioenfonds verschillende maatregelen getroffen: verwerkingsovereenkomsten met de verwerkers van het pensioenfonds, waarbij de verwerkers een verwerkingsregister bijhouden. Het pensioenfonds heeft naar aanleiding van de AVG een privacybeleid opgesteld, dat laatstelijk gewijzigd is op 8 november 2022. Tevens beschikt het fonds over een privacyverklaring of privacystatement, te raadplegen via de homepage van de website van het pensioenfonds. De privacy officer (mevrouw Stark) adviseert het pensioenfonds en monitort de naleving van de Gedragslijn. Op 8 november 2022 heeft de privacy officer haar rapportage aangeboden aan het bestuur.

Door het gebruikmaken van bestaande interne controlemethodes bij het fonds zoals ISAE 3402-rapportages van APS en Achmea IM, de ISAE 3000-rapportage van APS, de privacyrapportage van APS en de niet-financiële risicorapportages van beide dienstverleners wordt door het bestuur getoetst of de Gedragslijn wordt nageleefd. Naar het oordeel van de privacy officer geven de geleverde auditrapporten op dit gebied voldoende zekerheid om de verklaring van SPD, over het naleven van de gedragslijn, te ondersteunen. Het bestuur verklaart ten aanzien van 2022 dat SPD de Gedragslijn naleeft. Hiervoor heeft het bestuur voldoende assurance gekregen.

In 2022 werd één datalek geconstateerd. Dit datalek is aan de Autoriteit Persoonsgegevens gemeld. Het datalek had betrekking op een proces ten aanzien van de doorgifte van meldingen uit de Basisregistratie Persoonsgegevens. Er zijn onterecht persoonsgegevens naar een voormalig werknemer van APS toegestuurd. De medewerker heeft schriftelijk bevestigd dat het betreffende mailbericht ongelezen is verwijderd. Naar aanleiding van dit datalek zijn maatregelen genomen om herhaling te voorkomen.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen (hierna de Code) heeft tot doel het functioneren van de besturen van pensioenfondsen te verbeteren en inzichtelijker te maken. Hiertoe zijn door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid 83 normen voor 'goed pensioenfondsbestuur' geformuleerd. De Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Bepalend voor de werking van de Code is hoe de pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan, niet de mate waarin ze die naar de letter naleven. Dit betekent dus dat er ruimte is om af te wijken van de Code, mits dit weloverwogen gebeurt. De Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen ziet toe op de naleving van de Code.

In slechts één geval wijkt SPD in 2022 (nog) af van de normen uit de Code Pensioenfondsen; namelijk:

norm 33: "In het bestuur en het verantwoordingsorgaan zitten ten minste één man en één vrouw en zowel mensen van boven als onder 40 jaar. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen".

Het bestuur is van mening dat geschiktheid boven diversiteit gaat. SPD heeft een leeftijdsgrens van 45 jaar opgesteld. Bij de selectie van nieuwe kandidaat-bestuursleden wordt hier extra aandacht aan besteed. Dit is ook vastgelegd in het stappenplan diversiteit. Per 1 januari 2020 heeft het bestuur een bestuurslid onder 45 jaar benoemd. Hierdoor voldoet het bestuur aan deze aangepaste norm.

In 2022 werd een vrouwelijke kandidaat van onder de 45 jaar benoemd namens de actieve deelnemers.

In de onderstaande tabel ziet u de vindplaatsen van de rapportagenormen:

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting bestuursverslag of website
<p>Norm 5</p> <p>Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Hoofdpijnen' van het bestuursverslag over het beleid dat het in 2022 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte.
<p>Norm 31</p> <p>De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Karakteristieken' en 'Hoofdpijnen' van het bestuursverslag over de samenstelling van fondsorganen en de diversiteit van de leden. De samenstelling is ook opgenomen op de website.
<p>Norm 33</p> <p>In zowel het bestuur als in het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.</p>	Zie uitleg hiervoor	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Hoofdpijnen' van het bestuursverslag over de samenstelling van fondsorganen, de doelen ten aanzien van diversiteit en de stappen voor het bevorderen van diversiteit.
<p>Norm 47</p> <p>Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.</p>	Ja	Een samenvatting van het oordeel en de bevindingen van de visitatiecommissie is opgenomen in hoofdstuk A van dit jaarrapport.
<p>Norm 58</p> <p>Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.</p>	Ja	In het hoofdstuk 'Karakteristieken' beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds. De strategie van het fonds wordt verder beschreven in het hoofdstuk 'Hoofdpijnen'. De missie en visie zijn ook opgenomen in de ABTN. De ABTN is op de website gepubliceerd.
<p>Norm 62</p> <p>Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.</p>	Ja	Het bestuur licht in de 'Beleggingenparagraaf' de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
<p>Norm 64</p> <p>Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.</p>	Ja	In het hoofdstuk 'Hoofdpijnen' rapporteert het bestuur over de naleving van de integriteitsregeling en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
<p>Norm 65</p> <p>Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.</p>	Ja	In het hoofdstuk 'Hoofdpijnen' wordt gerapporteerd over de klachten en geschillen. Op de website wordt de procedure in begrijpelijke taal uitgelegd.

De normen die betrekking hebben op het Belanghebbendenorgaan en de Raad van Toezicht zijn voor SPD niet van toepassing.

IMVB-convenant

Op 13 november 2018 heeft het bestuur van het pensioenfonds besloten het IMVB-convenant van de Pensioenfederatie te ondertekenen. IMVB staat voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Met het ondertekenen van dit convenant geeft het pensioenfonds aan te willen toewerken naar een beter maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Het bestuur heeft eerder de deelnemers van het pensioenfonds ondervraagd op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en hieruit is geconcludeerd dat maatschappelijk verantwoord beleggen voor de deelnemers wenselijk is en dat hierbij wordt uitgegaan van een beleggingsresultaat dat vergelijkbaar zal zijn met een beleggingsbeleid zonder deze scope. Het bestuur komt voor de deelnemers, onder andere met het ondertekenen van het IMVB-convenant, aan deze wens tegemoet.

Strategie

De deelnemer en diens pensioen staan bij het pensioenfonds voor dierenartsen centraal. SPD streeft naar een hoge deelnemerstevredenheid. Pensioen- en vermogensbeheer moeten zijn afgestemd op de wensen van de deelnemers, waarbij kosten en opbrengsten in de juiste balans worden gebracht door het pensioenfondsbestuur. Het bestuur zal dit, rekening houdend met het veranderende politieke landschap, blijven doen.

Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan de grootte van het fonds en de kosten per deelnemer, het nieuwe pensioenstelsel, de verplichtstellingscontrole, het gebrek aan pensioeninteresse bij de deelnemers, de complexiteit van de regeling in samenhang met de robuustheid van de administratie en de kansen op het gebied van keuzemogelijkheden en maatschappelijk verantwoord beleggen. Tot slot wordt stilgestaan bij de redenen waarvan het bestuur vindt dat die het bestaan van een eigen zelfstandig pensioenfonds voor dierenartsen rechtvaardigen.

Relatief klein pensioenfonds

Als gekeken wordt naar deelnemersaantallen is het pensioenfonds voor dierenartsen een relatief klein fonds. Met de omvang van het belegd vermogen behoort SPD tot de 100 grootste fondsen van Nederland. Deze grootte (zowel qua aantallen als qua vermogen) maakt dat de bestuurders een grote verantwoordelijkheid hebben. Prudent beleggen en duidelijk communiceren zijn van essentieel belang voor de financiële toekomst van de deelnemers. De rendementen zijn goed geweest in de afgelopen jaren en het is van belang om de rendementen ook zo hoog mogelijk te houden. De mate van risico die het fonds mag lopen om tot het gewenste rendement te komen is onder meer afhankelijk van de gemiddelde risicohouding van de deelnemers die in 2020 is bepaald. Deze risicohouding is een van de uitgangspunten voor de ALM die in 2020 is uitgevoerd.

Kosten

Een van de beleggingsbeginselen heeft te maken met het kostenaspect van beleggingen. Kosten zijn zeker en rendementen niet. Het is altijd van groot belang om de uitvoeringskosten per deelnemer en de beheerkosten als deel van het belegd vermogen zo laag mogelijk te houden. SPD tracht dit te bereiken met behoud van kwaliteit en door ten minste onder het landelijk gemiddelde te blijven vergeleken met vergelijkbare fondsen. Onder andere door van actief beleggen over te gaan naar passief beleggen (tenzij actief duidelijk voordelen biedt) heeft SPD de vermogensbeheerkosten aanzienlijk verlaagd.

Door het wegvallen van de btw-koepelvrijstelling voor pensioenfondsen enkele jaren geleden, als gevolg van een uitspraak van de Hoge Raad, zijn de kosten gestegen. SPD trekt samen met de Kring van Beroepspensioenfondsen binnen de Pensioenfederatie op om het wegvallen van de btw-vrijstelling ongedaan te maken en heeft ook op eigen initiatief hiervoor juridische stappen ondernomen. In 2022 heeft de rechtbank Gelderland in dit kader met betrekking tot een viertal fondsen, waaronder twee andere beroepspensioenfondsen, aangegeven niet met voldoende zekerheid een uitspraak te kunnen doen. De rechtbank heeft het voornemen vragen te gaan stellen bij het Europese Hof van Justitie. De verwachting is dat het beroepsschrift van SPD aangehouden zal worden tot de uitspraak van het Europese Hof heeft plaatsgevonden. Dit kan enige jaren duren.

Ook de kosten voor de uitvoering van de pensioenadministratie en de bestuursondersteuning, die zijn uitbesteed, worden scherp in de gaten gehouden. Kwaliteit en kosten zijn daarbij beide belangrijk. De kwaliteit van de uitvoering moet hoog zijn en moet voldoen aan de verwachtingen van de deelnemer. SPD monitort uiteraard voortdurend aan de hand van diverse rapportages, de kwaliteit van de uitvoering. Het bestuur van SPD is tot nu toe tevreden over de pensioenuitvoerder. SPD evalueert in jaarlijkse gesprekken, aan de hand van een standaard evaluatieformulier, de samenwerking met de uitbestedingspartners.

Het nieuwe pensioenstelsel

De opzet van het nieuwe pensioenstelsel heeft lange tijd op zich laten wachten. Inherent aan het poldermodel dat we in Nederland hebben, is er veel en lang gediscussieerd over de verschillende mogelijkheden. Uiteindelijk is tot consensus gekomen en ligt er een nieuw pensioenakkoord. Het SPD-bestuur zal in de aanloop naar de transitie naar het nieuwe pensioencontract goed blijven monitoren in hoeverre de gemaakte keuzes effect hebben op de pensioenresultaten van alle deelnemers en de evenwichtigheid van de regeling. De premie van SPD zal in het nieuwe stelsel, in tegenstelling tot de huidige leeftijdsafhankelijke premie, een vaste premie worden. Dit systeem zal mogelijk een dalend effect hebben op het uiteindelijk te bereiken pensioen van mensen die al enige tijd deelnemen in onze regeling. Daarnaast zal er een stijging zijn van de premie van jongere deelnemers.

Door het netwerk in de pensioensector goed te onderhouden en de communicatie vanuit het ministerie en de Pensioenfederatie op de voet te volgen, blijft het pensioenfondsbestuur op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en kan het, als er aanpassingen nodig zijn, tijdig schakelen. De detailuitwerking van het pensioenakkoord zal ongetwijfeld nog enige tijd in beslag nemen. Tot die tijd is niet helemaal duidelijk wat er mogelijk en nodig is. Het streven is om niet over één nacht ijs te gaan. Het bestuur kijkt eerst, in samenwerking met de deelnemersvereniging (DPD), naar beschikbare opties alvorens DPD de deelnemers een keuze voor zal leggen.

Verplichtstellingscontrole

SPD probeert door het uitvoeren van verplichtstellingscontroles de beroepsgenoten zoveel mogelijk te wijzen op de verplichtstelling. Sinds enige jaren levert deze controle problemen op. In het verleden werd voor de verplichtstellingscontrole gebruikgemaakt van een bestand van de beroepsvereniging voor dierenartsen, de KNMvD. Sinds de invoering van de AVG heeft de beroepsvereniging aangegeven dat geen gebruik meer kan worden gemaakt van het bestand. Daarnaast is dit bestand verre van volledig nu de organisatiegraad van de praktiserende dierenartsen aan het afnemen is en dierenartsen niet meer vanzelfsprekend lid van de beroepsvereniging zijn.

In tegenstelling tot de humane (para-)medische beroepen is er bij praktiserende dierenartsen geen actueel register van praktici. De openbare gegevens van het CIBG (veterinaire variant van het BIG-register) zijn onvoldoende specifiek. Sinds 2019 wordt de verplichtstellingscontrole uitgevoerd aan de hand van de openbare CIBG-gegevens. De controle is grotendeels onmogelijk gebleken en onnodig complex. SPD heeft, in samenwerking met de Pensioenfederatie (via de Kring van Beroepspensioenfondsen) aan het ministerie van SZW duidelijk gemaakt dat er sprake is van een gerechtvaardigd belang om, in het kader van de wettelijke verplichtstellingscontrole, toegang tot relevante registers te kunnen krijgen. Het ministerie van SZW was het daar niet mee eens. Waar andere beroepspensioenfondsen via een verplichte registratie van de facturen aan hun klanten van een bepaald systeem gebruik kunnen en mogen maken, geldt dit helaas niet voor SPD. SPD blijft, naast het zoeken naar een langjarige oplossing, in samenwerking met de Pensioenfederatie ervoor pleiten dat er sprake is van een gerechtvaardigd belang om op korte termijn een oplossing te krijgen voor deze problematiek.

Pensioeninteresse

Al jaren is een van de grotere communicatie-uitdagingen voor de hele pensioensector het gebrek aan pensioeninteresse bij de deelnemers. Doordat de gemiddelde deelnemer meer interesse heeft in het heden en minder geïnteresseerd is in de toekomst, is het moeilijk om de informatie die we als pensioenfonds verstrekken, tussen de oren van de deelnemers te krijgen. Het blijft een gezamenlijk speerpunt van het fondsbestuur en de deelnemersvereniging om de toegevoegde waarde van de collectiviteit en solidariteit onder de aandacht van de deelnemers te brengen. Daartoe wordt jaarlijks het communicatiebeleid geëvalueerd en zo nodig aangepast. Omdat de leden van de deelnemersvereniging op termijn een keuze moeten maken voor een nieuwe pensioenregeling is tijdige, passende en gerichte communicatie tot aan het moment van die keuze (en uiteraard daarna) essentieel.

Complexiteit, regeling en robuuste administratie

Het pensioenfonds voor dierenartsen bestaat sinds 1975. De regeling is destijds gemaakt voor een deelnemersbestand dat totaal anders was dan het huidige. Het vak van dierenarts is onderhevig aan demografische veranderingen. Er zijn meer vrouwelijke collega's en zowel mannen als vrouwen willen meer parttime werken dan in het verleden het geval was.

Daarnaast kiezen dierenartsen er steeds vaker voor om niet meer als ondernemer hun vak uit te oefenen. Waar vroeger mensen na enkele jaren loondienst vrijwel altijd tot een maatschap toetraden, is tegenwoordig het grootste deel van de deelnemers in loondienst in een praktijk werkzaam. Daarnaast zijn steeds meer dierenartsen werkzaam als zzp-er. In de afgelopen jaren hebben private investeerders een groot deel van de Nederlandse praktijken overgenomen, waardoor enkele zeer grote werkgevers zijn ontstaan. Dat is een nieuwe ontwikkeling in diergeneeskundig Nederland waaraan ook SPD zich zal moeten aanpassen. SPD zal, door in gesprek te blijven met de grote werkgevers, er alles aan doen om ook de deelnemers bij die werkgevers zo goed mogelijk te ondersteunen.

In de diergeneeskunde wordt van oudsher 2/3 deel van de pensioenpremie door de werkgever betaald. Voor een deelnemer, die in een jaar bij verschillende werkgevers in loondienst is of bij verschillende werkgevers tegelijk, blijft de persoonlijke pensioenadministratie complex, ondanks de doorgevoerde wijzigingen en verbeteringen bij de pensioenadministratie. In de nieuwste cao 2021 wordt, voor de deelnemende praktijken aan de cao, de bijdrage van de werkgever stapsgewijs verlaagd naar 60%.

Ondanks de voorwaardelijke indexatie-ambitie (ten gevolge van het economische klimaat in het laatste decennium en de lage rente) is de jaren voor 2022 helaas geen toeslag mogelijk geweest. De impliciete verlaging van de pensioenen, in de vorm van een verminderde koopkracht, maakt de regeling soberder.

Mede daarom en omdat in de scenario-analyse naar voren is gekomen dat de hedendaagse deelnemer andere en meer flexibele wensen heeft dan zijn/haar voorganger uit de vorige eeuw, is een werkgroep "Regeling" opgericht. Deze werkgroep heeft in 2018 en 2019 gekeken welke eventuele aanpassingen of flexibilisering voor SPD haalbaar zouden zijn. In afwachting van het nieuwe pensioenstelsel zijn er voorlopig geen verdere acties ondernomen.

De pensioenadministratie wordt al sinds het eerste jaar door dezelfde uitbestedingspartner APS uitgevoerd, waardoor er op professioneel en persoonlijk niveau bij de deelnemersadministratie ervaring is met het deelnemersbestand en de beroepsgroep. Ondersteuning van de deelnemer vanuit de deelnemersadministratie gebeurt zowel schriftelijk, digitaal (inclusief mail) als telefonisch. Binnen het kader van "digitaal tenzij" wil het pensioenfonds voor dierenartsen de deelnemer zoveel mogelijk ondersteunen. Een deelnemer kan zich online inschrijven en lid worden van de deelnemersvereniging. In het deelnemersportaal zijn de afgelopen jaren de digitale mogelijkheden uitgebreid (nieuwe digitale klantbediening (NDK)), waardoor het portaal gebruikersvriendelijker is geworden en de deelnemers minder complexiteit ervaren.

APS is bezig met een overstap naar een nieuw administratieplatform. Het doel van APS is daarbij om goed voorbereid te zijn op de toekomst en de beide pensioenregelingen in het nieuwe pensioenstelsel goed en kostenefficiënt uit te kunnen voeren. Met die uitgangspunten kan SPD het natuurlijk niet oneens zijn, echter er zijn wel risico's aan verbonden. De pensioenaanspraken moeten bijvoorbeeld exact van het ene systeem in het volgende worden overgenomen. Datakwaliteit is en blijft van groot belang voor een goede uitvoering van de pensioenregeling van SPD.

De overgang naar het nieuwe systeem heeft vertraging opgelopen. Voor SPD heeft dit niet direct gevolgen. Hoewel APS via de klantenraad en de klankbordgroep de klanten zo goed mogelijk informeert en consulteert, is een deel van een dergelijk proces altijd buiten beeld. Het is zaak om de risico's, die de overgang naar het nieuwe administratieplatform met zich meebrengt, zo goed mogelijk te beheersen en waar nodig samen met andere klanten op te gaan en/of bijvoorbeeld op onderdelen extra zekerheid te verkrijgen.

Keuzemogelijkheden en maatschappelijk verantwoord beleggen

Door pensioenspecialisten worden keuzemogelijkheden genoemd als methode om de betrokkenheid van deelnemers bij een pensioenfonds te verhogen. Bij SPD is al een aantal keuzemogelijkheden in de regeling opgenomen (uitruil partnerpensioen, vervroegen/uitstellen, hoog-laagregeling, keuze voor deeltijdpensioen, keuze voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid). Op basis van het nieuwe pensioenakkoord kunnen deze mogelijkheden worden uitgebreid met bijvoorbeeld het in één keer opnemen van een deel van het bereikte pensioenbedrag op het moment van pensioneren (bedrag ineens, maximaal 10% opgebouwd pensioenbedrag).

De communicatieve uitdaging wordt ook hierin door SPD onderkend. Tot nu toe lijken de meeste deelnemers zich pas aan het einde van hun carrière echt met pensioenkeuzes bezig te houden. Op het gebied van risicohouding in het beleggingsbeleid is in de huidige regeling van SPD geen ruimte voor keuzemogelijkheden. In het verleden waren de deelnemers van SPD minder risicomijdend dan gemiddeld in Nederland werd gemeten.

Het fonds heeft de afgelopen jaren van een klein aantal deelnemers het verzoek gekregen om een meer maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid te voeren. In 2020 is in een deelnemersenquête naast de risicohouding ook de houding van de deelnemers op het gebied van verantwoord beleggen opgenomen. Deelnemers gaven daarin aan dat verantwoord beleggen gewenst was. Voor een groot deel was een voorwaarde daarbij dat het niet ten koste zou gaan van het rendement. Het bestuur van het fonds was en is van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen onderdeel is van een duurzaam pensioenfonds met een goede lange-termijnvisie. Ook de trend in de pensioensector om meer maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen wordt door SPD ondersteund. SPD is echter een kleine speler en zoekt, vooral in samenwerking met de sector, naar invulling van die verantwoordelijkheid. Het bestuur heeft in 2018 het IMVB-convenant ondertekend dat onder andere door de Pensioenfederatie is uitgewerkt.

Ook duidelijke en tijdige communicatie over maatschappelijk verantwoord beleggen is belangrijk. Met de komst van Europese regels op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen in de vorm van de Sustainabele Finance Disclosure Regulation-verordening (SFDR) zijn meer wettelijke rapportagevereisten ontstaan. SPD besteedt vanaf 2022 ook aandacht aan deze Europese regels. De rapportage over SFDR treft u aan als bijlage bij dit jaarverslag.

Hoewel er in de afgelopen jaren stappen zijn gezet met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen, zijn er (altijd) nog verbeteringen mogelijk. SPD gaat verder met het uitwerken van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

Met de aangeschafte Environmental Social en Governance-meter-meter (ESG), een monitoringstool, kan een groot deel van de portefeuille op ESG-factoren worden beoordeeld. De beleggingsadviescommissie zal daar ervaring mee opdoen in de komende tijd. De illiquide beleggingscategorieën, die niet in de ESG-meter zijn meegenomen, krijgen daarbij ook aandacht. SPD wil graag nog meer focus aanbrengen in het MVB-beleid en is begonnen aan informatievergaring daarvoor.

Een eigen, zelfstandig fonds

SPD is zich bewust van het veranderende pensioenlandschap waarin steeds minder fondsen actief zijn. Jaarlijks kijkt het bestuur van het pensioenfonds daarom tijdens de bestuursevaluatie onder andere naar de rechtvaardiging van het onderhouden van een eigen beroepspensioenfonds. Het bestuur ziet vooralsnog meer voordelen dan nadelen. De directe communicatie met de deelnemer, de homogene groep, de mogelijkheid het beleggingsbeleid daarop aan te passen en de directe betrokkenheid van dierenartsen in het bestuur van het fonds worden als voordelen gezien. De solidariteit onder de beroepsgenoten is naar de mening van de bestuurders meer dan voldoende om een zelfstandig fonds te rechtvaardigen. De omvang van het fonds (zowel qua deelnemersaantallen als qua belegd vermogen) en de kosten per deelnemer geven geen directe aanleiding voor het zoeken naar alternatieven. Daarnaast heeft het fonds uiteraard geen winstdoelstelling.

De eisen aan de bestuurlijke deskundigheid worden door nieuwe (Europese) wetgeving, de Institutions for Occupational Retirement Provision Directive 2-richtlijn (IORP2), sinds 2019 verzaamd. Met name de invulling van de sleutelfunctieposities, die in IORP2 worden beschreven, wordt als een uitdaging gezien voor een fonds met een governancestructuur en omvang zoals SPD. SPD heeft de sleutelfuncties interne audit en actuarieel extern ingevuld. De sleutelfunctiehouder risicobeheer is één van de bestuursleden. Om de governance passend te houden bij het fonds en tegelijkertijd te voldoen aan de deskundigheidseisen, is in het geschiktheidsbeleidsplan rekening gehouden met een langere inwerktijd voor nieuwe (aspirant) bestuurders. In die inwerktijd wordt door de aspirant bestuurders ook een opleiding op deskundigheidsniveau A gevolgd.

Alternatieven moeten wel altijd in beeld blijven. De huidige alternatieven van het fonds zoals samengaan met een vergelijkbaar fonds tot een groter fonds of het deelnemen aan een algemeen pensioenfonds zijn voor SPD op dit moment wettelijk en/of kostentechnisch geen reële opties. Een beroepspensioenfonds is nu eenmaal in een aantal opzichten (bijvoorbeeld incasso) niet vergelijkbaar met een bedrijfstak- of ondernemingspensioenfonds. Mogelijk dat in de verdere uitwerking van het nieuwe pensioencontract wel mogelijkheden ontstaan. Binnen de Kring van Beroepspensioenfondsen, waarin fondsen met enigszins vergelijkbare kenmerken vertegenwoordigd zijn, worden ervaringen en kennis op het gebied van de ontwikkelingen in de pensioensector uitgewisseld. Het is gebleken dat ook andere beroepspensioenfondsen zich beraden op de toekomst. Het is het meest waarschijnlijk dat een eventuele samenwerking in de toekomst uit die groep komt. Dit wordt binnen de Kring onderzocht.

SPD heeft in 2021 en 2022 tijdens strategische sessies uitgebreid stilgestaan bij de governance en samenstelling van het SPD-bestuur in de toekomst. Het bestuur heeft in 2022 besloten om tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zelfstandig te blijven en eventuele ingrijpende alternatieven voor de governance pas na de overgang naar het nieuwe stelsel verder te onderzoeken.

Voor de nabije toekomst blijft het invullen van de sleutelfunctie risicobeheer een punt van aandacht.

Communicatie

In 2022 lag de focus van het pensioenfonds op het laten groeien van het draagvlak en het bewustmaken van deelnemers over de ontwikkelingen in hun pensioen.

Verhoging van pensioenen

Halverwege 2022 konden we alle deelnemers van SPD het goede nieuws brengen dat de opgebouwde pensioenen met 1,9% verhoogd werden. Dat was op dat moment de maximale toegestane verhoging. Aan het eind van 2022 brachten we wederom goed nieuws en kondigden we een verhoging aan van 9,9% per 1 januari 2023. Deelnemers zijn hierover via de nieuwsbrief, e-mail en in sommige gevallen per brief geïnformeerd. Ook waren alle veelgestelde vragen met antwoorden terug te lezen op een speciale pagina op de website.

Vergroten draagvlak

Het draagvlak bij de dierenartsen zit boven de minimumgrens. Het pensioenfonds heeft in de afgelopen jaren de ontwikkeling van het draagvlak samen met DPD strak gemonitord. Er is een stagnering te zien in de daling van het draagvlakcijfer. In 2022 koos ruim tweederde van de nieuwe deelnemers voor een lidmaatschap van DPD. Het pensioenfonds en DPD blijven scherp op de ontwikkeling van het draagvlak. Daarom is in 2022 een belactie uitgevoerd en is besloten deze jaarlijks te herhalen. Op deze manier willen we deelnemers aansporen om alsnog lid te worden van DPD, omdat de komende jaren het van groot belang is dat zoveel mogelijk deelnemers mee kunnen stemmen over de nieuwe pensioenregeling.

Onderzoek

Ook in 2022 stond voor SPD centraal om de mening van de deelnemers op te halen. De inzichten vanuit de deelnemers helpen ons om onze dienstverlening en beleid beter in te kleuren. SPD heeft deelnemers geraadpleegd over hun ervaring met de inkomensopgave, de website, het inloggen op het portaal. De feedback is, waar mogelijk, meegenomen in verbetering van de processen. Daarnaast is een start gemaakt met de organisatie van roadshows samen met DPD en werden ook door DPD twee klankbordgroepsessies georganiseerd. De animo voor deze initiatieven lijkt redelijk tot goed te zijn.

De website

De website blijft een belangrijk middel in de communicatiemix van SPD. De website bevat naast alle relevante informatie over de pensioenregeling ook Pensioen 1-2-3. Elke maand waren er één of meer nieuwsberichten over relevante pensioenonderwerpen, zoals over de financiële situatie van SPD. Op de website is een aparte landingspagina geïntroduceerd over het pensioenakkoord. De meest besproken onderwerpen worden hier behandeld. Daarnaast publiceerden we uitgebreid dit jaar over de indexatie en de stijging van het maximum beroepsinkomen.

Ons Pensioen

Met Ons Pensioen probeert SPD het pensioen dichterbij de deelnemer te brengen. Ons Pensioen is de pensioenkrant met een naam die recht doet aan de collectieve en solidaire principes van het pensioenfonds. De inhoud van dit medium komt tot stand door gezamenlijk overleg tussen SPD en DPD en door naast aandacht voor nieuws rondom pensioen en de pensioenregeling, ook ruimte te creëren voor verhalen, vragen en opvattingen van deelnemers en interviews met bestuursleden over belangrijke onderwerpen.

Digitaal communiceren

Het uitgangspunt voor alle pensioencommunicatie van SPD is digitaal. Naast het uniform pensioenoverzicht en de digitale nieuwsbrief e-SPD, kregen deelnemers ook een uitnodiging voor de inkomensopgave en werd de aankondiging voor de Algemene Vergadering van DPD per e-mail verzonden. Alle onderwerpen die we per mail naar deelnemers stuurden werden in uitgebreidere vorm behandeld op de website, waar deelnemers naar toe konden klikken.

Overige communicatie

Het verkort jaarverslag is uitgevoerd in een infographic, met daarin de belangrijkste gegevens van het jaar overzichtelijk uitgebeeld. Deze deelden we met de deelnemers via een e-SPD. In het Tijdschrift voor Diergeneeskunde publiceerden we in 2022 zes columns. Ook verstuurd we persberichten over de indexatie en de roadshows. Die werden o.a. door het Tijdschrift voor Diergeneeskunde en Veearts.com overgenomen.

4. PENSIOENBELEID

Pensioenregeling

SPD is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 lid 1 sub j van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De pensioenregeling is van kracht sinds 1 januari 1975 en is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd per 31 januari 2023. De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premieregeling in de zin van de Wvb.

Deelnemerschap

De deelnemer is iedere dierenarts die als zodanig - hetzij zelfstandig, hetzij in dienstverband - praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk, op 31 december 2006 nog geen 60 jaar was en de vijfenzestigjarige leeftijd nog niet heeft bereikt. Ook wanneer een dierenarts werkt als invaller, waarnemer of uitzendkracht voldoet hij aan de voorwaarden van deelname.

Premieregeling

De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premieregeling in de zin van de Wvb. Dat betekent dat de hoogte van de pensioenpremie het uitgangspunt is voor de berekening van de pensioenopbouw van de individuele deelnemer. De door de actieve deelnemer betaalde premie wordt in eerste instantie aangewend voor de inkoop van ouderdomspensioen, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd, partnerpensioen (70% van het ouderdomspensioen) en wezenpensioen (20% van het partnerpensioen, tot 21 jaar).

Arbeidsongeschiktheid

Per 1 januari 2015 is de verzekering voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid niet meer verplicht, maar een vrijwillig element in de pensioenregeling van SPD. Dit is een direct gevolg van de gewijzigde fiscale wetgeving voor beroepspensioenfonds. De belastingdienst stelt zich op het standpunt dat premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid alleen mag worden verleend als er sprake is van een loonvervangende uitkering. Er is geen arbeidsongeschiktheidspensioen in de pensioenregeling, dus het hangt van de persoonlijke omstandigheden af of deelnemers aan deze fiscale eis voldoen.

In 2015 hebben alle nieuwe en bestaande deelnemers de mogelijkheid gekregen om hun keuze kenbaar te maken. Per 31 december 2022 is ongeveer 39% van alle deelnemers (vrijwillig) verzekerd voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Hierbij is geen significant verschil te zien tussen zelfstandigen en dierenartsen in loondienst. Ook verschillen de percentages nauwelijks per leeftijdscategorie.

Hieronder is een overzicht van de stand per 31 december 2022 weergegeven:

LOONDIENST	premiëvrijstelling verzekerd?				
	ja	%	nee	%	totaal
Jonger dan 30	254	38%	408	62%	662
30 tot 40	501	37%	855	63%	1.356
40 tot 50	263	42%	362	58%	625
50 tot 60	150	44%	189	56%	339
60 en ouder	44	36%	78	64%	122
	1.212	39%	1.892	61%	3.104

ZELFSTANDIG	premiëvrijstelling verzekerd?				
	ja	%	nee	%	totaal
Jonger dan 30	2	29%	5	71%	7
30 tot 40	78	45%	94	55%	172
40 tot 50	161	40%	242	60%	403
50 tot 60	193	40%	286	60%	479
60 en ouder	85	39%	133	61%	218
	519	41%	760	59%	1.279

Premiebeleid

Jaarlijks vooraf worden door het bestuur van het pensioenfonds nieuwe pensioeninkooppactoren vastgesteld op grond van een advies van en berekend door de adviserend actuaaris van het pensioenfonds. Deze pensioeninkooppactoren gelden ongewijzigd vanaf 1 januari van een boekjaar voor dat gehele jaar. De uitgangspunten en/of berekeningsgrondslagen staan opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het pensioenfonds.

Bedragen x € 1.000	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Kostendekkende premie	57.323	62.041
Conform ABTN vastgestelde minimale vereiste premie	38.390	37.871
Feitelijke premie	40.306	37.962

Met de kostendekkende premie wordt de zuiver kostendekkende premie bedoeld. De kostendekkende premie 2022 is bepaald op basis van de DNB-curve ultimo 2021. De regeling is per 2022 gewijzigd. De inkoopfactoren zijn verhoogd.

De feitelijke premie wordt bepaald op basis van de premiestafel. De feitelijke premie in het boekjaar is hoger dan de conform ABTN vastgestelde minimaal vereiste premie.

Bedragen x € 1.000	<u>2022</u>	<u>2021</u>
De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:		
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	48.076	52.076
Opslag voor uitvoeringskosten	1.555	1.268
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	7.692	8.697
	<hr/>	<hr/>
	57.323	62.041
De samenstelling van de conform ABTN vastgestelde minimale vereiste premie is als volgt:		
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	20.993	20.734
Opslag voor uitvoeringskosten	1.555	1.268
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	3.359	3.463
Voorwaardelijke onderdelen	12.483	12.406
	<hr/>	<hr/>
	38.390	37.871
De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:		
Premie volgens beschikbare premiestaffel	38.897	37.036
Premie voor vrijwillige verzekering PVI	1.409	926
	<hr/>	<hr/>
	40.306	37.962

Toeslagbeleid

SPD heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op het streven om de pensioenen waardevast te houden. Indien het bestuur een toeslag toekent, wordt deze per 1 januari van het jaar toegekend. De daarbij gehanteerde maatstaf is de prijsinflatie op basis van de consumentenprijsindex (afgeleid) over de direct voorafgaande periode juli - juli.

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Voor de toeslag per 1 januari van het jaar wordt gekeken naar de financiële positie ultimo september van het daaraan voorafgaande jaar. Er bestaat geen recht op toeslagen en er wordt hiervoor geen reserve aangehouden. Er kan alleen toeslagverlening plaatsvinden, voor zover dit toekomstbestendig is. Dat wil zeggen dat de financiële positie van het pensioenfonds zodanig is dat het te verlenen toeslagpercentage ook naar verwachting in de toekomst uitgekeerd kan worden.

Het bestuur hanteert voor een besluit over de feitelijke toekenning de onderstaande beleidsstaffel als leidraad:

Beleidsdekkingsgraad

Lager dan 110%

Tussen 110% en bovengrens

Boven de bovengrens

Toeslagverlening

Nihil

Naar rato

Volledige toeslagverlening + eventueel
inhaaltoeslagen en herstel van kortingen

De bovengrens wordt jaarlijks vastgesteld zodanig dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid. De vaststelling van de bovengrens is als volgt.

- 1 Contante waarde toeslagen (CWT) = de contante waarde van de kasstromen behorende bij de toeslagen indien de volledige maatstaf in elk jaar in de toekomst over de op de berekeningsdatum opgebouwde aanspraken wordt verleend. De contante waarde wordt bepaald op basis van het verwachte netto meetkundige rendement op zakelijke waarden;
- 1 De technische voorziening (TV) wordt bepaald op basis van de per de berekeningsdatum door het fonds gehanteerde actuariële grondslagen, inclusief de door DNB per die datum gepubliceerde rentetermijnstructuur;
- 1 Bovengrens toeslagbeleid = 110% + CWT / TV.

Bovenstaande beleidsstaffel is een leidraad, wat betekent dat het bestuur jaarlijks vaststelt of een toeslag zal worden verleend en wat de hoogte is van de toeslag. Het bestuur houdt zich het recht voor om het toeslagbeleid aan te passen. Toekomstige wijzigingen zijn bindend voor alle deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Door de tijdelijke extra mogelijkheid tot indexatie zoals opgenomen in het FTK was het voor SPD mogelijk om met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 alsnog een indexatie van 1,9% te verlenen. Daarnaast heeft SPD op grond van de tijdelijke extra mogelijkheid tot indexatie besloten tot een indexatie van 9,9% per 1 januari 2023. SPD heeft daarbij voldaan aan de aanvullende vereisten die verbonden zijn aan deze tijdelijke extra mogelijkheid tot indexatie. SPD heeft de intentie tot invaren van de pensioenaanspraken en -rechten van de huidige pensioenregeling naar de nieuwe pensioenregeling in het kader van de stelselwijziging. De beleidsdekkingsgraad is ten tijde van het toeslagbesluit 105% of hoger en de actuele beleidsdekkingsgraad is ook 105% of hoger. Door de indexatie wordt de actuele dekkingsgraad niet lager dan 105%. In uitzondering op de vaste mogelijkheid tot indexatie, die is opgenomen in het FTK, geldt de eis tot toekomstbestendige toeslagverlening niet bij de tijdelijke extra mogelijkheid tot indexatie. SPD heeft de deelnemers geïnformeerd over het besluit tot toeslagverlening en de onderbouwing daarvan.

De historische indexatie achterstand ziet er als volgt uit (sinds de aanpassing van het indexatiebeleid in 2015):

- 1 Gemiste indexatie 1 januari 2016: 0,8%
- 1 Gemiste indexatie 1 januari 2017: 0,0%
- 1 Gemiste indexatie 1 januari 2018: 1,1%
- 1 Gemiste indexatie 1 januari 2019: 1,3%
- 1 Gemiste indexatie 1 januari 2020: 1,6%
- 1 Gemiste indexatie 1 januari 2021: 1,4%
- 1 Gemiste indexatie 1 januari 2022: 0,0%
- 1 Gemiste indexatie 1 januari 2023: 0,0%

Deze gemiste indexaties zullen, zodra de financiële situatie dit toelaat, worden ingehaald. Hierbij zullen de langst gemiste indexaties eerst worden ingehaald.

Haalbaarheidstoets

Met een haalbaarheidstoets kijkt het pensioenfonds of de afgesproken ambities worden gerealiseerd, of het premiebeleid voldoende realistisch en haalbaar is en of het pensioenfonds voldoende herstelcapaciteit heeft. Bij grote veranderingen zoals de invoering van het nieuwe FTK, een nieuwe pensioenregeling of een andere significante wijziging voert het pensioenfonds een aanvangshaalbaarheidstoets uit. Vervolgens doet het pensioenfonds ieder jaar de jaarlijkse haalbaarheidstoets en rapporteert uiterlijk 30 juni van het lopende boekjaar hierover aan DNB.

De haalbaarheidstoets wordt uitgevoerd als monitor van gestelde normen en beoordeelt of het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweersscenario in lijn zijn met de door het pensioenfonds zelfgekozen ondergrenzen. Deze zelfgekozen ondergrenzen moeten passen binnen de risicohouding van het pensioenfonds. In 2015 voerde het fonds de aanvangshaalbaarheidstoets uit op basis van de scenarioset van DNB. Het pensioenfonds stelde drie grenzen vast:

- 1 Een ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie waarbij precies aan de vereisten van het vereist eigen vermogen wordt voldaan. Deze is door het pensioenfonds vastgesteld op 77%. Dit is gelijk aan een jaarlijkse aanpassing van de pensioenen met 50% van de prijsinflatie;
- 2 Een ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie. Deze is ook vastgesteld op 77%;
- 3 Een maximale afwijking van het pensioenresultaat in het slechtweersscenario. Het bestuur heeft deze vastgesteld op 35%.

Uitkomsten haalbaarheidstoets 2023

De haalbaarheidstoets 2023 geeft de volgende uitkomsten:

Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt 100%. Dit is ruim boven de ondergrens. De afwijking van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt in slecht weer (5% percentiel) 25%. Dit is minder dan de door het bestuur vastgestelde maximale afwijking.

Kostentransparantie

Pensioenuitvoeringskosten

Bedragen x € 1.000	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Administratiekosten	1.874	1.599
Adviseurs- en controlekosten m.u.v. controlekosten accountant	168	199
Controlekosten accountant	60	60
Bestuurskosten	400	341
Porti- en drukwerkkosten	32	25
Bijdragen toezichthouders	60	58
Overige kosten	265	222

Totale pensioenuitvoeringskosten	2.859	2.504
----------------------------------	-------	-------

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Deelnemers	4.561	4.484
Gewezen deelnemers	1.320	1.249
Gewezen deelnemers met uitstel ingang pensioen	75	56
Pensioengerechtigden	1.924	1.871

Bedragen x € 1	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer:		
- exclusief gewezen deelnemers	€ 441	€ 394
- inclusief gewezen deelnemers	€ 363	€ 327

Beheerkosten vermogensbeheer

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Gemiddeld belegd vermogen	€ 1.660 miljoen	€ 1.886 miljoen
Totale kosten (excl. transactiekosten)	€ 7,2 miljoen	€ 7,3 miljoen
Transactiekosten	€ 2,4 miljoen	€ 1,3 miljoen
Totale kosten (incl. transactiekosten)	€ 9,6 miljoen	€ 8,6 miljoen
Kosten % (excl. transactiekosten)	0,43%	0,39%
Transactiekosten	0,15%	0,07%
Kosten % (incl. transactiekosten)	0,58%	0,46%

De totale kosten vermogensbeheer in bovenstaande tabel zijn gebaseerd op de kosten die worden gerapporteerd aan de Toezichthouder (jaarstaat J402). Bij het transparant maken van de kosten vermogensbeheer 2022 zijn de aanbevelingen en definities van de Pensioenfederatie in acht genomen. Dat wil zeggen dat de cijfers zijn gebaseerd op werkelijke kosten (indien aanwezig), hetzij een resultaat zijn van schattingen welke qua methodiek minimaal voldoen aan de vereisten van de Pensioenfederatie.

De kosten vermogensbeheer zijn te onderscheiden naar de kostencomponenten: beheerkosten, performance gerelateerde kosten en transactiekosten.

Transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om effectentransacties tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat er, bijvoorbeeld bij transacties in de categorie vastrentende waarden, geen separate kosten in rekening worden gebracht, maar deze zich uiten in het verschil tussen de bied- en laatprijs.

De kosten omvatten naast de kosten, zoals gerapporteerd in de staat van baten en lasten, ook een uitsplitsing van de 'onzichtbare' kosten voor beheer van onderliggende beleggingsfondsen, waarvan de kosten zijn verwerkt in het beleggingsrendement, en de schatting van de kosten van de individuele transacties. In de staat van baten en lasten worden alleen (directe) kosten getoond die SPD op factuurbasis betaalt aan de tegenpartijen, waardoor deze cijfers niet aansluiten bij de totale kosten vermogensbeheer in deze toelichting. Het doel van deze paragraaf is om extra inzicht in de kosten vermogensbeheer te verschaffen.

De volgende paragrafen gaan dieper in op de kosten over het afgelopen jaar 2022, waarbij een vergelijking wordt gemaakt ten opzichte van kosten over 2021 en eventuele verschillen ten opzichte van het jaar daarvoor worden toegelicht. Hierbij wordt ook meer inzicht gegeven in factoren die de hoogte van de kosten in belangrijke mate beïnvloeden.

Vergelijking kosten uitvoering vermogensbeheer 2022 met 2021

Onderstaande tabellen geven een overzicht per beleggingscategorie van de totale kosten voor het vermogensbeheer over 2022 en 2021 uitgesplitst naar beheerkosten, performance gerelateerde kosten en transactiekosten.

Tabel 1. Kosten vermogensbeheer (in € x 1.000) in 2022

	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten (waarvan aan- en verkoopkosten)	Totaal
Vastrentende waarden	1.897	-	1300 (258)	3.197
Aandelen	183	-	246 (21)	429
Vastgoed	2.830	468	470 (470)	3.768
Alternatieve beleggingen	82	-15	1 (1)	68
Overige beleggingen	126	-	-	126
Derivaten	774	-	398 (171)	1.172
Overige vermogensbeheerkosten	838	-	-	838
Totaal	6.730	453	2.415 (921)	9.598

Tabel 2. Kosten vermogensbeheer (in € x 1.000) in 2021

	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten (waarvan aan- en verkoopkosten)	Totaal
Vastrentende waarden	1.950	-	595 (386)	2.545
Aandelen	234	-	378 (342)	612
Vastgoed	3.052	162	6 (6)	3.220
Alternatieve beleggingen	49	15	1 (1)	65
Overige beleggingen	145	-	-	145
Derivaten	908	-	317 (158)	1.225
Overige vermogensbeheerkosten	837	-	-	837
Totaal	7.175	177	1.297 (893)	8.649

Inzicht in beheerkosten

Er zijn meerdere factoren die van invloed zijn op de hoogte van kosten. Onderstaand wordt een algemene beschouwing gegeven op factoren die in belangrijke mate impact hebben op de kosten.

Beleggingsmix

Het type belegging is in belangrijke mate bepalend voor de omvang van de beheerkosten. De belangrijkste drivers tussen verschillende type beleggingen zijn afwegingen tussen zakelijke waarden en vastrentende waarden, liquide versus illiquide beleggingen, traditionele versus alternatieve beleggingen en beleggingen in ontwikkelde markten versus opkomende markten. Bepaalde categorieën zijn weliswaar duurder, maar opgenomen in de beleggingsportefeuille omdat ze naar verwachting bijdragen aan een betere rendement-risicoverhouding van de totale portefeuille.

Schaalgrootte

Wanneer er door SPD of door de fiduciaire beheerder schaalvoordelen behaald kunnen worden, vallen de kosten doorgaans lager uit.

Actief / passief beleggen

Bij actief beheer krijgt de manager de doelstelling mee om de relevante benchmark te verslaan, wat een hoger verwacht rendement betekent. Hiertegenover staan hogere kosten omdat er veel tijd en energie gestoken wordt in onder andere het beleggingsproces, research en analisten.

Overige factoren

Het beheren middels een enkele manager of juist meerdere managers heeft impact op de kosten. Daarnaast kan de keuze tussen een discretionaire oplossing en/of een beleggingsfonds invloed hebben op de hoogte van de kosten.

Marktvergelijking vermogensbeheerkosten SPD en oordeel bestuur

In 2020 heeft SPD Sprenkels opdracht gegeven om de vermogensbeheerkosten van SPD te toetsen op marktconformiteit. Hiertoe zijn de management fees van de vermogensbeheerders van SPD vergeleken met de benchmarks hiervan. Uit deze toets kwam naar voren dat sommige fees hoger uitkwamen dan de benchmark en sommige lager, per saldo waren de vermogensbeheerkosten lager dan de gehanteerde benchmark hiervoor. Hierbij werd opgemerkt dat bij het bepalen van de benchmark veel aandacht is besteed aan de vergelijkbaarheid hiervan, maar dat er vrijwel altijd verschillen in de exacte dienstverlening die wordt aangeboden of in de complexiteit van het product zijn. Kosten dienen daarom niet in isolement te worden beoordeeld. Op basis hiervan heeft het bestuur beoordeeld dat de vermogensbeheerkosten van SPD passend zijn bij de aangeboden dienstverlening van de vermogensbeheerders van SPD.

Beheerkosten

Onderstaand wordt per categorie inzicht gegeven in de hoogte van de kosten aan de hand van bovenstaande factoren, hierbij wordt ook gekeken naar de kosten ten opzichte van het voorgaande jaar. De totale beheerkosten in 2022 bedroegen €6,7 miljoen, een daling van 7% ten opzichte van deze kosten in 2021. Het totaal gemiddeld vermogen daalde in 2022 met 12%.

Vastrentende waarden

De beheerkosten van vastrentende waarden bedroegen in 2022 €1,9 miljoen, een lichte daling ten opzichte van 2021. Het gemiddeld belegd vermogen van vastrentende waarden daalde in 2022.

Aandelen

De beheerkosten van de categorie aandelen bedroegen in 2022 €0,2 miljoen, gelijk aan deze kosten in 2021. Het gemiddeld belegd vermogen van aandelen daalde in 2022.

Vastgoed

De beheerkosten van de categorie vastgoed bedroegen in 2022 €2,8 miljoen, een daling van €0,2 miljoen ten opzichte van 2021. Deze daling wordt met name veroorzaakt door de daling van het gemiddeld belegd vermogen van vastgoed in Nederlandse markten in 2022.

Alternatieve beleggingen

De beheerkosten van de categorie alternatieve beleggingen bedroegen in 2022 €0,1 miljoen, gelijk aan deze kosten in 2021. De lage beheerkosten zijn het gevolg van de keuze van SPD om deze beleggingen af te bouwen.

Overige beleggingen

De beheerkosten van de categorie overige beleggingen (liquide middelen) bedroegen in 2022 €0,1 miljoen en zijn daarmee gelijk gebleven ten opzichte van 2021.

Derivaten

De beheerkosten van de categorie derivaten bedroegen in 2022 €0,8 miljoen, een daling van €0,1 miljoen ten opzichte van deze kosten in 2021. Deze daling werd veroorzaakt door een daling van het gemiddeld belegd vermogen in de LDI-fondsen.

Overige vermogensbeheerkosten

De beheerkosten van de categorie overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2022 €0,8 miljoen en zijn daarmee gelijk ten opzichte van 2021.

Performance gerelateerde kosten

De performance gerelateerde kosten bedroegen in 2022 €0,5 miljoen, dit is een stijging van €0,3 miljoen ten opzichte van 2021. Dit werd met name veroorzaakt door de hogere performance gerelateerde kosten van vastgoed in 2022.

Transactiekosten

Transactiekosten zijn de kosten die aan de beurs of aan een broker betaald moeten worden om een transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn niet altijd direct helder zichtbaar omdat ze onderdeel kunnen zijn van een prijs waarin de transactiekosten reeds zijn meegenomen. De transactiekosten zijn dan onderdeel van de zogenaamde nettoprijs. Vermogensbeheerders zijn vanuit toezichtwetgeving verplicht om te komen tot een beste uitvoeringprijs. Hierdoor wordt per transactie bijgedragen aan het bereiken van lage kosten. De (deels) geschatte transactiekosten in 2022 bedroegen €2,4 miljoen, dit is een stijging van €1,1 miljoen ten opzichte van de transactiekosten in 2021. Uitgedrukt als percentage van het totaal gemiddeld vermogen komt dit neer op 0,15% (2021: 0,07%). De hogere transactiekosten houden verband met het hogere volume in aankopen op gebied van vastrentende waarden.

Vastrentende waarden

De transactiekosten van vastrentende waarden bedroegen €1,3 miljoen, een stijging van €0,7 miljoen ten opzichte van deze kosten in 2021. Deze daling werd met name veroorzaakt door lagere transactiekosten bij hypotheek, high yield obligaties en schulden opkomende markten. Dit had te maken met een tekort aan staatsobligaties, welke dienen als collateral voor de uitstaande valutaderivaten, wegens onder andere rentestijgingen en een verslechtering van de koers van de Euro.

Aandelen

De transactiekosten van aandelen bedroegen in 2022 €0,2 miljoen, een daling van €0,2 miljoen ten opzichte van deze kosten in 2021.

NB

SPD moet voldoen aan de vereisten van de Shareholders' rights directive (Duurzaamheidswetgeving). Deze wet vraagt van pensioenfondsen dat zij betrokken zijn bij de bedrijven waarin zij via aandelen genoteerd aan een reguliere beurs in de Europese Unie beleggen. De beleggingen in deze aandelen moeten aansluiten bij de lange termijn doelstelling van het pensioenfonds. Om die reden wordt de prestatie van deze aandelenportefeuille jaarlijks beoordeeld waarbij specifiek wordt gemonitord op de omloopsnelheid van de portefeuille en de daaraan verbonden beheer- en transactiekosten.

SPD belegt passief in aandelen. De doelstelling van een passieve strategie is het zo nauwkeurig mogelijk volgen van het rendement van de geselecteerde benchmark. Bij passief beleggen zou de omloopsnelheid vergelijkbaar moeten zijn met die van de benchmark. Afwijkingen ten opzichte van omloopsnelheid van de benchmark zou verklaard moeten kunnen worden door aan- of verkopen en aanvullende beleggingsrestricties zoals bijvoorbeeld uitsluitingen. In 2022 liggen de omloopsnelheid en de daarbij behorende transactiekosten van deze aandelenportefeuille in lijn met de lange termijn doelstelling van SPD.

Vastgoed

De transactiekosten van vastgoed zijn in 2022 gestegen tot € 470k.

Alternatieve beleggingen

In 2022 waren de transactiekosten van alternatieve beleggingen € 1k. Dit is in lijn met de afbouw van deze beleggingen.

Overige beleggingen

De transactiekosten van de categorie overige beleggingen zijn in 2022 verantwoord onder de transactiekosten van vastrentende waarden om in lijn te zijn met andere rapportages aan DNB. Dit betrof transactiekosten ter hoogte van € 15k (in 2021: € 15k).

Derivaten

De transactiekosten van derivaten bedroegen in 2022 ca. € 0,4 miljoen, licht hoger dan deze kosten in 2021.

Aansluiting met de jaarrekening

De aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie nemen naast de directe kosten ook de indirecte kosten mee en maken expliciet onderscheid tussen de vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten die direct bij SPD (€ 1,9 miljoen) in rekening zijn gebracht opgenomen. De deels geschatte direct toe te rekenen beleggingskosten binnen de beleggingsfondsen en transactiekosten van € 7,7 miljoen maken in de jaarrekening onderdeel uit van de waardeveranderingen van de beleggingen. In voorgaande opstelling van de vermogensbeheerskosten zijn daarnaast de kosten opgenomen van advisering inzake vermogensbeheer.

5. BELEGGINGEN

Terugblik economie en financiële markten

Russische inval in Oekraïne schokt de wereld

Eind februari 2022 schokte de Russische president Vladimir Poetin de wereld door Oekraïne binnen te vallen. Onder andere een grote stroom vluchtelingen uit Oekraïne en een sterke stijging van grondstofprijzen waren het gevolg. De Verenigde Staten en de Europese Unie veroordeelden de Russische inval hard en kwamen direct met verschillende sancties tegen het Russische regime. Ook stelden zij op grote schaal militair materieel ter beschikking. Oekraïne verraste vriend en vijand door stug weerstand te bieden en wist de Russen na een paar maanden langzaam terug te drijven uit het noorden van het land. Het Russische leger verlegde de focus daarna op het zuidoosten van Oekraïne waarbij in het laatste kwartaal ook nadrukkelijker aanvallen op de energie-infrastructuur werden uitgevoerd. Een vredesakkoord lijkt nog ver weg. Beide landen willen alleen plaatsnemen aan de onderhandelingstafel als de tegenpartij voor hen - vooralsnog onacceptabele - concessies doet.

Energiecrisis leidt tot ongekende inflatie

Eind 2021 waren er al de eerste tekenen van oplopende inflatie. De inflatie zou het gevolg zijn van het herstel na de coronapandemie en van tijdelijke aard zijn, zo luidde het oordeel van enkele vooraanstaande centrale bankiers. De oorlog in Oekraïne zette deze visie echter op losse schroeven. Rusland schroefde de gasleveranties aan Europa na de inval sterk terug. De energieprijzen liepen als gevolg hiervan sterk op. Op de top van de crisis stond de gasprijs in Europa ruim acht keer hoger dan een jaar eerder. De hoge energiekosten lieten zich direct vertalen in een ongekend hoge inflatie. In Europa stegen de prijzen hierdoor met meer dan 10% in een jaar tijd. Inflatiecijfers die sinds de jaren 80 niet meer zijn gezien. De OECD schat de economische groei in 2022 voor de wereld op 3,1%. Een stuk lager dan de 4,5% waar men aan het begin van het jaar van uitging.

Centrale banken verhogen rente sterk in strijd tegen inflatie

De centrale bankiers zagen al snel na de Russische inval in dat de inflatie een minder tijdelijk karakter zou hebben dan aanvankelijk werd aangenomen. Het accommoderende monetaire beleid sinds de coronapandemie maakte daardoor in snel tempo plaats voor renteverhogingen. De Amerikaanse centrale bank (Fed) was hierin het meest proactief. Vanaf maart bracht de Fed de bandbreedte voor de beleidsrente in zeven stappen van 0,0%-0,25% naar 4,25%-4,5%. De ECB was iets afwachtender en besloot pas in juli - na het terugschakelen van het opkoopprogramma - tot de eerste renteverhoging. In vier stappen werd de depositorente vervolgens van -0,5% verhoogd naar 2,0%. Een niveau dat voor het laatst werd gezien in 2009.

Oorlog en inflatie zorgen voor verliezen over de hele linie

Het jaar 2022 gaat de boeken in als het slechtste beleggingsjaar sinds de financiële crisis in 2008/2009. Opvallend was daarbij dat zowel aandelenmarkten als de obligatie- en kredietmarkten het jaar met forse minnen afsloten. Een positieve uitschieter was de beleggingscategorie grondstoffen die aanvankelijk - als gevolg van het stopzetten van de Russische gasleveranties aan Europa en Oekraïense graanleveranties - een sterke winst noteerden. Gaandeweg het jaar werd duidelijk dat Europa de gasvoorraden op andere manieren kon vullen en dat het Oekraïense graanexport ten dele kon worden hervat. Als gevolg daarvan moesten grondstoffen de winst in de tweede helft van het jaar deels inleveren. Op de valutamarkten was de Amerikaanse dollar de onmiskenbare winnaar van de flight-to-safety na de Russische inval en de munt profiteerde van de relatief snelle en forse verkrapping van het Amerikaanse monetaire beleid.

Gevoerd Beleid

De belangrijkste thema's en de ontwikkelingen op het gebied van portefeuillebeheer in 2022 waren:

SPD sluit de beleggingsportefeuille zoveel mogelijk aan bij de strategische portefeuille. In 2022 is de normportefeuille vrijwel gelijk gebleven aan die van 2021. De categorieën vastgoed en hypotheek konden in begin 2022 naar verwachting in afzienbare tijd het beoogde strategische gewicht benaderen. Dit is eind 2022 ook het geval. Het eventuele gebrek aan invulling wordt gecompenseerd via een hogere allocatie naar (een combinatie van) liquide categorieën. De combinatie van liquide categorieën benadert de risicorendementsverhouding van de betreffende illiquide categorie.

In 2022 heeft SPD een portefeuilleconstructiestudie (PC-studie) laten uitvoeren. In deze PC-update heeft SPD gerekend met het hoofdscenario Flags & Frictions. SPD herijkt periodiek de economische scenario's. Dit gebeurt naar aanleiding van gewijzigde inzichten en veranderde waarderingen op financiële markten. De term 'Flags' staat voor deze gespannen internationale omgeving. Tegelijkertijd neemt de polarisatie in de westerse samenleving verder toe. Dit bemoeilijkt het bereiken van consensus voor oplossingen terwijl er grote uitdagingen zijn op het gebied van klimaat, vergrijzing, ongelijkheid, sociale cohesie, enz. De term 'Frictions' staat voor dit moeizaam functioneren van gepolariseerde westerse samenlevingen. De PC-studie heeft niet geleid tot aanpassingen van de portefeuille.

Sinds 2022 voldoet SPD aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie, beter bekend als Sustainable Finance Disclosure Regulation ('SFDR'). SPD classificeert zich als artikel 8 fonds.

Portefeuillewaarde

De waarde van de portefeuille en de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën aan het einde van het jaar ten opzichte van de situatie aan het begin van het jaar wordt weergegeven in onderstaande tabel:

Bedragen x € 1.000.000	2022		2021	
	Bedrag	Percentage	Bedrag	Percentage
Vastgoed	300	20%	297	15%
Aandelen	325	22%	533	28%
Vastrentende waarden	631	43%	853	44%
Overige beleggingen	27	2%	25	1%
Derivaten en LDI	199	13%	227	12%
Totaal	1.482	100%	1.935	100%

Aansluiting met de jaarrekening

In bovenstaande opstelling zijn de derivaten gesaldeerd weergegeven; in de jaarrekening zijn de negatieve derivaten verantwoord onder overige schulden conform RJ 610 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Rendementen

Onderstaande tabel geeft de performance weer uitgesplitst naar de verschillende beleggingscategorieën waarin door SPD wordt belegd.

	2022		2021	
	Portefeuille	Benchmark	Portefeuille	Benchmark
Vastgoed	10,9%	7,7%	16,9%	18,8%
Aandelen	-13,9%	-13,0%	27,3%	26,7%
Vastrentende waarden	-15,0%	-14,6%	0,7%	-1,2%
Alternatieve beleggingen	2,9%	1,9%	7,4%	3,3%
Totaal	-9,8%	-9,9%	10,8%	9,8%
Totaal incl. derivaten en LDI	-23,4%		3,3%	

Afdekking renterisico

Het renterisico is één van de grotere en belangrijker risico's op de balans van een pensioenfonds. Het pensioenfonds beheert dit risico door te beleggen in Staatsobligaties euro, Niet-staatsobligaties euro, Hypotheken en Overlay Funds van Achmea IM. Het pensioenfonds maakt gebruik van een strategie waarbij 60% van het renterisico van de dekkingsgraad wordt afgedekt (op basis van de rekenrente). Gedurende 2022 is dit beleid niet aangepast.

De swaprente steeg gedurende 2022 flink. De 30-jaars swaprente steeg in 2022 bijvoorbeeld van 0,46% naar 2,51%. Het pensioenfonds dekt het renterisico niet volledig af. Hierdoor had de rentestijging een positieve impact op de dekkingsgraad aangezien de hoogte van de technische voorziening sterker afnam dan de waarde van de beleggingen.

Afdekking valutarisico

De beleggingsportefeuille van het pensioenfonds bevat beleggingen die in buitenlandse valuta's genoteerd zijn. Hierdoor ontstaat valutarisico. Valutarisico is het risico dat de buitenlandse valuta's dalen en de beleggingen omgerekend in euro in waarde dalen. Het pensioenfonds heeft als doel het valutarisico zoveel mogelijk af te dekken. Belangrijke buitenlandse valuta's waarin belegd wordt, zijn de Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen. Het valutarisico van deze valuta's wordt binnen Aandelen Wereld voor 75% afgedekt naar de euro, binnen Direct Vastgoed Internationaal en Obligaties Opkomende Markten (in harde valuta) voor 100%. Andere valuta's worden niet afgedekt.

Voor de beleggingscategorie Global High Yield werd het valutarisico volledig afgedekt binnen de beleggingsinstelling. Per saldo droeg de valuta-afdekking negatief bij aan het resultaat van de portefeuille over 2022.

De valuta-afdekking beschermt namelijk tegen een daling van de afgedekte valuta's. Als deze valuta's echter stijgen, dan levert de valuta-afdekking een negatieve waarde op. Dit was voor de Amerikaanse dollar het geval in 2022. Deze steeg met ruim 6%. De Japanse yen daalde met bijna 7% en het Brits pond met 5% in waarde. De stijging van de Amerikaanse dollar, met 6%, was bepalend voor het resultaat van de valuta-afdekking, omdat dit de grootste valutapositie is.

Vastrentende waarden

Euro staatsobligaties

Het jaar 2022 stond voornamelijk in het teken van hoge inflatie, stagnerende economie en stijgende rentes. De volatiliteit was ongekend hoog en de rendementen waren negatief. De oorlog in Oekraïne leidde tot een verdere stijging van de inflatie. In de Eurozone heeft de inflatie een record van 10,6% bereikt voornamelijk gedreven door energie en voedsel. De ECB heeft de depositorente van min 0,50% naar 2,00% verhoogd om de inflatie te beteugelen. Een niveau dat in het begin van het jaar ondenkbaar was. Daarnaast werd een actieve afbouw van de ECB-balans voor 2023 aangekondigd. Tegelijkertijd is de economische groei gedurende 2022 flink afgezwakt ondanks het heropenen van de economie na de covid lockdowns. De economische indicatoren in de Eurozone voor het laatste kwartaal van het jaar passen bij een milde recessie.

De portefeuille heeft over 2022 een underperformance behaald van -0,2% ten opzichte van de benchmark. Het absolute rendement van de portefeuille was -19,5% voor kosten. De underperformance kwam voornamelijk door een vervlakking van de rentecurve. De onderwogen renteposities in Duitsland waren positief voor het resultaat.

In 2022 sloot de Duitse rente het jaar af op +2,57% ongeveer 2,75% hoger dan het jaar ervoor. De Amerikaanse rente steeg van 1,51% naar een niveau van 3,90%.

Bedrijfsobligaties

Voor de creditmarkten was 2022 een bewogen jaar. Risico-opslagen van de verschillende segmenten liepen per saldo flink op en waren ook erg beweeglijk. Spreads liepen flink op vanwege de Russische inval in Oekraïne en doordat centrale banken minder obligaties kochten én de rente flink verhoogde vanwege de hoge inflatie. Tegelijkertijd waren de economische vooruitzichten flink verslechterd. Bij bedrijfsobligaties liepen spreads op met 72 basispunten. Echter, bij de veilige segmenten semistaat en gedekte obligaties was de spreadstijging minder groot: respectievelijk 27 en 38 basispunten. De portefeuille behaalde met een rendement van -15,4% versus een benchmarkrendement van -15,5% een underperformance van 0,1%.

Hypotheke

Vanuit het perspectief van een institutionele belegger zijn hypotheke in tijden van lage/negatieve (risicovrije) rente op obligaties een alternatieve 'veilige haven' gebleken. Ondanks dat de rente inmiddels fors hoger ligt door het beleid van de Centrale Banken, zijn hypotheke nog steeds een aantrekkelijk alternatief voor staatsleningen en andere liquide vastrentende waarden. Het blijft interessant om ook in deze macro-economische omgeving te beleggen in Nederlandse hypotheke vanwege:

- 1 Hypotheke hebben nog steeds een aantrekkelijk rendement ten opzichte van andere vastrentende waarden;
- 1 Ondanks de onzekerheid met betrekking tot het macro-economische klimaat blijven de risico's beperkt;
- 1 De stresstest van de financiële crisis tussen 2009-2013 en meer recent coronagerelateerde lockdown is door hypotheke goed doorstaan;
- 1 Huizenprijzen hebben gepiekt in 2022 en zijn in de tweede helft van het jaar gedaald. Ondanks dat de verwachting is dat de huizenprijzen in 2023 verder zullen dalen, zal dit niet of nauwelijks leiden tot kredietverliezen gezien het feit dat de werkloosheid zeer laag is met een beperkte kans op een grote stijging. Daarnaast hebben veel consumenten door de forse huizenprijsstijgingen van de afgelopen jaren in combinatie met aflossingen een grote buffer aan overwaarde op hun huis. Ook bij gedwongen verkoop is de kans op kredietverliezen vrij gering.

De fors gestegen marktrenten hebben in 2022 gezorgd voor een eveneens scherpe stijging van de hypotheekrente. Hierdoor heeft de portefeuille in 2022 een sterk negatieve absolute performance laten zien. De stijging van de hypotheekrente vertaalt zich namelijk in een hoog negatief indirect rendement.

High Yield obligaties

Het rendement van wereldwijde high yield bedrijfsobligaties werd in negatieve zin sterk beïnvloed door de stijging van de kapitaalmarktrente en risico-opslagen. Over het jaar gemeten presteerden de meest veilige high yield obligaties aanzienlijk beter dan de risicovollere obligaties in het high yield spectrum. Obligaties met een CCC kredietbeoordeling bleven achter vanwege afnemende economische groei en zorgen over een mogelijke recessie. Het spreadniveau van deze kredietcategorie was jaareinde ook ruim boven de historische mediaan, in tegenstelling tot de BB- en B kredietcategorieën. Qua rendement bleven Europese high yield obligaties in 2022 achter bij Amerikaanse high yield obligaties. Dit werd mede veroorzaakt door een grotere blootstelling aan de oorlog in Oekraïne.

Het absolute rendement van het fonds over 2022 kwam uit op -12,0% versus een benchmarkrendement van -12,9%, een outperformance van 0,9%.

Schulden opkomende markten

Obligaties in opkomende landen kenden in absolute zin een slecht jaar. De geopolitieke ontwikkelingen, de stijgende inflatie wereldwijd en de toenemende druk op de landen door de afzwakkende groei van economische activiteiten zorgden voor het negatieve rendement. Het negatieve rendement van de EMD HC-index in euro's was -12,4%. Door in te spelen op nieuwe uitgiftes presteerde de manager beter dan de benchmark.

Obligaties van opkomende landen, genoteerd in lokale valuta, daalden in euro's met -5,9%. Dit is onder andere toe te schrijven aan het uittreden van Rusland uit de index met een prijs van nul. Ook landen als Hongarije, Colombia en Polen behaalden een negatief rendement door lokale renteverhogingen. Daarentegen behaalden de staatsobligaties in Brazilië en Mexico een positief rendement. De euro steeg per saldo ten opzichte van de opkomende landen valuta's waardoor het rendement op valuta circa 25 basispunten negatief was. Wel waren er onderling grote verschillen. Zo steeg de Braziliaanse peso met circa 20% ten opzichte van de euro, terwijl de Turkse lira met maar liefst 42% daalde ten opzichte van de euro. De combinatie van de twee EMD LC-managers in portefeuille leverde een beter resultaat op dan de benchmark.

Per saldo heeft de totale vastrentende waardenportefeuille over 2022 een rendement behaald van -15,0%, hiermee presteerde de portefeuille slechter dan de benchmark die een rendement behaalde van -14,6%.

Aandelen

Voor aandelenbeleggers was het kalenderjaar 2022 een tumultueus en teleurstellend beleggingsjaar. Financiële markten stonden onder druk o.a. door stijgende energieprijzen als gevolg van de oorlog op het Europese continent tussen Oekraïne en Rusland. Dit leidde vervolgens tot hoge inflatie die centrale banken probeerden te beteugelen met renteverhogingen. Dit alles liet de financiële markten niet ongemoeid. De aandelenbeleggingen in ontwikkelde markten behaalden een rendement van -13,9%, terwijl de benchmark een rendement behaalde van -12,8%. Het rendementsverschil is grotendeels te verklaren door het MVB-uitsluitingenbeleid dat, als gevolg van de hausse in grondstoffen in het afgelopen kalenderjaar, negatief heeft bijgedragen.

De aandelenbeleggingen in opkomende markten lieten vrijwel eenzelfde beeld zien als in ontwikkelde markten. Het behaalde rendement voor de opkomende markten bedroeg -14,7% en presteerde licht beter dan de benchmark (-14,9%).

Per saldo heeft de aandelenportefeuille in 2022 een rendement behaald van -13,9%. De benchmark behaalde een rendement van -13,0%.

Alternatieve beleggingen

Private equity

Het bestaande private equity programma zit in een afbouwfase. De grootste nog aanwezige positie is in juni 2022 formeel afgelopen. Na het aflopen van de derde en laatste fondsverlenging in juni 2022, zijn de mogelijkheden onderzocht om de portefeuille te verkopen aan andere beleggers. De vermogensbeheerder (Stafford) heeft een marktverkenning gedaan waaruit bleek dat de beleggingen op dat moment alleen met een aanzienlijke korting van circa 50% verkocht konden worden. Na consultatie met Achmea IM heeft Stafford besloten dat deze prijs te laag is. Dit is in juli 2022 aan de participanten per e-mail gemeld en is in oktober 2022 telefonisch toegelicht. Het streven is om in 2023 de verkoopmogelijkheden en prijs opnieuw te onderzoeken en te evalueren.

Achmea IM verwacht geen belangrijke wijzigingen meer van de nettorendementen sinds aanvang. Als Achmea IM de rendementen vergelijkt met die van vergelijkbare fondsen-van-fondsen, zoals beschikbaar in de database van Preqin, stelt Achmea IM vast dat het fonds iets beter presteert dan de mediaan. In 2022 heeft het fonds enkele (significante) uitkeringen gedaan en is de totale waarde van het fonds licht gedaald.

Infrastructuur

De Syntrus Achmea Infrastructuur Pool zag zijn waarde in 2022 stijgen. Naar verwachting zal het rendement ongeveer 4% zijn. De omvang van de portefeuille nam wel sterk af door verkoop van het belang in de Engelse zeehavens, een deelneming van het fond PEIF I. Er resteren nog twee fondsen in de portefeuille, PEIF I en MEIF II, met elk nog één onderliggende investering. Bij PEIF I gaat het om een belang in een Engels waterbedrijf en bij MEIF II om een belang in een Engels bedrijf actief in de communicatiesector. Voor beide investeringen worden momenteel actief kopers gezocht. Een gecompliceerde aandeelhoudersstructuur bij beide bedrijven voorkomt een snelle verkoop. De verwachting is nu dat in de loop van 2023 de resterende posities verkocht zullen zijn. Daarna kunnen de fondsen in liquidatie.

De beheerder van de Pool zal begin 2023 de participanten benaderen om de looptijd van de Pool opnieuw te verlengen om een gestructureerde afwikkeling mogelijk te maken.

Fagoed

Er is besloten om Fagoed uit te faseren. Dit houdt in dat aflopende pachtcontracten niet worden verlengd en beschikbare kasgelden worden uitgekeerd aan de participanten van het fonds. Gedurende 2022 heeft Fagoed twee keer extra kapitaal aan de participanten uitgekeerd.

Over 2022 werd een positief rendement behaald van 4,8%.

Vastgoed CBRE

De portefeuille is verdeeld in Nederlands en internationaal vastgoed, met een streefgewicht van 25% naar Nederland en 75% naar internationaal vastgoed. De totale waarde van de portefeuille per jaareinde is €288,1 miljoen verdeeld over vier investeringen in de portefeuille. De spreiding Nederland en internationaal is respectievelijk 20,2% en 79,8%. Over 2022 is de allocatie naar Nederlands vastgoed verlaagd door de verkoop van het Achmea Dutch Health Care Fund. Het Achmea Healthcare Fund is afgebouwd als onderdeel van het plan om SPD's overallocatie naar vastgoed te corrigeren. De weging naar de Nederlandse portefeuille is verlaagd beneden het streefgewicht, vanwege de gematigde rendementsvooruitzichten voor de Nederlandse woningmarkt als gevolg van toegenomen regulering en de impact van de verhoogde inflatie. Het Achmea Dutch Health Care Fund staat nog in de boeken totdat de finale distributie is uitbetaald. Ook zijn er aflossingen ingediend bij het CBRE Global Alpha Fund om de vastgoedallocatie verder te verlagen.

De Nederlandse allocatie (€58,1 miljoen) is gericht op het defensieve deel van de portefeuille en wordt met name belegd in woningen. De Nederlandse portefeuille behaalde over 2022 een totaalrendement van 12,6%. Het rendement werd met name gedreven door herwaarderingswinsten, met name in de Randstad, door het oplopend tekort aan betaalbare woningen. In de laatste maanden is echter wel een kanteling in de markt waargenomen door stijgende rentes en additionele regelgeving voor Nederlandse huurwoningen. De rendementsverwachting voor deze portefeuille wordt daarom ook naar beneden bijgesteld voor de korte en middellange termijn. De eerste negatieve herwaarderingswinsten werden al in Q4 2022 waargenomen. Voor het internationaal vastgoed belegt SPD in het CBRE Global Alpha Fund, een internationaal gespreid vastgoedfonds (€230,0 miljoen). Het Global Alpha Fund belegt wereldwijd in kantoren, winkels, woningen en industrieel vastgoed. Per jaareinde had het fonds 52 investeringen in de portefeuille met bijna 2.400 onderliggende vastgoedobjecten verspreid over 24 landen en vier continenten en weet daarmee een sterke diversificatie op portefeuilleniveau te behalen. De performance van het fonds over 2022 was 11,1%. Ook in 2022 leverden de logistieke investeringen wereldwijd de belangrijkste bijdrage aan het rendement. Koploper waren weer de logistieke investeringen in Amerika.

Het geconsolideerde totaalrendement van de vastgoedportefeuille over 2022 was 10,9%, 2,2% hoger dan het benchmarkrendement.

NB Dit betreft het rendement berekend door de fiduciair beheerder, dit wijkt af van het rendement berekend door CBRE waarop de hierboven gegeven toelichting is gebaseerd. Deze afwijking ontstaat doordat de berekening hiervan op een ander moment plaatsvindt en daardoor herwaarderingswinsten van fondsen wel of niet zijn meegenomen daarin.

Verantwoord beleggingsbeleid

SPD is zich bewust van haar maatschappelijke functie en verantwoordelijkheden. SPD vindt het daarom belangrijk invulling te geven aan MVB. Om de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen, wil SPD de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze beleggen (lange termijn waardecreatie). Centrale doelstelling is om het risico dat niet aan de verplichtingen kan worden voldaan (risico op onderdekking) en het risico op reservetekort te beheersen.

Internationale normenset als uitgangspunt voor verantwoord beleggen

Als uitgangspunt voor het verantwoord beleggingsbeleid kiest SPD voor de principes van het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de guiding principles on Business and Human Rights. Daarvoor gebruikt SPD onder andere het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad. Met deze uitgangspunten houdt SPD rekening met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

MVB-uitgangspunten

SPD heeft voor het verantwoord beleggen uitgangspunten opgesteld (MVB-investment beliefs). Het bestuur evalueert jaarlijks de beleggingen van SPD op basis van deze uitgangspunten. SPD ziet het als haar taak om het vermogen op maatschappelijk verantwoorde wijze te beleggen. Daarnaast kan maatschappelijk verantwoord beleggen een positieve invloed hebben op de rendements/risicoverhouding. SPD houdt bij het invullen van het beleggingsbeleid rekening met ESG-factoren (Environment, Social, Governance). SPD wil een bijdrage leveren die passend is bij de omvang van SPD en de daarvoor beschikbare middelen. SPD legt periodiek aan de deelnemers verantwoording af over het MVB-beleid.

Het MVB-beleid wordt als volgt ingevuld:

- 1 SPD vindt het belangrijk om ESG-factoren mee te nemen bij de invulling van het beleggingsbeleid, in het bijzonder op die delen van de portefeuille waarbij die toepassing relatief eenvoudig is.
- 1 SPD onderschrijft de Principles of Responsible Investment (PRI) en heeft het IMVB-convenant medeondertekend.
- 1 SPD verlangt van vermogensbeheerders dat deze ten minste de Principles of Responsible Investment onderschrijven.

Reikwijdte van het MVB-beleid

Gezien haar omvang en beperkte middelen maakt SPD een keuze voor haar ambitieniveau. Er worden MVB-instrumenten ingezet bij de verschillende beleggingsfondsen waarin SPD belegt. SPD past op vastgoed en staatsobligaties geen eigen maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid toe (naast het eventueel eigen MVB-beleid van de managers hiervan).

Externe vermogensbeheerders

SPD verlangt van vermogensbeheerders dat zij bij hun beleggingsbeslissingen criteria voor duurzaamheid in overweging nemen, zoals van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen en de Guiding Principles on Business en Human Rights. Daarnaast verwacht SPD dat de externe vermogensbeheerders de Principles for Responsible Investment hebben ondertekend. Bij het selecteren van vermogensbeheerders houdt SPD rekening met haar uitgangspunten. Bij de selectie van vastgoedfondsen wordt rekening gehouden met de duurzaamheidsbenchmark GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark).

Achmea IM Wereldwijd High Yield fonds

Uitsluitingen worden vormgegeven vanuit het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid van Achmea IM. De uitsluitingen hebben betrekking op producenten van controversiële wapens, op ondernemingen die structureel de internationale normen schenden, tabaksproducenten en ondernemingen die een substantiële omzet genereren uit het delven of gebruik van steenkolen en bij de winning van olie en gas uit teerzanden en in Arctisch gebied. De lijst van uitgesloten ondernemingen wordt per jaar of half jaar herzien en is terug te vinden op de website van Achmea IM.

BlackRock Wereldwijd Aandelenfonds ESG screened

Naast uitsluitingen op het gebied van controversiële wapens sluit de manager van dit fonds ook aandelen uit van bedrijven die mensenrechten en arbeidsnormen schenden, die betrokken zijn bij corruptie en bedrijven die onvoldoende begaan zijn met het milieu. Verder maakt BlackRock gebruik van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen voor de aandelen in het beleggingsfonds. Op de website van SPD is een link geplaatst waarin staat hoe BlackRock heeft gestemd op de aandeelhoudersvergaderingen.

Binnen de niet-staatsobligatieportefeuille die door Achmea IM wordt beheerd, wordt ESG-integratie toegepast. Dat betekent dat er binnen het beleggingsproces rekening wordt gehouden met E (Environmental), S (Social) en G (Governance) informatie om zo tot een betere beleggingsbeslissing te komen. Daarnaast hanteert SPD sinds 2020 een eigen uitsluitingsbeleid voor de niet-staatsobligatieportefeuille. Zo wordt de portefeuille elk jaar gescreend op ondernemingen die de internationale normen schenden, zoals op de onderwerpen mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie. Wanneer er een schending is vastgesteld en deze langer duurt dan twee jaar, wordt de onderneming uitgesloten van beleggingen.

Naar aanleiding van de Russische inval in Oekraïne in februari 2022 heeft SPD besloten om niet langer te willen beleggen in Russische staatsobligaties en beursgenoteerde ondernemingen.

Binnen de staatsobligatieportefeuille die door Achmea IM wordt beheerd, wordt met name belegd in de kernlanden. Daardoor heeft het sturen op ESG-scores geen significant effect. Bij de beleggingsanalyse wordt overigens wel rekening gehouden met ESG-ontwikkelingen.

Sinds 2020 publiceert SPD op de website een lijst van alle beleggingen. Vanaf 2021 maakt SPD gebruik van de Achmea IM ESG-meter. Deze tool geeft SPD inzicht in de beleggingsportefeuilles op het gebied van ESG-beoordelingen, klimaatrisico's en controverses en stelt SPD in staat om de ontwikkeling van ESG-risico's in de portefeuille te monitoren.

Sustainable Finance Disclosure Regulation

SPD voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU-Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De SFDR maakt deel uit van het Action Plan for Financing Sustainable Growth van de Europese Commissie.

SPD classificeert zich als een artikel 8 fonds. Wij promoten ecologische of sociale kenmerken of een combinatie van die kenmerken. Dat doen wij door MVB-instrumenten in te zetten, zoals engagement, (te laten) stemmen op aandeelhoudersvergaderingen, ESG-integratie en uitsluiting.

SPD streefde in 2022 geen milieudoelstelling na, zoals gedefinieerd in de EU-Taxonomie*. Daarom houdt 0% van de onderliggende beleggingen van de portefeuille rekening met de EU-Taxonomiecriteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. Daarnaast is 0% van de onderliggende beleggingen van de portefeuille een transitie- of faciliterende activiteit. SPD verwijst naar de website voor specifieke SFDR en EU-Taxonomie verslaglegging.

*De EU-Taxonomie bestaat uit enkele beginselen, waaronder het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan andere milieudoelstellingen van de EU-Taxonomie". Het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van ons fonds (het financiële product) die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De resterende beleggingen in ons fonds (de onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product) houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Vooruitblik

Economische groei in 2023 valt sterk terug

Voor 2023 zijn de groeiverwachtingen door de hoge inflatie en onzekerheid fors bijgesteld. De OECD gaat voor de groei van de wereldeconomie uit van slechts 2,2%. Een procentpunt lager dan waar de OECD eind 2022 nog van uitging. De teleurstellende groei is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan een sterke terugval van de groei van westerse economieën: voor de Verenigde Staten en de eurozone wordt slechts 0,5% groei verwacht. Een belangrijke onzekere factor in deze ramingen is de ontwikkeling van de energieprijzen. Indien de energieprijzen zich rond de records van vorig jaar zullen bewegen zal dit naar verwachting een negatief effect van circa 1,4%-punt op de groei hebben. In de recente weken zijn onder andere de gasprijzen in Europa echter sterk gedaald door de extreem warme winter. Indien deze lage prijzen standhouden zou het negatieve effect op de groei mee kunnen vallen.

Een einde aan de renteverhogingen in zicht

Het monetaire beleid van centrale banken heeft in het teken gestaan van de strijd tegen inflatie. Terwijl de inflatiecijfers record na record verbraken, werd de beleidsrente aan beide kanten van de Atlantische oceaan met grote stappen verhoogd. De meest recente inflatiecijfers uit de Verenigde Staten en de Europese Unie lieten zien dat de inflatie mogelijk een daling lijkt te hebben ingezet. Daarmee komt ook een einde aan de renteverhogingen. Zowel de marktverwachtingen als de verwachting van de Fed impliceren dat de beleidsrente ergens medio 2023 een piek bereikt van iets boven de 5%. Wat daarna gebeurt, is echter onzeker. De Fed stelde eerder in 2023 de rente niet te zullen verlagen. Markten gaan er echter vanuit dat de rente in de tweede helft van het jaar weer zal worden verlaagd om de economie te ondersteunen. Voor de eurozone is het ook de verwachting dat de ECB halverwege het jaar de renteverhogingen zal staken op een niveau boven de 3%. De markten verwachten daarna - in tegenstelling tot in de Verenigde Staten - echter maar een beperkte daling van de beleidsrente.

Verdere versplintering wereldorde

Door de inval in Oekraïne heeft Rusland zich geopolitiek geïsoleerd. Slechts een handjevol staten, waaronder Venezuela, Syrië en Iran, staan positief tegenover de Russische inval. Zelfs als er in de loop van 2023 een wapenstilstand of zelfs een vredesakkoord tussen Rusland en Oekraïne wordt getekend, is de kans klein dat Rusland zo maar weer toe kan toetreden tot de internationale overleggen. Ook China zet zich steeds nadrukkelijker af tegen de Amerikaanse hegemonie en vergroot de militaire macht in de regio. Met name rondom Taiwan nemen de spanningen steeds verder toe. Alhoewel een Chinese inval op het eiland niet waarschijnlijk lijkt, voerde China de druk in 2022 op door met een legeroefening een inval te simuleren. Als reactie op de toenemende Chinese druk hebben de Verenigde Staten Taiwan onlangs als Major non-NATO ally bestempeld. Daarnaast verleggen onder druk van de Amerikaanse regering steeds meer bedrijven hun productieketens buiten China om.

De Europese energietransitie komt in een stroomversnelling

De internationale klimaatconferentie eind november in Sharm-el-Sheikh had moeten leiden tot concrete wereldwijde plannen om het gebruik van fossiele brandstoffen terug te dringen. In plaats daarvan draaide het congres vooral om de vraag hoe de armere landen kunnen worden gecompenseerd voor de door klimaatverandering geleden verliezen en schade. De verwachting is dat deze landen steeds nadrukkelijker te maken zullen krijgen met de fysieke effecten van klimaatverandering. Daardoor zal er ook steeds meer sprake zijn van klimaatverandering-gerelateerde migratie. Ondanks het uitblijven van een concreet internationaal actieplan zet de EU wel grote stappen. Europese consumenten en bedrijven zullen in toenemende mate worden belast voor de uitstoot van CO₂.

6. FINANCIËLE PARAGRAAF

Bij de beoordeling van de financiële positie door de certificerend actuaire is de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds kan voldoen aan de verplichtingen aangegaan tot balansdatum bepalend. Daarbij wordt in aanmerking genomen het streven inzake voorwaardelijke toeslagen, zoals aan de actieven en niet-actieven gecommuniceerd en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

De actuaire heeft verklaard dat de vermogenspositie van het pensioenfonds naar haar mening onvoldoende is, vanwege het reservetekort. De beleidsdekkingsgraad is hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Daardoor is geen sprake van een situatie van dekkingstekort.

Dekkingsgraad

	31-12-2022	31-12-2021	31-12 2020	31-12 2019	31-12 2018
	%	%	%	%	%
Actuele dekkingsgraad	109,3	112,4	101,4	104,8	102,5
Beleidsdekkingsgraad	115,3	107,8	98,2	102,6	105,8
Reële dekkingsgraad	86,6	87,5	80,7	82,9	85,8
Vereiste dekkingsgraad	116,3	116,0	116,7	117,0	118,3
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2	104,2	104,2	104,2	104,2

- De financiële positie wordt bepaald op basis van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.
- Daarnaast moet ook de reële dekkingsgraad per jaareinde worden gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank. In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het pensioenfonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid.

Actuariële analyse van het resultaat

De samenstelling van het resultaat blijkt uit het volgende overzicht (x € 1.000):

	2022	2021
Rendement en wijziging rentetermijnstructuur	81.088	197.326
Premies	-9.359	-15.417
Waardeoverdrachten	-139	10
Uitkeringen	-49	-68
Kanssystemen	-205	3.647
Toeslagverlening	-154.242	-
Incidentele mutaties	-4.805	2.572
Andere oorzaken	1	3
Resultaat	<u>-87.710</u>	<u>188.073</u>

Rendement en wijziging rentetermijnstructuur

Het beleggingsresultaat is het saldo van de beleggingsopbrengsten en de benodigde inresttoevoeging aan de technische voorzieningen (€ -445.650) en het saldo uit hoofde van wijziging RTS (€ 526.738). Dit leidt tot een jaarresultaat beleggingsopbrengsten van € 81.088.

Premie

Het resultaat op premie is het verschil tussen de feitelijke premie en het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigde bedrag. Aangezien de feitelijke premie lager is dan de zuiver kostendekkende premie (waarin tevens een solvabiliteitsbuffer begrepen is) is het resultaat € -9.359.

Waardeoverdrachten

Het resultaat op inkomende waardeoverdrachten (€ 1.242) bedraagt € -98; het resultaat op uitgaande waardeoverdrachten (€ 1.124) bedraagt € -41. Per saldo een negatief resultaat op waardeoverdrachten van € -139.

Uitkeringen

Het resultaat op uitkeringen bedraagt € -49 en bestaat uit het verschil in gedane uitkeringen (€ 37.307) en de vrijval uit de voorziening ten behoeve van de uitkeringen (€ 37.258).

Kanssystemen

Het resultaat op kanssystemen is € -205. Dit is een combinatie van resultaat op sterfte (€ -447), het resultaat op arbeidsongeschiktheid (€ -740) en het resultaat op mutaties (€ 982).

Toeslagverlening

Het resultaat op toeslagverlening is € -154.242. Per 1 juli 2022 is met terugwerkende kracht een toeslag verleend van 1,9% over de per 1 januari 2022 opgebouwde aanspraken en rechten van alle deelnemers. Daarnaast is in 2022 besloten om per 1 januari 2023 met 9.9% te verhogen voor alle deelnemersgroepen. Deze toeslagverlening per 1 januari 2023 is in de technische voorziening per ultimo 2022 opgenomen. Tezamen heeft dit geleid tot een resultaat van € -154.242.

Incidentele mutaties

Het resultaat op incidentele mutaties is € -4.805 en betreft een wijziging van de actuariële uitgangspunten (€ -4.927) en wijziging regeling (€ 122).

Vanaf boekjaar 2022 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2022 zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG), met een voor hoofdverzekerden en medeverzekerden pensioenspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het Willis Towers Watson 2022 ervaringssterftemodel-individueel. De algemene sterftetekansen die volgen uit de de tafel worden voor het pensioenfonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte. Dit heeft geleid tot een een resultaat van € -4.927.

Andere oorzaken

Het resultaat op andere oorzaken ad € 1 bestaat uit de overige baten uit de resultatenrekening.

7. RISICOPARAGRAAF

Het bestuur heeft integraal risicomanagement (IRM) verankerd in de organisatie, processen en de planning van het fonds. Door middel van vastlegging in het IRM-beleidsdocument en opzet van een risicoadviescommissie laat het bestuur het risicomanagement integraal onderdeel uitmaken van alle processen en besluiten binnen het pensioenfonds.

Het IRM-beleidsdocument beschrijft de invulling van de governancestructuur, de doelstellingen en overall risicobereidheid van SPD. Ook is er een riskassessment, controlassessment, een implicatieprocedure en een incidentenprocedure. Daarnaast bevat het document een risicoregister: dit is een lijst van de geïdentificeerde risico's inclusief beheersmaatregelen.

Jaarlijks worden de risicocategorieën en de beheersmaatregelen door de verschillende bestuurscommissies geëvalueerd. De input van de verschillende bestuurscommissies wordt verzameld en getoetst door de risicoadviescommissie en samen met de risicoanalyse verwerkt in het IRM-beleidsdocument. Vervolgens stelt het bestuur de inhoud van het risicoregister vast. Op 31 januari 2023 heeft het bestuur het IRM-beleidsdocument geactualiseerd.

Sinds 2016 hebben het bestuur en de risicoadviescommissie tijdens een aantal bijeenkomsten jaarlijks gekeken naar de rollen, taken en verantwoordelijkheden van het bestuur, de diverse commissies, adviseurs en dienstverleners. De uitkomst wordt jaarlijks vastgelegd volgens de RACI-methodiek (Responsible, Accountable, Consulted en Informed). Verder heeft het bestuur in 2022 ten aanzien van de volgende risico's vastgesteld dat het risico (kans en/of impact) in 2022 hoog was of hoger is geworden:

- 1 Marktrisico aandelen;
- 1 Renterisico;
- 1 Inflatierisico;
- 1 ESG-risico;
- 1 Communicatierisico;
- 1 Omgevingsrisico.

Het bestuur heeft geen nieuwe risicocategorieën geïdentificeerd als gevolg van de coronapandemie.

Eigenrisicobeoordeling (ERB)

Proces

Het fonds heeft in boekjaar 2021 voor het eerst een eigenrisicobeoordeling (ERB) uitgevoerd. Het gehele bestuur heeft in december 2020 een ERB-beleid opgesteld en vervolgens een planning voor de ERB besproken en vastgesteld, waarbij de sleutelfunctie risicobeheer een inventarisatie heeft gemaakt van de te nemen stappen. De eerder uitgevoerde SWOT-analyse (2017), de scenario-analyse (2018) en ALM-studie (2020) zijn als input meegenomen in de uitvoering van de ERB. Daarnaast heeft het gehele bestuur op een aantal momenten in 2021 stilgestaan bij onderdelen van het risicomanagement en daarmee de input voor de ERB gegenereerd. In heel 2021 zijn op verschillende momenten, steeds samen met het bestuur van de deelnemersvereniging, kennisbijeenkomsten geweest ter voorbereiding van de transitie naar het nieuwe pensioencontract. Op 19 april 2021 vond een workshop over ESG-risico's plaats en op 29 juni en 7 juli 2021 heeft het bestuur als geheel in een aparte sessie de risico-analyse van 2021 uitgevoerd. Uitgebreid is stilgestaan bij alle risico's met speciale aandacht voor het bestuurlijk risico. In het derde kwartaal van 2021 is het ERB-verslag opgesteld door de sleutelfunctiehouders risicobeheer. In het vierde kwartaal zijn de sleutelfunctiehouders actuariael en internal audit en het intern toezicht geconsulteerd over het concept ERB-verslag. Het ERB-verslag is vastgesteld op 7 december 2021 en vervolgens binnen 2 weken aan DNB toegezonden.

Risicoanalyse

De ERB geeft een antwoord op de centrale vraag: is er in het nieuw te vormen pensioenlandschap nog voldoende onderbouwing te vinden voor de eigen beroepspensioenregeling voor praktiserende dierenartsen?

Het antwoord op deze centrale vraag is op te delen in twee onderdelen.

Financieel: is de ambitie van het fonds haalbaar uitgaande van de meest waarschijnlijke economische scenario's?

Het antwoord is ja. De financiële situatie van het fonds, de ALM-studie, het herstelplan, de haalbaarheidstoets en het kortingsbeleid/financieel crisisplan geven geen aanleiding om deze vraag negatief te beantwoorden.

Strategisch: is de huidige governance nog de beste optie voor de deelnemers van SPD?

Er zijn zeker risico's die invloed hebben op de beantwoording van die vraag. Omgevingsrisico, bestuurlijk risico, IT-risico, communicatierisico en ESG-risico moeten voldoende beheerst kunnen worden om ook op het tweede deel van de vraag een positief antwoord te kunnen geven. SPD is zich bewust van het veranderende pensioenlandschap waarin steeds minder fondsen actief zijn. Jaarlijks kijkt het bestuur van het pensioenfonds daarom tijdens de bestuursevaluatie onder andere naar de rechtvaardiging van het onderhouden van een eigen beroepspensioenfonds. Het bestuur ziet vooralsnog meer voordelen dan nadelen. De directe communicatie met de deelnemer, de homogene groep, de mogelijkheid het beleggingsbeleid daarop aan te passen en de directe betrokkenheid van dierenartsen in het bestuur van het fonds worden als voordeel gezien. De solidariteit onder de beroepsgenoten is naar de mening van de bestuurders meer dan voldoende om een zelfstandig fonds te rechtvaardigen. De omvang van het fonds (zowel qua deelnemersaantallen als qua belegd vermogen) en de kosten per deelnemer geven geen directe aanleiding voor het zoeken naar alternatieven. Het antwoord is dus ja. De huidige governance is nu nog de beste optie voor de deelnemers van SPD. Aandachtspunten hierbij zijn duidelijk: kosten, communicatie (algemeen en over maatschappelijk verantwoord beleggen) en deskundigheid. Hiermee werd de centrale vraag positief beantwoord.

Beheersmaatregelen

De ERB heeft geleid tot het definiëren van een aantal acties voor het bestuur. Het bestuur gaat, ter onderbouwing van de keuzes die gemaakt moeten worden, de consequenties voor vermogensbeheer, uitvoering en kosten in het nieuwe pensioenstelsel meer in kaart brengen, ter onderbouwing van de keuzes die gemaakt moeten worden. Daarnaast zal er in het MVB-beleid meer focus aangebracht worden ten aanzien van duurzaam beleggen. Het bestuur zal kennis blijven uitwisselen en zal de mogelijkheden onderzoeken binnen de Kring van Beroepspensioenfondsen. Het bestuur zal de communicatie in aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel ook actief oppakken.

Frauderisico

Het bestuur van SPD is zich bewust van de frauderisico's die het loopt en wil deze volledig beheersen. Naast de jaarlijkse evaluatie van het IRM-beleid wordt minimaal eens in de twee jaar een systematische integriteitsrisicoanalyse (hierna: SIRA) uitgevoerd. Ook wordt de SIRA indien nodig tussentijds geactualiseerd. Bij het identificeren en inschatten van de integriteitsrisico's is aandacht voor de verschillende frauderisico's. In september 2022 is de SIRA voor het laatst door het voltallige bestuur uitgevoerd. Het bestuur heeft een zevental frauderisico's geïdentificeerd die zijn onderverdeeld in interne en externe frauderisico's: uitkeringsfraude, identiteitsfraude, declaratiefraude pensioenfonds, declaratiefraude uitvoerder, inkoopfraude, beleggingsfraude en interne fraude bij de uitvoeringsorganisatie. Hierbij zijn ook risicoscenario's beschreven.

SPD mitigeert en beheerst de frauderisico's door zowel op organisatie- als procesniveau beheersmaatregelen in te richten. Er gelden beheersmaatregelen voor zowel de verbonden personen (inclusief bestuursleden) als voor de uitbestedingsorganisaties. De belangrijkste beheersmaatregelen met betrekking tot de verbonden personen bestaan uit: het aanwezig zijn en checken van de naleving van een gedragscode, de klokkenluidersregeling en het beloningsbeleid inclusief de declaratie-afspraken.

SPD heeft de pensioenuitvoering en het vermogensbeheer aan respectievelijk APS en Achmea IM uitbesteed. De belangrijkste beheersmaatregelen met betrekking tot de uitbestedingsorganisaties zijn de (contractueel) afgesproken diensten en processen, de inzage in de SIRA van deze organisaties en de rapportage op de naleving hiervan in o.a. de ISAE 3402-rapportage, de niet-financiële risicorapportage en de SLA-rapportage. In aanvulling op de uitvoering van de SIRA door SPD wordt door de compliance officer van het pensioenfonds het proces van de uitvoering van de SIRA door APS en Achmea IM beoordeeld. De compliance officer concludeerde dat SPD kan steunen op de SIRA van deze uitbestedingspartners. De vastgoedbeheerder CBRE rapporteert over de getroffen beheersmaatregelen in een ISAE 3402-rapportage en een aantal aanvullende compliancedocumenten.

Het bestuur van SPD is van mening dat het netto risico op fraude op het gebied van (jaarverslag-)verslaglegging en rapportering aan de toezichthouders en het netto risico op onvoldoende opbrengsten in relatie tot de verplichtingen van het pensioenfonds minimaal zijn als gevolg van de getroffen maatregelen. In het verslagjaar scoorde het risico op externe fraude in de vorm van cybercrime het hoogste binnen de integriteitsrisico's voor SPD. Echter, het netto risico bleef ook beheerst door de maatregelen die door de uitbestedingspartners zijn getroffen.

Risicomanagementproces niet-financiële risico's

Strategische niet-financiële doelstellingen

SPD heeft een lage risicobereidheid met betrekking tot de risico's die de tevredenheid van deelnemers kunnen verlagen en meet deze tevredenheid door middel van een tevredenheidsonderzoek dat periodiek herhaald wordt. SPD accepteert in beperkte mate restrisico's die het draagvlak voor en de reputatie van het pensioenfonds kunnen verminderen. SPD accepteert in principe alleen risico's waarbij beheersmaatregelen tegen aanvaardbare kosten uitvoerbaar zijn. SPD accepteert in principe alleen risico's die transparant zijn voor het bestuur, in voldoende mate beheerst kunnen worden en die uit te leggen zijn aan belanghebbenden. SPD accepteert minimale risico's met betrekking tot het niet kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.

De evaluatie door het bestuur en de verschillende bestuurscommissies kunnen een aanleiding vormen voor aanpassing van de beheersmaatregelen voor de niet-financiële risico's. Als onderdeel van het standaard proces kunnen het bestuur en de bestuurscommissies door het jaar heen continu nieuwe maatregelen nemen ten aanzien van de verschillende risico's. Het risicomanagementproces niet-financiële risico's wordt niet als apart onderdeel van het IRM-beleidsdocument gezien maar is integraal opgenomen in het risicomanagement bij SPD.

Omgevingsrisico

Het risico als gevolg van buiten de instelling of groep komende veranderingen op het gebied van politieke besluitvorming, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat met als mogelijk gevolg financiële of reputatieschade. Draagvlakrisico en sectorrisico maken hier ook onderdeel van uit.

Beheersmaatregelen:

- 1 SPD is aangesloten bij de Pensioenfederatie en daarbinnen bij de Kring van Beroepspensioenfonds, met als doel om (maatschappelijk/politiek) invloed te kunnen uitoefenen.
- 1 SPD en DPD proberen de aanmeldprocedure bij DPD zo eenvoudig mogelijk te maken.
- 1 Twee keer per jaar vindt er reguliere afstemming plaats tussen SPD en DPD en vaker indien nodig.
- 1 DPD en SPD werken nauw samen ten opzichte van de communicatie met deelnemers en leden.
- 1 Eens per jaar wordt het draagvlak berekend en bekendgemaakt door DPD.
- 1 Eens in de vijf jaar moet DPD een draagvlaktoets uitvoeren.
- 1 SPD heeft een strategisch beleidsplan inclusief scenario-analyse.

Communicatierisico

Het risico dat op onvoldoende duidelijke en begrijpelijke wijze en/of niet tijdig gecommuniceerd wordt richting de deelnemers met als mogelijk gevolg reputatieschade voor het fonds.

Beheersmaatregelen:

- 1 De communicatiecommissie van SPD bereidt jaarlijks, samen met een delegatie van DPD, het communicatiejaarplan voor. Het SPD-bestuur stelt het document vast. De communicatiecommissie monitort de voortgang van het communicatiejaarplan eens per drie/vier maanden.
- 1 Dit risico wordt geëvalueerd tijdens de jaarlijkse (risico-)evaluatie van het bestuur.
- 1 SPD onderhoudt nauwe contacten met DPD om te borgen dat DPD het contact met de ketens intensiveert en extra informatie verstrekt aan deelnemers die bij de ketens werkzaam zijn met betrekking tot de rol van de werkgever.

Risicomanagementproces financiële risico's

Het risicomanagementproces is erop gericht het algehele balansrisico van SPD te beheersen. Hierbij wordt het actuele risicoprofiel van de portefeuille vergeleken met het lange-termijnrisicoprofiel, zoals vastgesteld in de ALM-studie en de portefeuilleconstructie. Dit kan afwijken als gevolg van marktontwikkelingen en/of ontwikkelingen in de (samenstelling van de) portefeuille.

Zie voor meer informatie ten aanzien van de effecten van risico's die zich in het jaar hebben voorgedaan, het hoofdstuk 'Beleggingen'.

Risicobeheersing financiële risico's

In alle stappen van het beleggingsproces heeft SPD beheersmaatregelen vastgelegd, die SPD in staat stellen de verschillende financiële risico's te bewaken en te beheersen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen harde limieten en waarschuwingssignalen.

- 1 Harde limieten (limieten) zijn vastgelegd in de beleggingsrichtlijnen en worden op dagbasis bewaakt. Hierop is het breachbeleid van toepassing. Dit betekent dat overschrijding van een limiet per direct wordt gemeld en dat de fiduciair beheerder uiterlijk tien werkdagen na constatering van de overschrijding een schriftelijk advies opstelt.
- 1 (Waarschuwing-)signalen worden maandelijks bewaakt en gerapporteerd in de risicorapportage en dienen als signaalfunctie zonder dat directe bijsturing van de portefeuille vereist is. Door middel van de vaststelling van limieten krijgt SPD een indicatie of bepaalde risico's (in historisch perspectief) hoog of laag zijn. Deze limieten dienen als managementinformatie en als input ter bespreking in de beleggingsadviescommissievergadering.

Met de risicobeheersingsmaatregelen zoals beschreven in deze paragraaf wordt gewaarborgd dat het risicoprofiel van het beleggingsbeleid aansluit bij de governancestructuur, doelstellingen en overall riskappetite van SPD zoals deze zijn geformuleerd in het Risk Control Framework.

Belangrijkste financiële risico's

Onderstaand zijn de financiële risico's vermeld, de risicobereidheid ten aanzien van deze risico's, de beheersmaatregelen om deze risico's af te dekken of te mitigeren en de impact ervan. Dit maakt onderdeel uit van het risicomanagementsysteem zoals hiervoor is beschreven.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat met als gevolg een mogelijk financieel nadeel voor het fonds.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico voor een deel. Periodiek (eens per drie jaar) wordt met behulp van een ALM-studie het afdekkingsbeleid voor dit risico bepaald. Het huidige beleid is om het renterisico voor 60% van de dekkingsgraad (o.b.v. UFR-curve) af te dekken. Hieraan ligt de huidige visie ten grondslag dat de rente op lange termijn stijgt. Het renterisico wordt gemitigeerd en het huidige beleid is om het renterisico voor 60% (o.b.v. UFR-curve) af te dekken. Aangezien SPD geen tactische visie heeft ten aanzien van renteontwikkelingen, worden geen actieve (afwijkende) posities ten opzichte van het afdekkingsbeleid ingenomen.

Risicobeheersing

1. Het renterisico wordt gemitigeerd door het renterisico voor 60% van de dekkinggraad (o.b.v. UFR-curve) af te dekken door middel van vastrentende waarden (staats- en niet-staatsobligaties en hypotheke) en overlayfondsen. Dit wordt op kwartaalbasis bijgestuurd als het afdekkingspercentage buiten de daarvoor vastgestelde bandbreedte valt (op totaal- en looptijdniveau).
2. De beleggingsadviescommissie bekijkt periodiek de ontvangen rapportages en beoordeelt of het gehanteerde rente-afdekkingsbeleid in lijn is met het gedefinieerde beleid in het beleggingsplan en de beleggingsrichtlijnen. De commissie monitort overschrijdingen van de verschillende karakteristieken zoals gesignaleerd door Achmea IM en bespreekt mogelijke acties. Dit wordt vervolgens door de beleggingsadviescommissie teruggekoppeld aan Achmea IM en het bestuur.

Marktrisico

Het risico van veranderingen in de waarde van beleggingen binnen de portefeuille als gevolg van wijzigingen in marktprijzen of waarderingen.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico voor een deel. Hieraan ligt de ambitie van het pensioenfonds ten grondslag om een extra verwacht rendement te halen om een betaalbaar pensioen mogelijk te maken.

Risicobeheersing

1. Dit risico wordt gemitigeerd door diversificatie over verschillende beleggingen (categorieën, regio's, sectoren en valuta's).
2. Bij het sturen op risico wordt op basis van het dekkinggraadrisico (tracking error versus verplichtingen) beoordeeld of het risico van het pensioenfonds binnen de bandbreedtes beweegt. Door middel van een bandbreedte rondom het strategisch vastgestelde risicoprofiel wordt het balansrisico beheerst doordat wordt gesignaleerd wanneer het risicoprofiel op korte termijn significant afwijkt van het beoogde risicobudget. Bij overschrijding van de bandbreedte ontvangt het pensioenfonds van haar fiduciair beheerder een advies over het (middel-)lange-termijnrisico, de korte-termijnvooruitzichten en de mogelijk te nemen acties.
3. Met behulp van een stressindicator wordt het marktrisico gemonitord. Het pensioenfonds heeft een limiet vastgesteld dat als waarschuwingssignaal moet dienen ter indicatie van een hoog marktrisico en een krachtige trend in de marktbevingen. Het raken van de trigger geeft een signaal dat analyse van de economische situatie en beoordeling van het balans- en beleggingsbeleid gewenst is.
4. Het pensioenfonds monitort de gevoeligheid van de dekkinggraad in stress-scenario's door middel van inzicht in de dekkinggraadimpact bij marktschokken op zakelijke waarden en rente. Als de dekkinggraad in een stress-scenario onder de kritische ondergrens zakt wordt een waarschuwingssignaal gegeven en ontvangt het pensioenfonds een advies van de fiduciair beheerder over de mogelijk te nemen acties.
5. De beleggingsadviescommissie bekijkt periodiek de ontvangen risico- en beleggingsrapportages waar bovengenoemde beheersmaatregelen worden gemonitord en zo nodig worden aangepast. Jaarlijks in het beleggingsplan beoordeelt de beleggingsadviescommissie of bijsturing van de portefeuille nodig is.

Actief managersrisico

Het risico dat de vermogensbeheerder(s) door het voeren van een actief beleggingsbeleid een afwijkend netto portefeuillerendement behaalt in vergelijking met het rendement op de benchmark.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico deels. Vanuit de investment beliefs van het pensioenfonds gaat de voorkeur uit naar passief beheer, tenzij actief beheer toegevoegde waarde heeft. Het pensioenfonds beoordeelt dit per beleggingscategorie. Voor de aandelenmandaten en EMD HC is dit passief ingericht. Voor de vastrentende categorieën biedt actief beheer toegevoegde waarde.

Risicobeheersing

1. Actief risico wordt gemitigeerd door restricties in beleggingsrichtlijnen en mandaatrichtlijnen.
2. Het actieve risico wordt beheerst door middel van limieten op de tracking error bij actieve mandaten. Hiermee wordt de afwijking ten opzichte van de benchmark van de betreffende manager gelimiteerd.
3. In de maandrapportages en kwartaalrapportages staan ex-ante en de werkelijke tracking errors van de verschillende mandaten opgenomen en daarnaast rekent Achmea IM met Value at Risk-analyses. De beleggingsadviescommissie monitort overschrijdingen van de verschillende karakteristieken zoals gesignaleerd door Achmea IM en bespreekt mogelijke acties.

Valutarisico

Het risico dat het fonds wordt blootgesteld aan verliezen als gevolg van onvoldoende afstemming tussen activa en passiva op het gebied van vreemde valuta met als gevolg financieel nadeel.

Risicostrategie en beleid

SPD mitigeert dit risico grotendeels. Hieraan ligt de overtuiging ten grondslag dat valutarisico op de lange termijn geen extra risicopremie oplevert.

Risicobeheersing

1. De valuta's Britse pond, Japanse yen en Amerikaanse dollar worden afgedekt. Voor aandelen wereld (ontwikkelde markten) gebeurt dit voor 75%, voor direct vastgoed internationaal, infrastructuur, high yield obligaties en obligaties opkomende landen (EMD) in harde valuta (HC) gebeurt dit voor 100%. Voor valuta in EMD in lokale valuta (LC) wordt het valutarisico niet afgedekt omdat dit naar verwachting op lange termijn een positieve bijdrage aan het rendement oplevert.
2. Er wordt gebruikgemaakt van fx-forward- en spotcontracten met verschillende tegenpartijen om het valutarisico te mitigeren. Looptijden tot maximaal één jaar zijn toegestaan. Er vindt spreiding over meerdere looptijden plaats om het liquiditeitsrisico te beheersen. Aansturing vindt plaats op maandbasis.
3. De beleggingsadviescommissie bekijkt periodiek de ontvangen beleggingsrapportages en risicorapportages. SPD ontvangt rapportages van Achmea IM waarin de posities van de valutatermijncontracten worden uitgesplitst. SPD ontvangt op kwartaalbasis de waardeontwikkeling van de valutacontracten.
4. De beleggingsadviescommissie evalueert de mandaatrichtlijnen jaarlijks aan de hand van de uitkomsten van de meest recente ALM-studie.

Kredietrisico

Het risico dat een kredietnemer zijn afgesproken betalingen niet nakomt of dat de kredietwaardigheid van een kredietnemer afneemt, waardoor de kredietverstrekker financiële schade oploopt.

Risicostrategie en beleid

In de ALM-studie en portefeuilleconstructie wordt op basis van risicomaten een allocatie naar vastrentende waarden bepaald en een verdeling binnen deze categorie.

Risicobeheersing

1. Door middel van een bandbreedte rondom de creditspread wordt het kredietrisico gemonitord, zodoende wordt gesignaleerd wanneer het kredietrisico in historisch perspectief significant afwijkt van het gemiddelde.
2. Binnen de beleggingsportefeuilles zijn limieten opgenomen op kredietwaardigheidsratings van beleggingen in instrumenten, landen en/of sectoren. De rating wordt bepaald conform het geldende ratingbeleid van de fiduciair beheerder, berekend aan de hand van de beschikbare ratings van Moody's, S&P en Fitch.
3. Monitoring vindt plaats op basis van de risicorapportage.
4. Kredietrisico wordt in de risicorapportage inzichtelijk gemaakt aan de hand van de ontwikkeling van de creditspread. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de basisportefeuille en de overige vastrentende waarden. De bandbreedte bij de basisportefeuille betreft de afwijking ten opzichte van 'risicovrij', wat een indicatie is van de mismatch tussen vastrentende waarden en de swaprente.

Tegenpartijrisico (collateral)

Het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen bij derivatencontracten niet nakomt met als gevolg dat het fonds financieel nadeel ondervindt.

Risicostrategie en beleid

SPD is risicoavers ten aanzien van dit risico. Er wordt niet bewust extra risico geaccepteerd omdat hier geen verwacht rendement tegenover staat.

Risicobeheersing

1. Kredietwaardigheid tegenpartijen

Bij bestaande en nieuw af te sluiten derivaten wordt gekeken naar de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Achmea IM monitort de kredietwaardigheid van tegenpartijen op dagelijkse basis en kan een tegenpartij op een watchlist plaatsen wanneer er aanwijzingen zijn dat die tegenpartij een downgrade zal krijgen naar een rating lager dan A-. Onderstaande tabel geeft het beleid aan per rating. De rating die wordt gebruikt is de Achmea IM compositerating.

Rating tegenpartij	Bilaterale Derivaten
A- of hoger en staat niet op de watchlist	Transacties zijn mogelijk
BBB-, BBB, BBB+ of staat op watchlist	Geen exposureverhogende transacties ¹
BB+ of lager	Binnen tien werkdagen komt Achmea IM met een voorstel hoe hiermee om te gaan

¹ Slechts toegestaan zijn vervangende transacties, of het doorrollen van valutaderivaten.

Bij (vermoeden van) een default van een tegenpartij, zal Achmea IM handelen conform haar Default Procedure.

2. Spreiding

Bij een faillissement van een tegenpartij worden posities in derivaten en de bijbehorende zekerheden vroegtijdig beëindigd, waarbij rechten en plichten die partijen uit de transacties jegens elkaar hebben, worden gesaldeerd. Vervolgens wordt de gewenste exposure bij andere tegenpartijen opgebouwd. Deze vervangingsperiode kan enige werkdagen duren. Binnen het door Achmea IM gehanteerde model voor tegenpartijrisico wordt het mogelijke verlies voor het pensioenfonds, als gevolg van marktbevingen gedurende deze vervangingsperiode ingeschat. Dit ingeschatte verlies wordt aangeduid als 'Potential Future Exposure' ("PFE"). Om de PFE per tegenpartij te mitigeren worden namens het pensioenfonds de transacties in derivaten over meerdere tegenpartijen verspreid. Voor het afsluiten van OTC-derivaten door Achmea IM namens het pensioenfonds geldt dat de PFE per tegenpartij niet meer mag bedragen dan het percentage van het totaal belegd vermogen van het pensioenfonds vermeld in onderstaande tabel.

PFE-limieten voor bilaterale OTC-Derivaten als percentage van het belegd vermogen*

Rating tegenpartij	Limiet bilaterale derivaten
AAA	4,0%
AA-, AA of AA+	3,5%
A+ en lager	3,0%

*De limieten in deze tabel moeten in samenhang gezien worden met de tabel "Credit ratingbeleid voor bilaterale OTC-Derivaten".

Maandelijks zal Achmea IM monitoren of er wordt voldaan aan bovenstaande spreidingsnormen. In geval van overschrijding van een PFE-limiet zal Achmea IM binnen tien werkdagen na constatering van die overschrijding met een voorstel komen om de ontstane situatie zo goed mogelijk te beheersen. In de tussenliggende periode mag een transactie die Achmea IM namens het pensioenfonds afsluit, niet leiden tot een vergroting van de reeds ontstane overschrijding.

3. Onderpand.

Bij het afsluiten van documentatie door Achmea IM in naam van SPD ten behoeve van het beheer van bilaterale valutaderivaten, hanteert Achmea IM de volgende uitgangspunten met betrekking tot onderpand:

- a Cash wordt als onderpand geaccepteerd;
- b Euro-gedemineerde staatsobligaties met een minimale AA- kredietstatus (gebaseerd op de kredietstatus afgegeven door minimaal één van de volgende instellingen: Moody's, S&P en Fitch) uitgegeven door een van de eurozonelanden worden als onderpand geaccepteerd;
- c Waardering van derivatenposities en onderpand en uitwisseling van onderpand dienen elke werkdag plaats te vinden.
- d Het Minimum Transfer Amount (MTA; i.e. de minimale uitwisselingswaarde) mag maximaal € 250.000 zijn.

4. In de risicorapportage staan de posities van de verschillende tegenpartijen weergegeven. De beleggingsadviescommissie monitort overschrijdingen van de verschillende karakteristieken zoals gesignaleerd door Achmea IM en bespreekt mogelijke acties.

Liquiditeitsrisico

Het risico dat SPD niet over voldoende liquide middelen beschikt om op korte termijn zonder hoge kosten aan financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico deels doordat SPD slechts een gedeelte van de portefeuille in illiquide beleggingen belegt. Dit kan SPD doen omdat SPD vanwege de lange horizon een illiquiditeitspremie kan benutten.

Risicobeheersing

1. Het liquiditeitsrisico wordt beheerst door voldoende onderpand beschikbaar te hebben voor OTC-derivaten, zodanig dat een extreme negatieve marktschok opgevangen kan worden.
2. Het liquiditeitsrisico wordt bewaakt met behulp van twee toetsen. Deze geven inzicht in de mate waarin de portefeuille over voldoende liquiditeit beschikt om bij extreme marktschokken voldoende onderpand te kunnen storten. Indien SPD niet slaagt voor één of beide toetsen volgt advies vanuit de fiduciair beheerder.
3. Het pensioenfonds belegt op een verantwoord niveau in illiquide beleggingen.
4. De beleggingsadviescommissie kijkt periodiek (op maandbasis en op kwartaalbasis) de ontvangen beleggings- en risicorapportages.
5. Analyse waarde participaties binnen de LDI (Liability Driven Investing)-fondsen.

Concentratierisico

Het risico dat als gevolg van ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld negatief effect heeft op de waarde van de portefeuille. De concentratie kan betrekking hebben op een geografische concentratie, een sectorale concentratie, een concentratie op één specifieke belegging en/of een concentratie op één specifiek risico.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico in beperkte mate. Diversificatie van de beleggingsportefeuille is belangrijk voor SPD.

Risicobeheersing

1. Het belegde vermogen wordt gespreid over verschillende beleggingscategorieën. Dit wordt binnen de beleggingsportefeuille verder uitgerold naar verschillende valuta, regio's en kredietwaardigheid.
2. Jaarlijks wordt de portefeuille gerebalanced naar de afgesproken gewichten zodat opgelopen concentraties van beleggingscategorieën worden teruggebracht.
3. Ter beheersing van het concentratierisico worden concentratielimiets voor landen en sectoren gehanteerd, wat als waarschuwingssignaal dient.
4. De beleggingsadviescommissie bekijkt periodiek de ontvangen risico- en beleggingsrapportages. Hierin neemt de fiduciair manager overzichten op van de verschillende karakteristieken van diversificatie (o.a. kredietwaardigheid, sector, valuta en uitgevers). De beleggingsadviescommissie monitort en signaleert allocaties naar bepaalde sectoren/ regio's. Hierover wordt discussie gevoerd met Achmea IM tijdens de beleggingsadviescommissievergaderingen en wordt mogelijk actie ondernomen.

Modelrisico

Het risico dat gehanteerde kwantitatieve risicomodellen (bijvoorbeeld ALM) ten onrechte voor juist en toereikend worden aangezien met als gevolg dat:

1. deze leiden tot een verkeerde premie, een foutieve beleggingsmix, en/of een onjuiste verwachting van rendementen;
1. deze leiden tot verkeerde vaststelling van verplichtingen en/of de waarde van de beleggingen, met als mogelijk gevolg verkeerde beslissingen, onjuiste informatieverstrekking, reputatieschade en/of aanmerkingen van de toezichhouders.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico. SPD heeft geen expliciet beleid gedefinieerd ten aanzien van de modellen die gehanteerd worden.

Risicobeheersing

1. Periodiek zal SPD een toetsing uitvoeren op de gehanteerde modellen. Hier wordt voor de ALM gevraagd naar de resultaten van de ALM-validatie die is uitgevoerd. Daarnaast geeft SPD input tijdens de doorrekening van de ALM-studie: denk hierbij aan het stellen van vragen ten aanzien van de gehanteerde rendementen, correlaties en aan kwalitatieve filtering van de ALM-output aan de hand van de uitgangspunten van SPD.
2. Voor de hypotheekportefeuille en de vastgoedportefeuille wordt een valuation manual opgevraagd om te toetsen of de gehanteerde methodieken aansluiten bij de verwachtingen van SPD.
3. Het bestuur toetst of de modellen achter de ALM-studie door een externe partij (voor uitvoering van elke ALM-studie) zijn gevalideerd.
4. De uitvoering voor bovenstaande toetsing ligt bij de risicoadviescommissie van SPD.
5. In de review van de ISAE 3402 verklaringen wordt getoetst of de validatie van de verschillende modellen opgenomen is in de scoping van deze ISAE 3402 documentatie.
6. De adviserend actuaris toetst elk jaar of het standaard model ten aanzien van de berekening van het vereist eigen vermogen nog past bij SPD.

Actuarieel risico

Het risico dat uitkeringen (nu of in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie-opbrengsten of beleggingsopbrengsten als gevolg van onjuist of onvolledige technische aannames en grondslagen bij de ontwikkelingen van de premiestelling van SPD met als mogelijk gevolg financiële en reputatieschade.

Het langlevensrisico maakt ook onderdeel uit van het actuarieel risico (risico dat pensioenuitkeringen langer gedaan moeten worden dan werd voorzien).

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico en past waar nodig maatregelen toe.

Risicobeheersing

1. Bij onderwerpen die impact hebben op het actuariel risico wordt altijd de adviserend actuaire van Willis Towers Watson geraadpleegd. De adviserend actuaire is vaste deelnemer van de reguliere bestuursvergaderingen. Hij geeft zowel gevraagd als ongevraagd advies.
2. De werkzaamheden ten aanzien van actuariel advies, actuariële uitvoering en actuariële certificering zijn gescheiden en zijn belegd bij verschillende personen en bedrijven.
3. Dit risico wordt geëvalueerd tijdens de jaarlijkse (risico-)evaluatie van het bestuur.
4. Het bestuur bepaalt op welke manier de aanbevelingen van de certificerend actuaire worden opgevolgd. De status van de aanbevelingen wordt continu bijgehouden en elke bestuursvergadering besproken.
5. Er worden meerdere analyses door de adviserend actuaire inzake betreffende grondslagen uitgevoerd.
6. Sleutelfunctiehouder actuariel met bijbehorende werkzaamheden. De rapporten van de actuariële sleutelfunctiehouder worden in de bestuursvergaderingen besproken en er is een actielijst met bevindingen en aanbevelingen waarop de status van de opvolging door het bestuur wordt vermeld.

Inflatierisico

Het risico dat SPD onvoldoende in staat is om (toenemende) verplichtingen als gevolg van (verwachte aanpassing aan) inflatie te financieren waardoor SPD niet volledig kan indexeren. Hiertoe behoort ook het risico dat andere pensioenfondsen wel indexatie verlenen en SPD dit niet doet.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico. SPD heeft een voorwaardelijk doel tot behoud van koopkracht door het volgen van de prijsindex.

Risicobeheersing

1. De indexatie ambitie wordt in de ALM getoetst.
2. De kans op indexatie wordt per kwartaal in de risicorapportage inzichtelijk gemaakt.
3. SPD heeft beleggingscategorieën in de portefeuille waarvan het rendement gevoelig is voor scherpe toenames van de inflatie.
4. Het inflatierisico wordt niet actief afgedekt.
5. SPD communiceert over de inflatie, de indexatieambitie en de indexatieverwachtingen in het Pensioen123 en via het Uniform Pensioenoverzicht.

ESG-risico

Het risico dat SPD nadeel ondervindt omdat het beleggingsbeleid onvoldoende stilstaat bij kenmerken die impact hebben op de maatschappij, het klimaat of de omgeving. Ook wel Environmental, Social en Governance (ESG) genoemd.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico, gegeven het huidige MVB-beleid van SPD.

Risicobeheersing

1. SPD heeft een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid opgesteld.
2. SPD heeft het IMVB-convenant ondertekend.
3. Bij het aanstellen van nieuwe vermogensbeheerders worden ESG-criteria meegenomen als onderdeel van het selectieproces door SPD.
4. De fiduciair manager van SPD maakt op continue basis aanpassingen aan de rapportages om aan de ESG-richtlijnen onder IORP 2 te voldoen en SPD te informeren over ESG-karakteristieken in de beleggingsportefeuille.
5. SPD heeft een ESG-nulmeting uitgevoerd voor wat betreft de huidige portefeuille.
6. Het afgelopen jaar heeft SPD al enkele stappen genomen, bijvoorbeeld de switch van de grootste aandelenportefeuille bij Blackrock naar een meer IMVB-gerichte variant.
7. De CBRE-vastgoedportefeuille heeft een duidelijke stap voorwaarts gemaakt in het kader van duurzaamheid en MVB het afgelopen jaar.
8. Er zijn/worden periodieke ESG-studiedagen voor het gehele bestuur van SPD georganiseerd.

8. TOEKOMSTPARAGRAAF 2023

In 2023 zal de economische situatie zich moeilijk laten voorspellen. Gaan we een regionale of wereldwijde recessie tegemoet? Hoe lang zal de inflatie hoog blijven? Zal de rente verder blijven stijgen? De financiële situatie van SPD gaat met een solide uitgangspositie het jaar tegemoet, zelfs na een duidelijke verhoging van de pensioenen.

Na het vertrek van twee ervaren bestuursleden hebben we in beroepsgenoten Focko Zwanenburg en Bart Sloots goede opvolging gevonden voor de vertrekkende bestuursleden, zij zijn na een aspirant periode van anderhalf jaar vlekkeloos door de toetsing van De Nederlandsche Bank gekomen en treden per 1 januari 2023 toe tot het bestuur.

In de aanloop naar een nieuwe pensioenregeling krijgen DPD en SPD een steeds scherper beeld van de wensen van de deelnemers. De fysieke en digitale pensioenroadshows, het risicopreferentieonderzoek en de klankbordgroep leveren hier een belangrijke bijdrage aan en we kunnen gelukkig rekenen op goede respons. De betrokkenheid van dierenartsen bij hun pensioen lijkt toe te nemen in de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel. Al deze informatie wordt omgezet in een voorstel voor een nieuwe pensioenregeling die tijdens de algemene ledenvergadering en bijzondere ledenvergadering zal worden voorgelegd aan de leden van DPD. Vervolgens kunnen de leden in het najaar hun oordeel geven in een referendum.

In mei zal er ook een vragenlijst worden voorgelegd aan de deelnemers, dit keer op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB). De voorkeuren die hieruit naar voren komen zullen door het bestuur gebruikt worden om het MVB-beleid verder te concretiseren.

Het bestuur kijkt ernaar uit de dialoog met deelnemers nog actiever aan te gaan en te luisteren naar de behoeften van de mensen om wie het draait: (voormalig) praktiserende dierenartsen. Boven alles hoopt het bestuur op een gezond jaar voor iedereen.

Houten, 1 juni 2023

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

Het bestuur

Mevrouw D.C Sonneveld
Voorzitter

De heer M.H.J.J. Westerhof
Secretaris

De heer B.A. Sloots

Mevrouw L.A.M. Stark

De heer J.A.M. van Gils

De heer F.P. Zwanenburg

9. VERANTWOORDINGSORGAAN

Verslag verantwoordingsorgaan over het jaar 2022

Algemeen

Met het nieuwe pensioenstelsel aan de horizon kwamen er ook voor het verantwoordingsorgaan veel nieuwe aspecten en werkzaamheden bij in 2022. Derhalve hebben wij diverse cursussen, presentaties en webinars gevolgd om een breder inzicht te verkrijgen en om ons verder te bekwamen in onze huidige en toekomstige taken.

Daarnaast hebben wij samen met de besturen van SPD en DPD deelgenomen aan diverse kennissessies onder de deskundige en bezielende leiding van APS. Deze gingen met name over het nieuwe pensioenakkoord en alles wat daarbij komt kijken, zoals bijvoorbeeld de keuze tussen het solidaire en het flexibele contract. Bij deze sessies is door de heer Bodó van APS een plan van aanpak voor dit traject opgesteld waarin alle gemaakte en toekomstige stappen voor alle gremia, waaronder ook het VO, zorgvuldig worden bijgehouden. Het bestuur begeleidt deze stappen op de voet en draagt er actief aan bij.

In april is de heer van Rossum afgetreden als voorzitter het VO. Wij danken hem hartelijk voor zijn gewaardeerde bijdrage gedurende twee zittingstermijnen. De heer van Haaften heeft zijn functie overgenomen en mevrouw Witlox is toegetreden als nieuw lid van het VO. Mevrouw Wisse is secretaris gebleven.

Verslag

Overeenkomstig onze wettelijke opdracht hebben wij als Verantwoordingsorgaan (VO) van de Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen (SPD) het door het SPD bestuur uitgevoerde beleid en de beleidsvoornemens met de daarbij behorende belangenafwegingen beoordeeld namens alle deelnemers. (Sectie Verantwoording van het bestuur)

Daarnaast hebben wij adviezen uitgebracht over die vraagstukken, waarover het bestuur ons advies verplicht moest inwinnen. (Sectie Adviezen (gevraagd))

Verder doen we aanbevelingen aan het bestuur voor de komende jaren (Sectie Onze Aanbevelingen) en hebben we de opvolging van de aanbeveling van vorig jaar beoordeeld. (Sectie Opvolging aanbevelingen van VO in verslag van 2021)

Verantwoording van het bestuur

Met ondersteuning van onze bestuursadviseur, de heer Harts van Achmea Pensioenservices (APS), hebben wij twee vergaderingen belegd over een aantal punten waarop we de verantwoording van het bestuur wilden vernemen. Wij hebben het bestuur vragen gesteld over:

- 1 de stand van zaken met betrekking tot de grote werkgevers (ketens)
- 1 de positie van SPD op lange termijn als zelfstandig pensioenfonds in het nieuwe pensioenstelsel
- 1 de premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid
- 1 het nieuwe pensioenakkoord
- 1 het contact met DSK (diergeneeskundige studentenkring) en de faculteit
- 1 de beleggingen met betrekking tot de situatie in Oekraïne en Rusland
- 1 de invulling van de vacante bestuurszetels na het vertrek van drie ervaren bestuurders van SPD
- 1 de voortgang van het datakwaliteitsbeleid
- 1 maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)
- 1 het overhedenbeleid in verband met beleggingen
- 1 het risico-preferentieonderzoek onder de deelnemers en pensioengerechtigden
- 1 het communicatie-meerjarenplan
- 1 het gewicht van de Missie in de ABTN van SPD bij de keuze tussen FPC en SPC
- 1 de communicatie naar de deelnemers over diverse bovenstaande onderwerpen
- 1 diverse kleinere punten die voor ons toelichting behoeven

Deze vragen zijn over het algemeen naar onze tevredenheid beantwoord en het bestuur gaf blijk van een zorgvuldige afweging alvorens het tot de diverse besluiten was gekomen.

Adviezen (gevraagd)

Conform de wettelijke bepalingen heeft het bestuur het VO op de volgende punten om advies gevraagd:

1. de aanstelling van een nieuw lid van de visitatiecommissie ter opvolging van de heer van Coberen
2. het aangepaste vergoedingsbeleid voor de bestuursleden van SPD en DPD en de leden van het VO
3. de opslag voor uitvoeringskosten
4. de wijzigingen in het reglement voor de visitatiecommissie

Ad 1. Wij hebben de heer van Besouw voorgedragen met een bindend advies, wat door het bestuur is overgenomen.

Ad 2. Wij hebben positief geadviseerd over het voorstel voor het nieuwe vergoedingsbeleid. Dit was aan het begin van het jaar. In de loop van het jaar hebben we ons wel gerealiseerd dat het budget wat te krap was voor het VO om alle gewenste cursussen te volgen, met name door de toegenomen behoefte aan kennis i.v.m. het nieuwe pensioenakkoord.

Ad 3. Deze opslag bedroeg in 2021 en 2022 4%. De actuaris had berekend dat voor 2023 een opslag van 3,52% voldoende zou zijn. Naar aanleiding van deze berekening heeft het bestuur voorgesteld om deze opslag zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de geschatte kosten, waarbij de opslag op één decimaal naar boven werd afgerond (3,6% voor 2023). Wij hebben een positief advies gegeven.

Ad 4. Naar aanleiding van de Wet bestuur en toezicht heeft de visitatiecommissie een nieuwe taak gekregen. Als er geen bestuurders meer beschikbaar zijn om SPD te besturen is de visitatiecommissie bevoegd om een of meerdere beletfunctionarissen aan te stellen. Deze beletfunctionaris kan een lid van de visitatiecommissie zijn, maar dit is niet verplicht. Als het lid van de visitatiecommissie is aangesteld als beletfunctionaris kan hij niet meer zijn rol als lid van de visitatiecommissie uitvoeren. Het lid zou dan toezicht houden op zichzelf in de rol van beletfunctionaris, wat ongewenst is. Deze taak en de bevoegdheid tot het aanstellen van een beletfunctionaris zijn opgenomen in het reglement visitatiecommissie en het bestuur zal de statuten op dit punt ook wijzigen bij de eerstvolgende wijziging. Wij hebben ingestemd met dit besluit.

Onze aanbevelingen

1. Normenkader voor evenwichtige belangenafweging

SPO, de Pensioenfederatie en APS raden aan een normenkader voor evenwichtige belangenafweging op te stellen. Dit lijkt het VO een goed idee. Voor zover wij tot nu toe begrepen hebben, worden de gevolgen van alle toekomstige veranderingen wel op hun evenwichtigheid beoordeeld, maar zijn er voor "de evenwichtigheid op zich" geen autonome maatstaven opgesteld. Hiermee zou de evenwichtigheid objectief getoetst kunnen worden. Bovendien kan het bestuur aan de hand hiervan makkelijker verantwoording afleggen aan de deelnemers.

2. MVB als speerpunt blijven hanteren en de wensen van de deelnemers hierin blijven monitoren.

3. De vacatievergoedingen en het budget voor cursussen van leden van het VO opnieuw te overwegen.

De afgelopen periode heeft het VO ervaren dat het beschikbare budget en de verwachte tijdsbesteding van het VO ontoereikend zijn, zeker in het kader van het nieuwe pensioenstelsel. De visitatiecommissie heeft ons hier ook op gewezen. Het bestuur heeft inmiddels aangegeven in gesprek te willen gaan met het VO over dit onderwerp.

4. Het rapport "Communicatiebeleid voor de komende drie jaar" niet langer vorm te geven in een powerpoint-presentatie, maar als een beter leesbaar en overzichtelijker ingedeeld tekstdocument.

Opvolging aanbevelingen van VO in verslag van 2021

Vorig jaar is de aanbeveling gedaan om de communicatie met deelnemers en pensioengerechtigden over het nieuwe pensioenstelsel frequenter, zichtbaarder, informatiever en transparanter te maken. Daarop heeft het bestuur met veel hulp van DPD ons inziens ruim voldoende actie ondernomen d.m.v. roadshows, de website SPD/DPD, het tijdschrift Onspensioen, een klankbordgroep en freshcalls.

Tot slot

Ook in 2022 hadden we als VO een uitstekende samenwerking met het SPD-bestuur en APS. Zowel van het bestuur als van APS kregen we de meeste gegevens die nodig waren om onze taak als VO te vervullen. Wij vinden dat het bestuur kundig, gemotiveerd en adequaat opereert. Het VO dankt het bestuur voor de goede en prettige samenwerking en hoopt deze in het komende jaar voort te kunnen zetten.

Amsterdam, 20 april 2023

Ineke Wisse
Bregje Witlox
Bas van Haaften

Reactie van het bestuur

Het bestuur bedankt het Verantwoordingsorgaan voor de constructieve en prettige samenwerking in de afgelopen periode en voor het uitbrengen van een verslag over 2022. Het bestuur zal aandacht blijven besteden aan de door het VO aangedragen aanbevelingen: opstellen van een normenkader voor evenwichtige belangenafweging, MVB blijven hanteren als een speerpunt, in overleg gaan over het budget voor opleidingen en de vorm van het communicatiebeleidsplan. Het VO heeft in 2022 wederom vragen gesteld aan het bestuur. Deze vragen worden twee keer per jaar schriftelijk naar het bestuur gestuurd. De bespreking van de antwoorden op deze vragen tijdens de gezamenlijke vergadering heeft, naast het afleggen van verantwoording door het bestuur aan het VO en de deelnemers, een positieve bijdrage aan discussies over de beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben. Het bestuur hecht grote waarde aan de vragen van het VO en kijkt uit naar het geïntensiveerde onderlinge contact vanwege de besluiten die als voorbereiding op de overgang naar de Wet Toekomst Pensioenen genomen moeten worden.

10. VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Samenvatting visitatierapport

De taak van de Visitatiecommissie (hierna VC) bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen (hierna het fonds, of SPD), op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

De VC heeft de periode januari 2022 tot en met december 2022 onderzocht. De VC volgt bij het uitvoeren van haar rol de toezichtcode van de Vereniging Intern Toezichhouders Pensioensector (hierna VITP). De VC is door het bestuur benoemd, nadat het verantwoordingsorgaan (hierna VO) een bindende voordracht heeft gedaan voor de benoeming van de leden van de VC. De VC legt jaarlijks haar bevindingen vast in een rapport en legt verantwoording af aan het VO en aan het bestuur.

Het functioneren van de governance

Oordeel

De VC is van oordeel dat de verschillende organen van het fonds thans goed zijn bemenst, met de aantekening zoals verwoord in de Aanbevelingen, en dat de inrichting en verantwoordelijkheden van de verschillende organen op juiste wijze zijn vastgelegd respectievelijk gereguleerd. De VC is van oordeel, dat op basis van de geconsulteerde documenten, de fondsorganen voldoende goed functioneren en dat sprake is van een respectvolle samenwerking binnen de verschillende organen.

De VC is van oordeel dat het fonds haar reglementen en diverse beleidsdocumenten met voldoende aandacht (periodiek) actualiseert. Tot slot is de VC van oordeel dat het paritair bestuursmodel naar tevredenheid functioneert.

Aanbevelingen:

De VC beveelt aan om:

- 1 In verband met het door het fonds beheerde vermogen, de inrichting van de beletfunctie en de door DNB gestelde vragen, de invulling van het intern toezicht middels een VC te heroverwegen;
- 1 de gewenste omvang van het VO, met het oog op de toenemende werkdruk als gevolg van de WTP alsook op de geconstateerde kwetsbaarheid, opnieuw te beoordelen.

Het functioneren van het bestuur

Oordeel

De VC is van oordeel dat het bestuur goed functioneert. De attendance van de verschillende bestuursleden is conform hetgeen daarvan verwacht mag worden. Het bestuur laat zich adviseren door deskundigen en vergaderingen zijn gebaseerd op onderbouwde en kwalitatief goede presentaties. De VC is van oordeel dat verslaglegging van goed niveau is en mitsdien voldoet aan de eisen van inzichtelijk- en begrijpelijkheid.

Aanbevelingen:

Geen.

Het beleid van het bestuur

Oordeel

Het bestuur geeft blijk van een geïntegreerde en coherente aanpak & uitwerking van haar missie, visie en strategie. De VC is van oordeel dat dit geschiedt op een gestructureerde wijze met voldoende aandacht voor procedures, vastlegging & detail. De VC is voorts van oordeel dat ook ten aanzien van het (doen) actualiseren en au courant houden van (beleids)documenten van het fonds het bestuur zich in positieve wijze onderscheidt.

Aanbevelingen:

Geen.

Algemene gang van zaken in het fonds

Oordeel

De VC is van oordeel dat het bestuur 'in control' is. Het bestuur komt regelmatig bij elkaar, de vergaderingen worden gedegen voorbereid door de verschillende commissies en de vergaderingen worden ondersteund door uitgebreide vergaderstukken en memo's, voorbereid door commissies en adviseurs. De notulen laten zien dat aan de besluitvorming uitgebreide discussie voorafgaat en dat bij belangrijke besluitvorming waarin belangafweging een rol speelt, expliciet gevraagd wordt naar de opinie van de individuele bestuursleden. De VC stelt vast dat het bestuur streeft naar zorgvuldigheid in de besluitvorming en daar ook in slaagt.

Het bestuur bespreekt regelmatig de aanbevelingen van de adviseurs en houdt de opvolging bij. De opvolging van aanbevelingen leidt ook tot aanpassingen in de ABTN. De VC is van oordeel dat het fonds het proces rond aanbevelingen daarmee goed heeft georganiseerd. De in 2021 gevoerde discussie omtrent de premiedekkingsgraad en besluitvorming daaromtrent is verwerkt in de ABTN van 2022. Onderdeel van het in de ABTN opgenomen beleid is om bij de invoering van de Wet Toekomst Pensioenen compensatie te bieden aan inactieven, voor zover wettelijk mogelijk. De VC vraagt zich af of dit voornemen niet met teveel onzekerheden is omgeven. Het opnemen in de ABTN kan ertoe leiden dat aan dit voornemen rechten ontleend kunnen worden, terwijl het voor het fonds niet duidelijk is wat een compensatie zou kunnen inhouden. Ook indien wet- en regelgeving compensatie toestaat, zal op dat moment opnieuw een belangenafweging moeten plaatsvinden. De stijging van de premiedekkingsgraad in 2023 tot boven de 100% kan dit voornemen al compliceren.

De VC is van oordeel, overigens tot genoegen, dat in het reglement BAC de verantwoordelijkheid van de BAC ten aanzien van de uitvoering van het beleid gedetailleerd is beschreven. Ook de samenstelling van de BAC, met minimaal twee bestuursleden, is duidelijk weergegeven. Het reglement stelt dat de commissie alleen kan vergaderen indien de helft van het aantal leden aanwezig is. Er is wel een quorum regeling van 2 bestuursleden, maar deze is niet vermeld in het reglement. Aanscherping van het reglement bij de jaarlijkse vaststelling verdient aanbeveling.

De VC is van oordeel dat het fonds de voorbereiding op de invoering van de Wet Toekomst Pensioenen heeft geformaliseerd door de invoering van een werkgroep, dat deze werkgroep wordt ondersteund door een goed functionerende projectmanager en projectsecretaris. De VC vindt het een goed besluit dat het bestuur gezorgd heeft voor ondersteuning van het VO op dit traject. Dit zal naar het oordeel van de VC de (toekomstige) besluitvorming over de Wet Toekomst Pensioenen ten goede komen.

Aanbevelingen:

De VC beveelt aan om:

- 1 Te overwegen of het opnemen van een eventuele compensatie van inactieven bij de invoering van de Wet Toekomst Pensioenen wel onderdeel zou moeten zijn van de ABTN;
- 1 Bij de jaarlijkse vaststelling van het reglement BAC aan te geven dat de aanwezigheid van minimaal 2 bestuursleden een vereiste is voor besluitvorming binnen de BAC.

Beleggingsbeleid

Oordeel

Het fonds voert een gestructureerd beleggingsbeleid. De aan de BAC ter beschikking gestelde rapportages zijn wel zeer uitgebreid, wat de focus op specifieke aandachtspunten zou kunnen beperken. De VC is van oordeel dat er vooralsnog geen sprake is van focusverlies.

De VC beoordeelt de continue aandacht voor ESG/MVB, alsmede het verder concretiseren van het beleid, als positief. Hoe de in 2021 opgestelde MVB-uitgangspunten zich verhouden tot de algemene beleggingsuitgangspunten is de VC nog niet helder. Deze zijn tevens nog niet eenduidig vastgelegd en hierin ontbreekt een perspectief op de eventuele rendementsconsequenties.

Aanbevelingen:

De VC beveelt aan om:

- 1 De MVB-uitgangspunten in de eerstvolgende update van het beleggingsbeleid en ABTN nader te concretiseren;
- 1 De rapportage verplichtingen in het kader van SFDR, inclusief de ESG-meter, expliciet in het bestuur te agenderen en te monitoren.

Adequate risicobeheersing en ERB

Oordeel

De VC is van oordeel dat het beleid en organisatie op het gebied van risicomanagement goed is opgezet. De goede opzet wordt bevestigd met het oordeel in het audit rapport opzet risicomanagement. De VC stelt vast dat de bijeenkomsten van de risicocommissie worden ondersteund met veel documenten en informatie. Uit de notulen leidt de VC af dat een open discussie plaatsvindt. Het halfjaarlijkse verslag van de sleutelfunctiehouder risk is een samenvatting van de discussies zoals die binnen het risicocommissie plaatsvinden, waarbij het rapport in november zich vooral richt op het uitbestedingsrisico's. In de risicocommissie is uitgebreid stilgestaan bij de ontwikkelingen rond APS. In de risicocommissie is de zorg uitgesproken dat de continuïteit van APS in het geding kan zijn en dat andere partijen lijken te kiezen voor een flexibele regeling, hetgeen ten koste kan gaan van een meer solidaire oplossing waar het fonds ook voor zou kunnen kiezen. Ook wordt gesproken over de situatie bij Achmea Investment Management die zorgelijk wordt genoemd. De VC is van oordeel dat de sleutelfunctiehouder risk deze risico's zou moeten bespreken in het bestuur om te zorgen voor voldoende opvolging van deze risico's.

Aanbevelingen:

De VC beveelt aan om:

- 1 De ontwikkelingen rond de verandertrajecten APS, zoals besproken in de risicocommissie, nauwgezet te monitoren en de situatie op bestuursniveau te bespreken en mogelijke acties te bepalen.

Evenwichtige belangenafweging

Oordeel

De VC is van oordeel dat het bestuur bij haar besluitvorming rond evenwichtige belangenafweging zeer zorgvuldig te werk gaat. Dit blijkt onder andere uit het gebruik van onderliggende stukken van adviseurs waarin aandacht wordt besteed aan de kwantitatieve gevolgen voor besluiten voor verschillende leeftijdscategorieën, alsmede voor de groepen deelnemers. Voorts blijkt dit uit het expliciet vragen aan bestuursleden wat hun standpunt is inzake onderwerpen waarin belangen van de verschillende groepen afgewogen moet worden. Door de marktontwikkelingen, met name de fors opgelopen kapitaalmarktrente, is de premiedekkingsgraad fors gestegen. De premiedekkingsgraad ligt in 2023 boven de 100% en is boven de feitelijke dekkingsgraad komen te liggen, de door het bestuur vastgestelde bovengrens. De VC is van oordeel dat daarmee het in 2021 gedefinieerde premiedekkingsgraadbeleid moeilijk houdbaar is voor de toekomst.

Aanbevelingen:

De VC beveelt aan om:

- 1 Om op korte termijn in overleg met de adviserend actuaaris tot een herziening te komen van het in 2021 gedefinieerde beleid. Het opnemen van een maximum van de premiedekkingsgraad in het beleid lijkt niet uitvoerbaar en moet wellicht heroverwogen worden;
- 1 Te komen tot een verdere verdieping over het proces bij invaren in het nieuwe pensioenstelsel. Meer inzicht in het proces van invaren, kan wellicht helpen bij de huidige besluitvorming rond de premiedekkingsgraad.

Communicatie

Oordeel

De VC is van oordeel dat de Commissie Communicatie gestructureerd te werk gaat in het opstellen en de uitvoering van de communicatieplannen. Met betrekking tot de voor 2022 gestelde doelen deelt de VC de aandacht voor het pensioenakkoord en (maatschappelijk verantwoord) beleggen.

Aanbevelingen:

Geen.

Naleving Code Pensioenfondsen

Oordeel

De VC is van oordeel dat de naleving van de Code Pensioenfondsen zeer methodisch en systematisch op basis van een checklist door de Commissie PFG wordt geëvalueerd, en dat de door de Commissie PFG gemaakte evaluatie door het Bestuur formeel is bekrachtigd.

Aanbevelingen:

Geen.

Cultuur en gedrag

Oordeel

De VC oordeelt positief over de open cultuur en de zorgvuldige wijze waarop het bestuur tot besluiten probeert te komen. Het bestuur streeft er naar om op zorgvuldige wijze tot besluitvorming te komen. Indien nodig besluit ze tot extra overleggen. Beleid wordt zo veel mogelijk vastgelegd in documenten.

Aanbevelingen:

Geen.

Opvolging van eerdere aanbevelingen van het interne toezicht

Oordeel

De VC is van oordeel dat het bestuur aandacht geeft aan de aanbevelingen en de status van de aanbevelingen consequent vaststelt. De VC is voorts van oordeel dat uit de terugkoppeling van de actie/status die op oranje staat en dus in behandeling, niet altijd is vast te stellen de daadwerkelijke stappen en er wellicht verschil zit tussen datgene dat de VC beoogt te bereiken en de stappen die genomen zijn.

Aanbevelingen:

Geen.

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

	2022	2021
ACTIVA		
Beleggingen voor risico pensioenfonds (1)	1.482.416	1.939.879
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen (2)	3.224	4.420
Vorderingen en overlopende activa (3)	211	234
Overige activa (4)	1.849	2.547
	<u>1.487.700</u>	<u>1.947.080</u>
PASSIVA		
Algemene reserve (5)	126.814	214.524
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds (6)	1.357.728	1.724.734
Overige schulden en overlopende passiva (7)	3.158	7.822
	<u>1.487.700</u>	<u>1.947.080</u>
	2022	2021
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad in %	109,3	112,4
Beleidsdekkingsgraad	115,3	107,8

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2022	2021
BATEN			
Bijdragen van deelnemers inclusief opslag termijnbetaling	(8)	40.709	38.342
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(9)	-454.698	65.407
Overige baten	(10)	1	3
		<u>-413.988</u>	<u>103.752</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(11)	37.307	35.391
Pensioenuitvoeringskosten	(12)	2.859	2.504
Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	(13)		
Pensioenopbouw		46.508	50.356
Rentetoevoeging		-8.645	-9.971
Pensioenuitkeringen		-37.258	-35.323
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		264	484
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		257	-96
Wijziging marktrente		-526.738	-121.568
Wijziging actuariële uitgangspunten		4.927	-
Toeslagen		154.242	-
Overige wijzigingen		-563	-5.538
		<u>-367.006</u>	<u>-121.656</u>
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(14)	1.196	-58
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	(15)	-118	86
Herverzekeringen	(16)	-516	-588
		<u>-326.278</u>	<u>-84.321</u>
Saldo van baten en lasten		<u><u>-87.710</u></u>	<u><u>188.073</u></u>

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2022	2021
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	<u>-87.710</u>	<u>188.073</u>

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2022	2021
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico pensioenfonds	40.591	38.675
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	1.212	414
Betaalde pensioenuitkeringen	-37.240	-35.353
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	479	932
Betaalde waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	-1.124	-466
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.940	-2.473
Overige baten en lasten	1	3
	<u>979</u>	<u>1.732</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	4.947.028	4.541.395
Betaald inzake aankopen beleggingen	-4.953.521	-4.548.991
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	6.674	8.866
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	17	-114
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-1.875	-2.086
	<u>-1.677</u>	<u>-930</u>
Mutatie liquide middelen	<u><u>-698</u></u>	<u><u>802</u></u>
Samenstelling geldmiddelen		
	2022	2021
Liquide middelen per 1 januari	2.547	1.745
Mutatie liquide middelen	-698	802
Liquide middelen per 31 december	<u><u>1.849</u></u>	<u><u>2.547</u></u>

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41178388, statutair gevestigd te Utrecht en kantoorhoudende aan de Spoorlaan 298 te Tilburg, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement en de Actuariële en Bedrijfstechische Nota van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en dan in het bijzonder RJ 610 pensioenfondsen. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Schattingswijzigingen

Prognosetafel

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid.

Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het pensioenfonds. Vanaf boekjaar 2022 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2022 zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG), met een voor hoofdverzekerden en medeverzekerden pensioenspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het Willis Towers Watson 2022 ervaringssterftemodel-individueel. De algemene sterftetekansen die volgen uit de tafel worden voor het pensioenfonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte. Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichting van totaal 4.927. Dit resultaat is in de staat van baten en lasten opgenomen onder "wijziging actuariële uitgangspunten".

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31-12-2022	31-12-2021
US Dollar	1,07	1,14
Britse Pond	0,89	0,84
Japanse Yen	140,82	130,95
Zwitserse Frank	0,99	1,04
Deense Kroon	7,44	7,44
Noorse Kroon	10,51	10,03
Zweedse Kroon	11,12	10,30

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico pensioenfonds

Algemeen

In overeenstemming met de Wet verplichte beroepspensioenregeling worden beleggingen gewaardeerd op reële waarde. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van rekenmodellen.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het pensioenfonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers, verhoogd met de lopende intrest.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het pensioenfonds laatste afgegeven intrinsieke waarde.

Derivaten

Derivaten worden in de jaarrekening opgenomen tegen reële waarde. Indien de waarde van een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Onder overige beleggingen worden opgenomen die beleggingen die niet als een van de hiervoor opgesomde beleggingen geïnclassificeerd kunnen worden. Tevens worden onder de overige beleggingen opgenomen nog af te wikkelen beleggingstransacties en liquide middelen die beheerd worden door de vermogensbeheerder.

De overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Na eerste verwerking zijn vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Overige activa

De overige activa bestaan uit de liquide middelen. Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

Algemene reserve

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de actuariële en bedrijfstechnische nota wordt gesproken van het vereist eigen vermogen en een vrij vermogen. Het vereist eigen vermogen is gelijk aan de voorziening pensioenverplichtingen, tegenwoordig technische voorzieningen genoemd, vermeerderd met de benodigde buffer om te voldoen aan de wettelijke zekerheidsmaat van 97,5%. Deze buffer wordt aangeduid als vereist eigen vermogen.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke toezeggingen van toeslagverlening. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Bij de berekening van de technische voorziening is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of een toeslag wordt verleend op de opgebouwde pensioenaanspraken. Alle per balansdatum bestaande besluiten van toeslagverlening (ook voor besluiten van toeslagverlening na balansdatum voor zover sprake is van ex ante-condities) zijn in de berekening begrepen.

Bij de berekening van de voorziening voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt rekening gehouden met premievrije toekomstige pensioenopbouw in verband met arbeidsongeschiktheid op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De technische voorzieningen zijn vastgesteld met de volgende actuariële berekeningsgrondslagen:

Rekenrente

Rentetermijnstructuur op basis van de rentetermijnstructuur die door DNB per deze datum is gepubliceerd. Deze rentetermijnstructuur is vastgesteld met gebruikmaking van de Ultimate Forward Rate (UFR). Het hanteren van de UFR houdt in dat voor looptijden van 21 jaar en langer een aangepaste rentetermijnstructuur wordt gehanteerd. Per 31 december 2022 was de gemiddelde rekenrente voor de vaststelling van de verplichtingen 2,56% (31 december 2021: 0,57%).

Sterftekansen

Conform de Prognosetafel AG2022, startjaar 2023 (2021: Prognosetafel AG2020, startjaar 2022), met een voor hoofdverzekerden en medeverzekerden pensioenfondsspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het Willis Towers Watson 2022 ervaringssterftemodel-individueel (2021: Willis Towers Watson 2020 ervaringssterftemodel-individueel).

Gehuwdheidsfrequentie

"CBS uitgebreid", zoals door WTW afgeleid uit de CBS data 2020. De partnerfrequentie voor mannelijke deelnemers is op basis van fondskarakteristieken vermenigvuldigd met 125%.

Na ingang van het pensioen wordt het bepaalde-man/vrouw-systeem toegepast op basis van de werkelijke situatie.

Leeftijden

De leeftijd wordt in maanden nauwkeurig bepaald. De vrouwelijke partner/deelnemer wordt verondersteld drie jaar jonger te zijn dan haar mannelijke deelnemer/partner.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

Voor niet ingegaan latent wezenpensioen wordt een voorziening getroffen ad 3% op de netto technische voorzieningen voor opgebouwd nabestaandenpensioen van niet-ingegane.

Excassokosten

Voor het dekken van toekomstige kosten die samenhangen met het uitkeren van pensioen wordt de technische voorziening verhoogd met een opslag van 3,5% van de netto technische voorzieningen.

IBNR-voorziening

Ter dekking van nog niet ingegane arbeidsongeschiktheidsschades wordt een voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's (IBNR) aangehouden om de verwachte schades te dekken voor deelnemers die op balansdatum ziek zijn en aan wie naar verwachting ná balansdatum premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid zal worden verleend. De hoogte van deze voorziening is gelijk aan de over de laatste 2 jaar betaalde risicopremie voor deze vrijwillige arbeidsongeschiktheidsdekking.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Herverzekering

Het aandeel van de herverzekeraar in de voorziening pensioenverplichtingen heeft betrekking op de wegens arbeidsongeschiktheid van deelnemers van de herverzekeraar te ontvangen uitkeringen. Het bedrag wordt berekend op 100% (2021: 100%) van de netto contante waarde van de in de toekomst te ontvangen uitkeringen van de herverzekeraar. De contante waarde wordt berekend tegen dezelfde grondslagen als van toepassing op de voorziening pensioenverplichtingen (echter zonder opslag voor toekomstige excasso kosten). Verder wordt rekening gehouden met een onvoorwaardelijke stijging van de uitkeringen met respectievelijk 3% en 5%.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Bijdragen van deelnemers

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt verstaan alle aan het boekjaar toe te rekenen inkomsten uit beleggingen, zijnde dividend van aandelen en de aan het boekjaar toe te rekenen rentebedragen van vastrentende beleggingen. Onder indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de verandering in de waarde van beleggingen. Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekenend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies en valutaverschillen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer vallen alle kosten die het pensioenfonds maakt voor het beheer van de beleggingen, met uitzondering van transactiekosten. Transactiekosten zijn de externe kosten die gemaakt zijn om een (beleggings-)transactie tot stand te brengen en uit te voeren.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen

Pensioenopbouw

Pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken toegekend in het verslagjaar.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorzieningen betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente (inclusief tweede stap UFR)

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Mutatie technische voorzieningen uit hoofde van wijziging actuariële uitgangspunten heeft betrekking op de aanpassing van de overlevingstafels.

Toevoeging in verband met kosten

De toevoeging aan de technische voorziening in verband met de benodigde excasso-opslag over de pensioenopbouw.

Overige wijzigingen

De onder deze post opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

Saldo overdracht van rechten voor risico pensioenfonds

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

TOELICHTING KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten*	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	296.429	533.309	853.323	226.866	25.100	1.935.027
Aankopen	262.463	318	386.689	4.054.101	249.950	4.953.521
Verkopen	-290.720	-144.383	-479.476	-3.784.754	-247.695	-4.947.028
Overige mutaties	197	-	-90	-61	-63	-17
Waardemutaties	31.626	-64.030	-129.316	-297.714	-64	-459.498
Stand per 31 december 2022	<u>299.995</u>	<u>325.214</u>	<u>631.130</u>	<u>198.438</u>	<u>27.228</u>	<u>1.482.005</u>

Derivaten met een negatieve waarde, verantwoord onder overige schulden 411

1.482.416

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten*	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	258.792	498.389	825.496	245.403	40.620	1.868.700
Aankopen	370.323	119	396.210	3.595.589	186.750	4.548.991
Verkopen	-371.918	-91.895	-368.312	-3.506.447	-202.823	-4.541.395
Overige mutaties	116	-	-257	-9	264	114
Waardemutaties	39.115	126.696	187	-107.669	288	58.617
Stand per 31 december 2021	<u>296.428</u>	<u>533.309</u>	<u>853.324</u>	<u>226.867</u>	<u>25.099</u>	<u>1.935.027</u>

Derivaten met een negatieve waarde, verantwoord onder overige schulden 4.852

1.939.879

*De hoge omvang van de aan- en verkopen van derivaten wordt veroorzaakt door de afdekking van het valutarisico. Hiervoor worden valuta forwards (derivaten) gebruikt die iedere 3 maanden worden doorgerold.

Overige mutaties zijn mutaties die niet het gevolg zijn van aankopen, verkopen en waardemutaties en wel betrekking hebben op mutaties in beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen beheerd door de vermogensbeheerder.

Reële waarde

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor een gedeelte van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen.

Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingssystemen en -technieken, op basis van reële modellen, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Het fonds belegt zelf in beleggingsfondsen, maar met het oog op de transparantie inzake de beleggingen is de informatie in deze toelichting gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen worden gewaardeerd op basis van de intrinsieke waarde (NAV) zoals bepaald door de vermogensbeheerders.

Op basis van de Richtlijn 290 inzake de toelichting op gehanteerde waarderingssystematiek is onderstaande tabel opgenomen.

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2022					
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	299.995	299.995
Aandelen	271.822	-	-	53.392	325.214
Vastrentende waarden	394.936	-	-	236.194	631.130
Derivaten	-	-	198.370	68	198.438
Overige beleggingen	-	-	-	27.228	27.228
Totaal	666.758	-	198.370	616.877	1.482.005

De derivaten met een negatieve waarde ad € 411 zijn in deze opstelling gesaldeerd met de derivaten met een positieve waarde. De liquide middelen, beleggingsdebiteuren en -crediteuren zijn opgenomen onder andere methode.

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2021					
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	296.428	296.428
Aandelen	456.928	-	-	76.381	533.309
Vastrentende waarden	584.354	-	-	268.970	853.324
Derivaten	-	-	226.736	131	226.867
Overige beleggingen	-	-	-	25.099	25.099
Totaal	1.041.282	-	226.736	667.009	1.935.027

De derivaten met een negatieve waarde ad € 4.852 zijn in deze opstelling gesaldeerd met de derivaten met een positieve waarde. De liquide middelen, beleggingsdebiteuren en -crediteuren zijn opgenomen onder andere methode.

Schatting van reële waarde

Schattingen van de reële waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

De belangrijkste gehanteerde methoden en veronderstellingen voor het schatten van de reële waarde van financiële instrumenten is voor de vastrentende waarden en derivaten de rentevoet per 31 december.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Specificatie vastgoed beleggingen naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	299.266	295.897
Beleggingsdebiteuren	729	531
	<u>299.995</u>	<u>296.428</u>

De vastgoedbeleggingen betreffen participaties in vastgoedmaatschappijen.

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Specificatie naar soort:		
Zelfstandig beursgenoteerde aandelen	1	1
Aandelenbeleggingsfondsen	323.600	531.354
Private equity	1.613	1.954
	<u>325.214</u>	<u>533.309</u>

Per balansdatum zijn er geen effecten uitgeleend (bruikleen/security lending).

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Specificatie naar soort:		
Obligaties	127.133	178.028
Credit funds	50.484	93.285
Covered fondsen	17.750	28.350
Obligatiebeleggingsfondsen	213.578	285.051
Hypotheekfondsen	221.490	267.915
Beleggingsdebiteuren	695	695
	<u>631.130</u>	<u>853.324</u>

Per balansdatum zijn er geen effecten uitgeleend (bruikleen/security lending).

Derivaten

	31-12-2022	31-12-2021
Specificatie naar soort:		
Derivaten	198.369	226.736
Beleggingscrediteuren	-	-100
Liquide middelen	69	205
Beleggingsdebiteuren	-	26
	<u>198.438</u>	<u>226.867</u>

De derivatenposities per 31 december 2022:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaforward	361.181	13.446	411
Renteswaps	820.821	185.334	-
Futures	6.900	-	-
Liquide middelen	-	69	-
		<u>198.849</u>	<u>411</u>

De reële waarde is de waarde als het contract ultimo jaar zou worden verkocht of teruggedraaid.

Margin calls op derivaten worden dagelijks dan wel wekelijks door middel van kasgelden of kasgeld-equivalenten afgerekend.

In verband met uitstaande derivatencontracten zijn staatsobligaties als collateral ontvangen ad € 12,9 miljoen (2021: € 3,5 miljoen collateral geleverd).

De derivatenposities per 31 december 2021:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaforward	440.747	1.586	4.852
Renteswaps	683.255	230.002	-
Futures	4.541	-	-
Liquide middelen	-	131	-
		<u>231.719</u>	<u>4.852</u>

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Specificatie naar soort:		
Infrastructuur	2.573	5.639
Geldmarktbeleggingsfondsen	24.412	19.155
Liquide middelen	243	305
	<u>27.228</u>	<u>25.099</u>

2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Verloopoverzicht herverzekeringsdeel technische voorzieningen:		
Stand per 1 januari	4.420	4.362
Benodigde interest	-20	-21
Wijziging marktrente	7	909
Vrijval uitkeringen	-626	-724
Overige	-557	-106
	<u>3.224</u>	<u>4.420</u>

Nagenoeg de gehele vordering heeft een looptijd langer dan één jaar.

3. Vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Belastingdienst inzake teruggevorderde omzetbelasting	63	62
Vooruitbetaalde kosten	148	172
	<u>211</u>	<u>234</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4. Overige activa

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Liquide middelen	1.849	2.547

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben.

5. Algemene reserve

Stand per 1 januari 2022	214.524
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-87.710
Stand per 31 december 2022	<u>126.814</u>

Stand per 1 januari 2021	26.451
Uit bestemming saldo van baten en lasten	188.073
Stand per 31 december 2021	<u>214.524</u>

	<u>31-12-2022</u>		<u>31-12-2021</u>	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	1.484.542	109,3	1.939.258	112,4
Af: technische voorzieningen	1.357.728	100,0	1.724.734	100,0
Eigen vermogen	<u>126.814</u>	9,3	<u>214.524</u>	12,4
Af: vereist eigen vermogen	221.676	16,3	276.189	16,0
Vrij vermogen	-94.862	-7,0	-61.665	-3,6
Minimaal vereist eigen vermogen	57.025	4,2	72.439	4,2
Actuele dekkingsgraad		109,3		112,4
Beleidsdekkingsgraad		115,3		107,8
Reële dekkingsgraad		86,6		87,5

Conform artikel 126 en 127 van de Wvb stelt het pensioenfonds het minimaal vereist eigen vermogen en vereist eigen vermogen vast.

Het pensioenfonds stelt het vereist eigen vermogen zodanig vast dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Sinds het ontstaan van de financiële crisis in 2008 verkeert SPD in een tekort.

Per 31 december 2022 was de beleidsdekkingsgraad van SPD 115,3% en lag daarmee boven de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,2%, maar onder de vereiste dekkingsgraad van 116,3%. SPD heeft daarom in maart 2023 opnieuw een actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB. Uit het verloop van het herstelplan blijkt dat SPD binnen de gestelde termijnen (10 jaar) uit herstel zal zijn. Het uitgangspunt bij het herstelplan 2022 is de financiële positie per 31 december 2022. Dit betekent dat de wijziging van de Ultimate Forward Rate (UFR) per 1 januari 2023 niet is verwerkt in het herstelplan 2023 omdat deze conform de wettelijke vereisten is gebaseerd op de rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Bij de berekening worden de maximale parameters voor verwacht rendement gehanteerd.

Indien de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds op zes achtereenvolgende meetmomenten lager is dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen én voorts de actuele dekkingsgraad op dat moment eveneens lager is dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist vermogen dient het fonds op grond van artikel 135 van de Wvb een korting door te voeren. Aangezien het fonds uit het dekkingstekort is, is deze maatregel voorlopig niet van toepassing.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2022	2021
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	112,4	101,4
Premie	-0,9	-0,9
Uitkeringen	0,3	-
Toeslagverlening	-9,2	-
Verandering van de rentetermijnstructuur	49,4	7,1
Rendement op beleggingen	-25,9	4,1
Overig	-0,3	0,4
Kruiseffecten	-16,5	0,3
Dekkingsgraad per 31 december	<u>109,3</u>	<u>112,4</u>

6. Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

	Pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2022	1.724.734
Mutatie boekjaar	-367.006
Stand per 31 december 2022	<u>1.357.728</u>
	Pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2021	1.846.390
Mutatie boekjaar	-121.656
Stand per 31 december 2021	<u>1.724.734</u>

De specificatie van de mutatie van de technische voorzieningen is toegelicht in de staat van baten en lasten (13).

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	31-12-2022		31-12-2021	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers	4.561	641.795	4.484	899.445
Gewezen deelnemers	1.320	118.326	1.249	153.455
Gewezen deelnemers met uitstel ingang pensioen	75	30.179	56	26.116
Pensioengerechtigden	1.924	567.428	1.871	645.718
	<u>7.880</u>	<u>1.357.728</u>	<u>7.660</u>	<u>1.724.734</u>

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

SPD is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 lid 1 sub j van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De pensioenregeling is van kracht sinds 1 januari 1975 en is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd per 31 januari 2023. De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premieregeling in de zin van de Wvb.

Deelnemer is iedere dierenarts die als zodanig - hetzij zelfstandig, hetzij in dienstverband -praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk, op 31 december 2006 nog geen 60 jaar was, en de vijfenzestigjarige leeftijd nog niet heeft bereikt. Ook wanneer een dierenarts werkt als invaller, waarnemer of uitzendkracht voldoet hij aan de voorwaarden van deelname.

De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premieregeling in de zin van de Wvb. Dat betekent dat de hoogte van de pensioenpremie het uitgangspunt is voor de berekening van de pensioenopbouw van de individuele deelnemer. De door de actieve deelnemer betaalde premie wordt in eerste instantie aangewend voor de inkoop van ouderdomspensioen, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd, partnerpensioen (70% van het ouderdomspensioen) en wezenpensioen (20% van het partnerpensioen, tot 21 jaar).

Jaarlijks vooraf worden door het bestuur van het pensioenfonds nieuwe pensioeninkoopfactoren vastgesteld op grond van een advies van de actuaris van het pensioenfonds. Deze pensioeninkoopfactoren gelden ongewijzigd vanaf 1 januari van een boekjaar voor dat gehele jaar. De pensioeninkoopfactoren worden door de actuaris berekend. De uitgangspunten en/of berekeningsgrondslagen staan opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het pensioenfonds.

Toeslagverlening

SPD heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie om de pensioenen waardevast te houden. Indien het bestuur een toeslag toekent, wordt deze per 1 januari van het jaar toegekend. De daarbij gehanteerde maatstaf is de prijsinflatie op basis van de consumenten prijsindex (afgeleid) over de direct voorafgaande periode juli - juli. De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Voor de toeslag per 1 januari van het jaar wordt gekeken naar de financiële positie ultimo september van het daaraan voorafgaande jaar. Er bestaat geen recht op toeslagen en er wordt hiervoor geen reserve aangehouden. Er zal alleen toeslagverlening plaats kunnen vinden, voor zover dit toekomstbestendig is. Dat wil zeggen dat de financiële positie van het pensioenfonds zodanig is dat het te verlenen toeslagpercentage ook naar verwachting in de toekomst uitgekeerd zal kunnen worden.

7. Overige schulden en overlopende passiva

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Uitkeringen	74	34
Derivaten met een negatieve waarde, verantwoord onder overige schulden	411	4.852
Inhoudingen uitkeringen	765	738
Vooruitontvangen premie	970	1.088
Verzekeringsmaatschappijen	145	182
Te betalen kosten	787	892
Nog te verwerken inkomende waarde-overdrachten	6	36
	<u>3.158</u>	<u>7.822</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Uit het navolgende overzicht blijkt dat het pensioenfonds over minder vermogen beschikt dan vereist.

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Het tekort op FTK grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	1.357.728	1.724.734
Buffers:		
S1 Renterisico	48.620	23.851
S2 Risico zakelijke waarden	159.413	203.154
S3 Valutarisico	57.677	77.347
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	42.904	74.146
S6 Verzekeringstechnisch risico	38.572	51.046
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerisico	-	-
Diversificatie effect	-125.510	-153.355
Totaal S (vereiste buffers)	<u>221.676</u>	<u>276.189</u>
Vereist vermogen (art. 127 Wvb)	1.579.404	2.000.923
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	1.484.542	1.939.258
Tekort	<u>-94.862</u>	<u>-61.665</u>

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de buffers is uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

De risico's S4 en S10 zijn beoordeeld en dermate gering geacht, dat deze op nihil zijn gesteld. S7, S8 en S9 moeten op basis van wettelijke regels in deze formule op 0 gesteld worden.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 - S4)

Marktrisico / Balansrisico

Waardefluctuaties van beleggingen kunnen elkaar versterken of werken juist diversifiërend. Om die reden wordt het risico van marktwaardebewegingen op totaalniveau getoetst.

S1 Renterisico

Een pensioenfonds loopt renterisico doordat de waarde van de verplichtingen van het pensioenfonds anders op renteveranderingen reageert dan de waarde van de beleggingen.

Beheersmaatregelen:

- 1 Op basis van het risicoprofiel wordt het renterisico gedeeltelijk afgedekt;
- 1 De netto impact van renteveranderingen op de dekkingsgraad wordt in kwartaal- en risicorapportages inzichtelijk gemaakt.
- 1 Het renterisico wordt gemonitord als onderdeel van markt-/balansrisico

De duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid van obligaties en is gevoelig voor vier factoren, met name de looptijd, aflossing en couponbetalingen en het intrest niveau. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	31-12-2022		31-12-2021	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	631.130	4,6	853.324	5,6
Duration van de totale portefeuille (na derivaten)	1.482.005	10,6	1.935.027	10,4
Technische voorzieningen	1.357.728	17,8	1.724.734	20,1

Op balansdatum is de duration van de beleggingen (voor derivaten) korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt en hierdoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het pensioenfonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit gebeurt binnen het pensioenfonds door middel van een combinatie van renteswaps of swaptions, de hierboven toegelichte dynamische afdekkingsstrategie. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het pensioenfonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het pensioenfonds aan de tegenpartij betaalt.

Met een swaption kan het pensioenfonds tijdelijk het risico van een verdere rentedaling afdekken. Hiervoor betaalt het pensioenfonds een premie. Bij het afsluiten van een swap of een swaption kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit-, tegenpartij- en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Resterende looptijd < 1 jaar	169.266	26,8	161.706	19,0
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	164.663	26,1	223.569	26,2
Resterende looptijd > 5 jaar	297.201	47,1	468.049	54,8
	<u>631.130</u>	<u>100,0</u>	<u>853.324</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Dit is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die worden veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt door het pensioenfonds gemitigeerd door diversificatie.

Beheersmaatregelen:

- 1 Het zakelijke waarden risico wordt in de ALM vastgesteld door middel van de gewenste allocatie naar zakelijke waarden aan de hand van het risicoprofiel.
- 1 De allocatie naar zakelijke waarden(risico) wordt in de portefeuilleconstructie verder verfijnd.
- 1 Het zakelijke waardenrisico wordt gemonitord als onderdeel van markt-/balansrisico.

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	69.262	23,1	83.838	28,3
Noord-Amerika	230.005	76,7	212.059	71,5
Beleggingsdebiteuren	728	0,2	531	0,2
	<u>299.995</u>	<u>100,0</u>	<u>296.428</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Specificatie aandelen naar sector:				
Basismaterialen	15.720	4,8	23.574	4,4
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	52.423	16,1	75.893	14,2
Industrie	27.834	8,6	45.116	8,6
Handel	57.478	17,7	100.462	18,8
Telecommunicatie	23.529	7,2	47.691	8,9
Energie	18.059	5,6	17.083	3,2
Technologie	67.549	20,8	130.798	24,5
Gezondheidszorg	43.912	13,5	63.427	11,9
Nutsbedrijven	6.935	2,1	9.820	1,8
Diversen	11.775	3,6	19.445	3,7
	<u>325.214</u>	<u>100,0</u>	<u>533.309</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	53.998	16,6	82.719	15,5
Noord-Amerika	192.151	59,1	332.791	62,4
Wereldwijd	1.622	0,5	1.954	0,4
Emerging markets	45.499	14,0	66.169	12,4
Asia Pacific	26.369	8,1	41.196	7,7
Australië	5.575	1,7	8.480	1,6
	<u>325.214</u>	<u>100,0</u>	<u>533.309</u>	<u>100,0</u>

S3 Valutarisico

SPD belegt in verschillende beleggingen die in buitenlandse valuta genoteerd zijn. Hierdoor loopt SPD valutarisico. Valutarisico is het risico dat de buitenlandse valuta's dalen en de beleggingen omgerekend in euro in waarde dalen. De belangrijke buitenlandse valuta waarin belegd wordt, zijn de Amerikaanse dollar, Japanse yen en Britse pond. Het valutarisico van deze valuta binnen de portefeuille aandelen wereld (ontwikkelde markten) wordt voor 75% afgedekt naar de euro. Voor de beleggingscategorieën direct vastgoed internationaal en obligaties opkomende markten (in harde valuta) wordt het valutarisico volledig afgedekt. Andere valuta worden niet afgedekt. Er wordt gebruik gemaakt van valutaswaps, valuta forwardcontracten en valuta spotcontracten. Looptijden tot maximaal 1 jaar zijn toegestaan. Aansturing vindt plaats op maandbasis.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	<u>Positie voor afdekking</u>	<u>Valuta-derivaten</u>	<u>Nettopositie na afdekking 2022</u>	<u>Nettopositie na afdekking 2021</u>
EUR	802.653	403.934	1.206.587	1.552.401
AUD	26.175	52	26.227	35.987
CHF	7.933	-	7.933	13.328
HKD	24.242	-	24.242	31.050
GBP	19.710	-20.116	-406	-1.661
JPY	24.439	-20.880	3.559	8.500
NOK	648	-	648	891
USD	413.684	-371.279	42.405	91.545
Overige	143.433	8.289	151.722	202.096
	<u>1.462.917</u>	<u>-</u>	<u>1.462.917</u>	<u>1.934.137</u>

S5 Kredietrisico

Het risico dat een verlies optreedt als een kredietnemer zijn afgesproken betalingen niet nakomt of dat de kredietwaardigheid van een kredietnemer afneemt.

Beheersmaatregelen:

- 1 Kredietrisico wordt in de risicorapportage inzichtelijk gemaakt aan de hand van de ontwikkeling van de creditspread. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de basisportefeuille (staatsobligaties, niet-staatsobligaties en hypotheek) en de overige vastrentende waarden. Het pensioenfonds krijgt een waarschuwingssignaal wanneer de spreads zich buiten de vastgestelde bandbreedte begeven.
- 1 Het kredietrisico wordt gemonitord als onderdeel van markt-/balansrisico.
- 1 Binnen beleggingsportefeuilles zijn (in fonds- of mandaatrichtlijnen) limieten opgenomen op kredietwaardigheidsratings van beleggingen in instrumenten, landen en/of sectoren.

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	31.954	5,1	42.306	5,0
Basismaterialen	5.803	0,9	7.759	0,9
Olie en gas	9.263	1,5	15.803	1,9
Financiële instellingen	160.667	25,5	250.166	29,3
Handel	24.973	4,0	41.818	4,9
Beleggingsinstellingen	110.331	17,5	107.826	12,6
Andere instellingen	23.461	3,7	19.242	2,3
Industrie	16.110	2,6	21.202	2,5
Buitenlandse overheidsinstellingen	221.726	34,9	310.254	36,3
Nutsbedrijven	7.397	1,2	8.851	1,0
Technologie	4.540	0,7	6.245	0,7
Gezondheidszorg	8.064	1,3	10.380	1,2
Telecommunicatie	6.146	1,0	10.777	1,3
Beleggingsdebiteuren	695	0,1	695	0,1
	<u>631.130</u>	<u>100,0</u>	<u>853.324</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	497.581	78,8	664.995	77,9
Emerging markets	132.854	21,1	187.634	22,0
Beleggingsdebiteuren	695	0,1	695	0,1
	<u>631.130</u>	<u>100,0</u>	<u>853.324</u>	<u>100,0</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
AAA	140.132	22,2	135.663	15,9
AA	238.305	37,8	255.498	29,9
A	49.474	7,8	64.935	7,6
BBB	72.236	11,5	117.088	13,7
BB	55.265	8,8	74.102	8,7
B	34.111	5,4	52.278	6,1
CCC	13.117	2,1	19.721	2,3
CC	1.466	0,2	391	0,1
C	139	-	60	-
D	431	0,1	497	0,1
Not rated	26.454	4,1	133.091	15,6
	<u>631.130</u>	<u>100,0</u>	<u>853.324</u>	<u>100,0</u>

S6 Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorzieningen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van Prognosetafel AG2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico zijn op stop-lossbasis bij Zwitserleven ondergebracht.

S7 Liquiditeitsrisico

Het risico dat het pensioenfonds niet op korte termijn aan zijn betalingsverplichtingen en onderpand-verplichtingen uit hoofde van derivatencontracten kan voldoen.

Beheersmaatregelen:

- 1 Het liquiditeitsrisico wordt beheerst door voldoende onderpand beschikbaar te hebben voor OTC-derivaten, zodanig dat een extreme negatieve marktschok opgevangen kan worden.
- 1 Het liquiditeitsrisico wordt bewaakt met behulp van twee toetsen. Deze geven inzicht in de mate waarin de portefeuille over voldoende liquiditeit beschikt om bij extreme marktschokken voldoende onderpand te kunnen storten. Indien het pensioenfonds niet slaagt voor één of beide toetsen volgt advies vanuit de fiduciair beheerder.
- 1 Het pensioenfonds belegt op een verantwoord niveau in illiquide beleggingen.

S8 Concentratierisico

Door gebrekkige spreiding kan concentratierisico ontstaan waarbij verliezen optreden doordat een te grote gevoeligheid bestaat naar één regio, sector of marktpartij.

Beheersmaatregelen:

- 1 Het belegde vermogen wordt gespreid over verschillende beleggingscategorieën. Dit wordt binnen de beleggingsportefeuille verder uitgerold naar verschillende valuta, regio's en kredietwaardigheid.
- 1 Jaarlijks wordt de portefeuille gerebalanced naar de afgesproken gewichten zodat opgelopen concentraties van beleggingscategorieën worden teruggebracht.
- 1 Ter beheersing van het concentratierisico worden concentratielimiets (20%) voor landen en sectoren gehanteerd, wat als waarschuwingssignaal dient.

	31-12-2022	31-12-2021
Nederland	100.263	111.745
CCF Developed World (ESG Screened) Index Fund	271.821	456.927
CBRE GLOBAL ALPHA FUND CT3 TPI DIS	230.005	212.059
Achmea IM 20 Year Overlay Fund	72.825	101.023
Achmea IM Global High Yield Fund EUR hedge	71.514	96.767
AeAM Dutch Mortgage Fund	57.504	96.408
Achmea IM 30 Year Overlay Fund	57.136	90.318
L&G EM Government Bond (USD) Index Fund	55.402	76.579
BlackRock MSCI Emerging Markets Free B	51.779	74.427
L&G EM Government Bond (Local Currency) Index Fund	54.469	65.084
Ninety One Emerging Markets LC Dynamic Debt Fund	32.193	46.620
Dynamic Credit Dutch Mortgage Fund inzake SPD	110.331	107.826
Stichting PVF Particuliere Hypotheken	53.655	63.681
Achmea IM 40 Year Overlay Fund	46.235	31.151
CBRE Dutch Residential Fund	32.145	28.526

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur door middel van de SLA- en ISAE-3402-rapportages.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voor de volgende doeleinden:

- voor de efficiënte sturing van de vastrentende portefeuilles worden (opties op) futures en Credit Default Swaps gebruikt;
- voor de efficiënte sturing van de aandelenportefeuilles worden futures en Exchange Trades Funds (ETF's) gebruikt;
- voor de afdekking van het valutarisico worden valutatermijncontracten en swaps gebruikt;
- voor de afdekking van het renterisico worden renteswaps gebruikt;
- voor Tactische Asset Allocatie worden futures, Exchange Trades Funds (ETF's) en swaps gebruikt.

S10 Actief beheerisico

Met actief risico wordt bedoeld de mate waarin de daadwerkelijke performance afwijkt van de strategische benchmark. Beheersmaatregelen:

- 1 Het actief beheer risico wordt beheerst door middel van limieten op de tracking error bij actieve mandaten. Hiermee wordt de afwijking ten opzichte van de benchmark gelimiteerd.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het fonds en haar bestuurders.

Transacties met bestuurders

Er zijn geen leningen verstrekt aan noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Met Achmea Pensioenservices N.V. heeft het pensioenfonds een administratieovereenkomst afgesloten voor de periode 2023 tot en met 2024. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt circa € 1,8 miljoen. De totale toekomstige verplichting die hieruit voortvloeit bedraagt circa € 3,6 miljoen.

Met Achmea Investment Management heeft het fonds per 1 januari 2015 een vermogensbeheerovereenkomst en een fiduciair pensioenmanagement overeenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten. De toekomstige, jaarlijkse verplichting die hieruit voortvloeit wordt geschat op € 1,8 miljoen. Deze kosten zijn afhankelijk van de omvang van het belegd vermogen.

Verder staat eind 2022 nog een bedrag uit van € 1,6 miljoen uit aan toegezegde beleggingen in het Interpolis Pensioenen Private Equity Fund en Achmea Infrastructure Pool (eind 2021 was dit € 1,6 miljoen).

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe (gewijzigde) UFR-methodiek geldend vanaf 1 januari 2023

De Commissie Parameters heeft op 30 november 2022 een nieuw advies ten aanzien van de UFR uitgebracht. DNB volgt dit advies op vanaf 1 januari 2023. De nieuwe UFR vervangt de voorgaande UFR methode die in vier jaarlijkse stappen ingevoerd zou worden.

De TV ultimo 2022 is gebaseerd op de per 31 december 2022 door DNB gepubliceerde rentermijnstructuur voor pensioenfondsen, gebaseerd op de UFR parameters 2022 (de tweede stap van de nieuwe UFR). Als de TV ultimo 2022 reeds gebaseerd zou zijn op de nieuwe UFR parameters die van toepassing zijn vanaf 1 januari 2023 (volgens het advies van de Commissie Parameters van 30 november 2022) dan zou de TV € 1.362.829 bedragen. De actuele dekkingsgraad zou dan 108,90% bedragen.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

8. Bijdragen van deelnemers inclusief opslag termijnbetaling

	2022	2021
Feitelijke premie	40.306	37.962
Opslag termijnbetaling	403	380
	<u>40.709</u>	<u>38.342</u>

De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 125 van de Wvb zijn als volgt:

	2022	2021
Kostendeekkende premie	57.323	62.041
Gedempte kostendeekkende premie	38.390	37.871
Feitelijke premie	40.306	37.962

Op grond van artikel 123 lid 2 Wet verplichte beroepspensioenregeling mag de kostendeekkende premie worden gedempt. Het pensioenfonds maakt met ingang van 1 januari 2012 gebruik van deze mogelijkheid. De gedempte kostendeekkende premie wordt vanaf 2016 vastgesteld op basis van een disconteringscurve die gebaseerd is op de maximale rendementen zoals vermeld in de regeling pensioenwet.

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2022	2021
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	48.076	52.076
Opslag voor uitvoeringskosten	1.555	1.268
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	7.692	8.697
	<u>57.323</u>	<u>62.041</u>

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

	2022	2021
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	20.993	20.734
Opslag voor uitvoeringskosten	1.555	1.268
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	3.359	3.463
Voorwaardelijke onderdelen	12.483	12.406
	<u>38.390</u>	<u>37.871</u>

Bij de gedempte kostendeekkende premie dient rekening te worden gehouden met het maximum van:

- de prijsinflatie door middel van een afslag op het netto beleggingsrendement (A), of
- de solvabiliteitsopslag op basis van het percentage vereist eigen vermogen (B).

In 2022 en 2021 is A hoger dan B.

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2022	2021
Premie volgens beschikbare premiestaffel	38.897	37.036
Premie voor vrijwillige verzekering PVI	1.409	926
	<u>40.306</u>	<u>37.962</u>

9. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2022	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer*	Totaal
Vastgoedbeleggingen	1.328	31.626	-	32.954
Aandelen	249	-64.030	-109	-63.890
Vastrentende waarden	5.707	-129.316	-105	-123.714
Derivaten	-	-297.714	-4	-297.718
Overige beleggingen	-582	-64	-5	-651
Overige opbrengsten en kosten	-28	-	-1.651	-1.679
	<u>6.674</u>	<u>-459.498</u>	<u>-1.874</u>	<u>-454.698</u>
2021	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer*	Totaal
Vastgoedbeleggingen	2.822	39.115	-	41.937
Aandelen	31	126.696	-141	126.586
Vastrentende waarden	5.971	187	-102	6.056
Derivaten	-	-107.669	-7	-107.676
Overige beleggingen	66	288	-89	265
Overige opbrengsten en kosten	-23	-	-1.738	-1.761
	<u>8.867</u>	<u>58.617</u>	<u>-2.077</u>	<u>65.407</u>

*In tegenstelling tot de in het bestuursverslag opgenomen paragraaf "kostentransparantie" zijn hier alleen de kosten van vermogensbeheer opgenomen die SPD op factuurbasis heeft betaald. Deze kosten bestaan uit onder andere uit kosten vermogensbeheerder, beheerkosten en kosten beleggingscommissie.

10. Overige baten

	2022	2021
Correcties voorgaande jaren	<u>1</u>	<u>3</u>

11. Pensioenuitkeringen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Ouderdomspensioen	31.323	29.589
Partnerpensioen	5.936	5.736
Wezenpensioen	45	64
Afkopen	3	2
	<u>37.307</u>	<u>35.391</u>

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 520,35 (2021: € 503,24) per jaar overeenkomstig de Wvb (artikel 77-80).

De toeslag van de uitkeringen per 1 januari 2022 zoals vastgesteld door het bestuur is 1,9% voor alle deelnemersgroepen (1 januari 2021: nihil). Het bestuur heeft in 2022 besloten de aanspraken per 1 januari 2023 met 9,9% te verhogen voor alle deelnemersgroepen. Bij de vaststelling van de technische voorziening per 31 december 2022 is rekening gehouden met deze verhoging.

12. Pensioenuitvoeringskosten

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Administratiekosten	1.874	1.599
Accountantskosten	60	60
Advieskosten	168	199
Bestuurskosten en kosten verantwoordingsorgaan	400	341
Porti- en drukwerkkosten	32	25
Bijdrage toezicht	60	58
Overige kosten	265	222
	<u>2.859</u>	<u>2.504</u>

Ingevolge artikel 382a Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek wordt gemeld dat de honoraria betaald aan het BDO-netwerk als volgt zijn samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Controle van de jaarrekening en DNB staten	<u>60</u>	<u>58</u>

BDO Audit & Assurance B.V. treedt op als onafhankelijke externe accountant van het pensioenfonds. Het honorarium van de accountantscontrole bedraagt € 60. Naast de accountantscontrole verricht BDO Audit & Assurance B.V. geen andere diensten voor het pensioenfonds.

Overeenkomstig artikel 104 van de Wvb wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Bezoldiging Personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn evenals vorig jaar geen werknemers in dienst.

Bezoldiging bestuurders

In 2022 is voor een totaalbedrag van € 341.417 (2021: € 287.520) aan presentiegelden en onkostenvergoedingen aan de bestuurders en de leden van het verantwoordingsorgaan uitgekeerd.

Het onder uitvoeringskosten opgenomen bedrag van € 400.000 is hoger omdat hierin ook andere kosten zoals kosten voor zaalhuur en opleidingen zijn opgenomen.

13. Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

	2022	2021
Pensioenopbouw	46.508	50.356
Rentetoevoeging	-8.645	-9.971
Pensioenuitkeringen	-37.258	-35.323
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	264	484
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	257	-96
Wijziging marktrente	-526.738	-121.568
Wijziging actuariële uitgangspunten	4.927	-
Toeslagen	154.242	-
Overige wijzigingen	-563	-5.538
	<u>-367.006</u>	<u>-121.656</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorzieningen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele ontwikkeling van het beroepsinkomen.

Toeslagen

In juli 2022 heeft het bestuur besloten om met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 de aanspraken te verhogen met 1,9% voor alle deelnemersgroepen.

Het bestuur heeft in 2022 besloten de aanspraken per 1 januari 2023 met 9,9% te verhogen voor alle deelnemersgroepen. Bij de vaststelling van de technische voorziening per 31 december 2022 is rekening gehouden met deze verhoging.

Er is geen sprake van een doelgericht toeslagbeleid om bijvoorbeeld de inflatie te compenseren. Als zodanig sorteert het pensioenfonds derhalve in termen van de zogenaamde toeslagenmatrix in toeslagencategorie B. De premie bevat geen opslag voor de toeslagen en ook is er geen voorziening voor gevormd. Een eventuele toeslagverlening moet komen uit meeropbrengsten over de beleggingen en/of uit een gunstige financiële positie van het pensioenfonds.

Het bestuur beschikt over de bevoegdheid om te beslissen of en hoeveel toeslag er in een jaar wordt toegekend. Onder meer zal het bestuur zich in deze beslissingen baseren op de financiële positie van het pensioenfonds, de behaalde rendementen en de vooruitzichten daaromtrent.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,486% (2021: -0,533%), zijnde de éénjaarsrente van de rentetermijnstructuur per 31 december 2021.

Pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen (inclusief excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van deze herrekening is onder deze post opgenomen.

UFR-systematiek: de UFR wordt vastgesteld op basis van de gerealiseerde maandelijkse '20-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaren. Dit heeft geleid tot een verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen van -526.738. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2022 is +49,4%.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Toevoeging in verband met kosten

De toevoeging aan de technische voorziening in verband met de benodigde excasso-opslag over de pensioenbouw.

Overige wijzigingen

	2022	2021
Resultaat op sterfte	447	-2.804
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	94	186
Resultaat op mutaties	-982	-348
Resultaat op overige technische grondslagen	-122	-2.572
	<u>-563</u>	<u>-5.538</u>

Het resultaat op mutaties bestaat o.a. uit het resultaat op flexibilisering en het resultaat op pensionering.

14. Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	2022	2021
Mutatie waarde herverzekeringspolissen	<u>1.196</u>	<u>-58</u>

15. Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten	1.242	380
Uitgaande waardeoverdrachten	-1.124	-466
	<u>118</u>	<u>-86</u>

De toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van de overgenomen pensioenverplichtingen bedraagt in 2022 € 1.340 (2021: € 358). Het resultaat op de overgenomen pensioenverplichtingen bedraagt in 2022 € -98 (2021: € 22).

De afname van de technische voorziening uit hoofde van de overgedragen pensioenverplichtingen bedraagt in 2022 € -1.083 (2021: € -454). Het resultaat op de overgedragen pensioenverplichtingen bedraagt in 2022 € -41 (2021: € -12).

	2022	2021
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	1.340	358
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-98	22
	<u>1.242</u>	<u>380</u>

	2022	2021
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-1.083	-454
- overgedragen pensioenverplichting	-41	-12
	<u>-1.124</u>	<u>-466</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

16. Herverzekeringen

	2022	2021
Premies risicokapitaal	-21	-22
Premies arbeidsongeschiktheidsrisico	-13	-13
Totaal premies	<u>-34</u>	<u>-35</u>
Premiedervingsuitkeringen	550	623
	<u>516</u>	<u>588</u>

Het pensioenfonds heeft het risico van overlijden en koopsomvrijstelling op een stop-loss-basis herverzekerd bij Zwitserleven. De looptijd van het contract is van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2023.

Daarnaast ontvangt het pensioenfonds uitkeringen van de Algemene Levensherverzekering Maatschappij N.V. en Aegon N.V. voortvloeiende uit premievrije contracten.

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Voorstel resultaatbestemming

In de statuten van het pensioenfonds zijn geen nadere bepalingen opgenomen ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten. Het bestuur heeft besloten het resultaat toe te voegen aan de algemene reserve.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen heeft de jaarrekening 2022 vastgesteld in de vergadering van 1 juni 2023.

Houten, 1 juni 2023

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen
Het bestuur

Mevrouw D.C. Sonneveld
Voorzitter

De heer M.H.J.J. Westerhof
Secretaris

De heer J.A.M. van Gils

Mevrouw L.A.M. Stark

De heer F.P. Zwanenburg

De heer B.A. Sloots

OVERIGE GEGEVENS

1 STATUTAIRE RESULTAATBESTEMMING

In de statuten van het pensioenfonds zijn geen nadere bepalingen opgenomen ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten.

2 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen te Utrecht is aan Sprenkels & Verschuren B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen, zoals vereist conform artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Sprenkels & Verschuren B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 7.420.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 370.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 142 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- 1 toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- 1 het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- 1 de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- 1 het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Het pensioenfonds heeft in 2022 gebruik gemaakt van het 'Besluit toeslagverlening in bijzondere omstandigheden' van 7 juni 2022 (Staatsblad 2022, 211) bij het besluit tot toeslagverlening per 1 januari 2022 en 1 januari 2023. Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd dat is voldaan aan de in het Besluit gestelde voorwaarden.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, met uitzondering van artikel 127.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch gelijk aan/hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 1 juni 2023

drs. D.H. Kleinloog AAG
verbonden aan Sprenkels & Verschuren B.V.

3 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

A. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen te Utrecht gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening bestaande uit: 1. de balans per 31 december 2022; 2. de staat van baten en lasten over 2022; en 3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.	Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen op 31 december 2022 en van het saldo van baten en lasten over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter onderbouwing van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 7.422.710. De materialiteit is gebaseerd op 0,5% van het pensioenvermogen, zijnde het totaal van de technische voorzieningen en reserves. Het pensioenvermogen en de dekkingsgraad van het pensioenfonds en de mogelijkheid om aan de verplichtingen naar haar deelnemers te voldoen, zijn belangrijke indicatoren voor de gebruiker van de jaarrekening. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 371.136 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak continuïteit

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogens-dekking (het vereist eigen vermogen) aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het fonds niet kan voldoen aan het herstel zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Zoals toegelicht op pagina 18 van het jaarverslag en pagina 90 van de jaarrekening, heeft het bestuur een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank waarin is uitgewerkt hoe de beleidsdekkingsgraad binnen de wettelijk gestelde termijnen weer op het vereiste niveau kan worden gebracht. Dit is onderdeel van de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur.

Omdat het pensioenfonds de ultieme mogelijkheid heeft om de pensioenaanspraken en pensioenrechten te korten en daarmee de continuïteit van het pensioenfonds te allen tijde te waarborgen heeft het bestuur geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd.

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- u het verkrijgen van controle-informatie over het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen.
- u overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur en het herstelplan dat is ingediend bij De Nederlandsche Bank alle relevante elementen bevat en consistent is met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de bepaling van het vereist eigen vermogen en de dekkingsgraden;
- u overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot een continuïteitsrisico;
- u het nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).
- u het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.
- u het inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties opgeleverd dat de continuïteitsveronderstelling van het bestuur niet passend is en hebben niet geleid tot identificatie van continuïteitsrisico's.

Controleaanpak fraude

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het verantwoordingsorgaan toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar pagina 55 van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn frauderisicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie.

Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

- *Waardering van de technische voorzieningen*
Dit is een onderdeel van de kernpunten, hiervoor verwijzen wij naar het kernpunt 'Schattingen in de waardering van de technische voorzieningen'.
- *Premiebijdragen en beleggingsresultaten*
Op grond van onze beroepsregels gaan wij uit van een verondersteld frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten en aangezien de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording door het bestuur beperkt zijn.
- *Doorbreken van interne beheersing door het bestuur*
Bij onze controlewerkzaamheden hebben we aandacht besteed aan het risico dat het bestuur de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, inclusief een evaluatie van aanwijzingen van mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur, hetgeen een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude kan betekenen. Door een gedegen risicoanalyse hebben wij vastgesteld op welke manieren het bestuur de aanwezige interne beheersing kan doorbreken.

Middels specifieke werkzaamheden, zijnde data-analyses op de grootboekmutaties, inclusief de memoriaalboekingen en de werkzaamheden zoals in de kernpunten beschreven hebben wij geen indicaties op het doorbreken van de interne beheersing en hieruit volgende materiële fraude geconstateerd. Aanvullend hebben wij de rapportages van de sleutelfunctionarissen doorgenomen. Hierin zijn geen indicaties voor materiële fraude en non-compliance opgenomen.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak niet-naleven van wet- en regelgeving

Wij hebben de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 "Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen", is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het lezen van notulen en het kennismaken van rapporten van de compliance afdeling en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen. Wij hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Reikwijdte

Uitbesteding van processen aan dienstverleners

Het pensioenfonds heeft het beheer van beleggingen uitbesteed aan Achmea Investment Management. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Achmea Pensioenservices. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Achmea Investment Management en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Achmea Pensioenservices.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van het pensioenfonds. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor het pensioenfonds relevante interne beheersingsmaatregelen van Achmea Investment Management en Achmea Pensioenservices in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE-3402 Type II)-rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen, beoordelen van de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2022 en het beoordelen van de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Achmea Investment Management en Achmea Pensioenservices.

Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden verricht op onder andere de beleggingsopbrengsten, premiebijdragen en uitkeringen. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen de beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen gecontroleerd aan de hand van brondocumentatie bij het pensioenfonds.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede processen en de aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in)deelnemersgegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

SCHATTINGEN IN DE WAARDERING VAN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN	ONZE CONTROLEAANPAK
<p>De technische voorzieningen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. De waardering van de technische voorziening komt tot stand op basis van een berekening van aanspraakgegevens van deelnemers en belangrijke schattingen.</p> <p>De technische voorzieningen worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen, zoals de door De Nederlandsche Bank ('DNB') gepubliceerde rentetermijnstructuur en de door het Actuarieel Genootschap (AG) gepubliceerde levensverwachtingen (tafels). Deze tafels worden gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds.</p> <p>De waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen zijn beschreven in het hoofdstuk "Grondslagen voor de waardering van activa en passiva" op pagina 81 en 82 van de jaarrekening.</p> <p>In verband met de complexe berekening en de significante schattingselementen is deze post een kernpunt voor onze controle.</p>	<p>Wij hebben de aan de voorziening ten grondslag liggende basisgegevens gecontroleerd, rekening houdend met NBA-handreiking 1120: '<i>Gebruikmaken van de werkzaamheden van de certificerend actuaris bij de controle van de jaarrekening en staten van pensioenfondsen</i>'. Bij deze basisgegevens hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt.</p> <p>Verder hebben wij de toereikendheid van de technische voorzieningen beoordeeld door het toetsen van de door het bestuur gehanteerde uitgangspunten. Dit hebben wij onder andere gedaan door het beoordelen van de gehanteerde overlevingstafels, rekenrente, ervaringssterfte en kostenopslagen. Als onderdeel van onze werkzaamheden hebben wij eveneens de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de door het bestuur ingeschakelde certificerend actuaris beoordeeld.</p> <p>Wij hebben bij de controle van de juistheid en toereikendheid van de technische voorzieningen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruik gemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2022. Hierbij hebben wij de redelijkheid van de aannames van het bestuur met betrekking tot de actuariële grondslagen beoordeeld en besproken met de certificerend actuaris.</p> <p>De gehanteerde grondslagen en veronderstellingen, zoals vermeld op pagina 81 en 82 van de jaarrekening en de hierbij behorende toelichtingen op pagina 91</p>

	hebben wij getoetst aan de hand van de vereisten van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.
WAARDERING EN TOELICHTING VAN NIET-(BEURS) GENOTEERDE BELEGGINGEN	ONZE CONTROLEAANPAK
<p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en worden gewaardeerd op marktwaarde. Door het pensioenfonds wordt voornamelijk belegd via Achmea Investment Management.</p> <p>Voor een groot gedeelte van de beleggingen wordt de actuele waarde bepaald op basis van de intrinsieke waarde per participatie voor de posities in fondsen. De waarderingsonzekerheid neemt toe bij de posities in niet-(beurs) genoteerde beleggingsfondsen doordat de waarde wordt ontleend aan de opgaven van fondsmanagers.</p> <p>Gezien de omvang van de post hebben wij dit als kernpunt geïdentificeerd in onze controle. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen beschreven in het hoofdstuk "Grondslagen voor waardering van activa en passiva" op pagina 80.</p>	<p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2022.</p> <p>Wij hebben controle-instructies gestuurd naar de accountant van de vermogensbeheerder Achmea Investment Management waar het pensioenfonds via belegt. Wij hebben de ontvangen rapportages getoetst aan onze instructies en hebben de controlebevindingen op basis van onze eigen materialiteitsgrenzen geëvalueerd.</p> <p>De posities in niet-(beurs)genoteerde beleggingen hebben wij getoetst aan de hand van recente, door een andere onafhankelijke accountant, gecontroleerde jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds ten opzichte van die van de fondsen waarin wordt belegd alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant.</p> <p>Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormen onderdeel van onze werkzaamheden.</p>

C. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- u het voorwoord;
- u het bestuursverslag;
- u de overige gegevens;
- u de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- u met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- u alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

D. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het bestuur benoemd als accountant van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen vanaf de controle van het boekjaar 2021.

E. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- u het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- u het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- u het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- u het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- u het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- u het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amstelveen, 1 juni 2023

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

W.J.P. Hoeve RA

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2022		2021	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		4.484		4.357
Nieuwe toetredingen	290		306	
Herintreding	127		107	
Ingang pensioen	-2		-3	
Overlijden	-		-2	
Ontslag met premievrije aanspraak	-325		-267	
Revalidering	-13		-13	
Andere oorzaken	-		-1	
		77		127
Stand einde boekjaar		4.561		4.484
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.305		1.314
Herintreding	-127		-107	
Ingang pensioen	-80		-99	
Overlijden	-1		-1	
Ontslag met premievrije aanspraak	325		267	
Waardeoverdrachten	-33		-83	
Revalidering	13		13	
Afkopen	-		-1	
Andere oorzaken	-7		2	
		90		-9
Stand einde boekjaar		1.395		1.305
Pensioengerechtigden				
Stand vorig boekjaar		1.871		1.806
Ingang pensioen	82		102	
Overlijden	-46		-58	
Toekenning nabestaandenpensioen	25		25	
Andere oorzaken	-8		-4	
		53		65
Stand einde boekjaar		1.924		1.871
		7.880		7.660

2 PENSIOENREGELING

De SPD is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 lid 1 sub j van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De pensioenregeling is van kracht sinds 1 januari 1975 en is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd per 31 januari 2023.

De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premiereregeling in de zin van de Wvb.

Deelnemerschap

Deelnemer is iedere dierenarts die als zodanig - hetzij zelfstandig, hetzij in dienstverband - praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk, op 31 december 2006 nog geen 60 jaar was en de vijfenzestigjarige leeftijd nog niet heeft bereikt. Ook wanneer een dierenarts werkt als invaller, waarnemer of uitzendkracht voldoet hij aan de voorwaarden van deelname.

Pensioenregeling 2022

De SPD-pensioenregeling is een zogenoemde 'beschikbare premiereregeling'. Dat betekent dat de hoogte van de pensioenpremie het uitgangspunt is voor de berekening van de pensioenopbouw van de individuele deelnemer. De hoogte van de jaarpremie wordt jaarlijks vastgesteld op basis van de pensioengrondslag van de deelnemer. Voor de berekening van de pensioengrondslag geldt een maximum beroepsinkomen en een franchise. Deze bedragen worden in principe jaarlijks op 1 januari verhoogd. De basis voor de verhoging van het maximum beroepsinkomen en de franchise is de stijging van het prijspeil. Hiervoor wordt aangesloten bij de stijging van het consumentenprijsindexcijfer 'Alle huishoudens, afgeleid' tussen oktober van het voorlaatste en oktober van het laatste jaar voorafgaand aan het moment van verhoging van het maximum beroepsinkomen.

De deelnemer draagt een percentage van zijn/haar pensioengrondslag in dat jaar af aan het pensioenfonds. Genoemd percentage hangt af van de leeftijd van de deelnemer per 1 januari van het betreffende jaar. Met de leeftijd loopt dit percentage via vijfjaars cohorten op van minimaal 18,1% tot maximaal 34,7%.

De door de actieve deelnemer betaalde premie wordt aangewend voor de inkoop van ouderdomspensioen, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd, partnerpensioen (70% van het ouderdomspensioen) en wezenpensioen (20% van het partnerpensioen, tot 21 jaar). Verder wordt de premie aangewend ter dekking van de kosten en de risico's bij overlijden en indien daarvoor gekozen arbeidsongeschiktheid.

Pensioenopbouw

De pensioenregeling kent een ouderdomspensioen, een partnerpensioen en een wezenpensioen. Daarnaast hebben deelnemers de mogelijkheid om op vrijwillige basis premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid te verzekeren en zijn er diverse keuzemogelijkheden voor de deelnemers op de pensioendatum.

Hierna worden deze pensioenen en de keuzemogelijkheden kort toegelicht.

De jaarlijks in te kopen pensioenen en de op risicobasis te verzekeren pensioenen worden op basis van bereikte leeftijd bepaald aan de hand van de bij het pensioenreglement gevoegde tabellen. Deze tabellen zijn opgesteld op basis van actuariële grondslagen aangeleverd door de adviserende actuaaris.

Ouderdomspensioen

Door jaarlijks pensioenpremie te betalen, bouwt een deelnemer elk jaar verder op aan het ouderdomspensioen. Een deelnemer kan op de pensioendatum het pensioen aanpassen aan de eigen situatie en wensen van dat moment.

Partnerpensioen

De jaarlijkse opbouw van het partnerpensioen is gelijk aan 70% van de jaarlijkse opbouw van het ouderdompensioen. Wanneer een actieve deelnemer onverhoopt komt te overlijden, is er voor de partner een extra partnerpensioen beschikbaar ten bedrage van 1,225% van de laatst voor overlijden vastgestelde pensioengrondslag vermenigvuldigd met het aantal jaren gelegen tussen de datum van overlijden en de pensioendatum. Het "extra" partnerpensioen wordt door SPD op risicobasis in herverzekering gegeven.

Onder partner wordt verstaan de echtgenoot of echtgenote, de geregistreerde partner of degene die met de deelnemer ongehuwd samenwoont. Ongehuwd samenwonenden moeten de partner wel zelf aanmelden bij het pensioenfonds en een notariële samenlevingsovereenkomst overleggen en ten minste een half jaar aantoonbaar een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd.

Bijzonder partnerpensioen

Wanneer het huwelijk van de deelnemer vóór de pensioendatum is ontbonden of een samenlevingsovereenkomst met partnerpensioen is beëindigd, krijgt de gewezen partner een recht op bijzonder partnerpensioen. De hoogte van dit bijzonder partnerpensioen is gelijk aan het partnerpensioen waarop recht zou bestaan als de deelname zou zijn geëindigd op het tijdstip van scheiding. Als de deelname al is geëindigd, is het bijzonder partnerpensioen gelijk aan het partnerpensioen waarop recht is ontstaan bij het beëindigen van de deelname, inclusief de daarop inmiddels verleende toeslagen.

Wezenpensioen

Bij overlijden van de deelnemer, de gewezen deelnemer of de gepensioneerde deelnemer hebben de kinderen (tot 21 jaar) recht op een wezenpensioen. Het wezenpensioen bedraagt 20% van het partnerpensioen.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

Voor de deelnemer die op objectief medisch vast te stellen gronden ongeschikt is tot het uitoefenen van het beroep van dierenarts als gevolg van een ongeval of ziekte (hierbij geldt een wachttijd van twee jaar), kan door het pensioenfonds gehele respectievelijk gedeeltelijke vrijstelling van premiebetaling worden verleend terwijl de pensioenopbouw voor de betreffende deelnemer voortgang vindt indien de deelnemer gekozen heeft voor de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. De vrijgestelde premie betreft de premie op het niveau per de datum van intrede van arbeidsongeschiktheid, waarbij deze premie jaarlijks met 3% stijgt. De oplopende premiepercentages, met de leeftijd als van toepassing voor actieven, worden voor arbeidsongeschikten niet langer gevolgd. De verzekering voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is vrijwillig en geldt alleen voor deelnemers die hiervoor bij aanvang deelname of bij het afsluiten van een inkomensverzekering voor arbeidsongeschiktheid hebben gekozen.

Keuzemogelijkheden bij pensioeningang

De jaarlijks in te kopen pensioenen en de te verzekeren pensioenen worden bepaald aan de hand van de tabellen in het pensioenreglement. De pensioenleeftijd is 'standaard' 65 jaar. Een deelnemer heeft de mogelijkheid om op zijn pensioendatum zijn pensioen aan te passen aan zijn situatie en zijn wensen van dat moment. Bij pensioeningang informeert het pensioenfonds de deelnemer over de uitkomsten van de diverse mogelijkheden, dit aan de hand van individuele berekeningen.

Vervroegen of uitstellen van de pensioeningang

Het ouderdompensioen gaat standaard in op de eerste dag van de maand waarin de deelnemer of gewezen deelnemer de 65-jarige leeftijd bereikt. Het ouderdompensioen eindigt op de laatste dag van de maand van zijn overlijden. De deelnemer kan ervoor kiezen de pensioenleeftijd maximaal vijf jaar te vervroegen. Als de (gewezen) deelnemer zijn ouderdompensioen wil laten ingaan op een datum die is gelegen vóór vijf jaar voor het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd, dient hij aan het pensioenfonds te verklaren dat hij vanaf de datum dat zijn ouderdompensioen ingaat geen inkomsten uit arbeid meer geniet en niet meer de intentie heeft deze in de toekomst te verwerven. Bij vervroeging van de pensioeningang worden de pensioenaanspraken (het ouderdompensioen) lager dan dat deze zouden zijn geweest als de deelnemer zijn pensioen zou laten ingaan op 65-jarige leeftijd.

Uitstel van de ingangsdatum is mogelijk tot de 70-jarige leeftijd. Uitstel van de ingangsdatum van het ouderdompensioen kan alleen worden verleend als de deelnemer gedurende de periode van uitstel werkzaam blijft. Het ouderdompensioen wordt in dat geval hoger.

Ruilen ouderdompensioen in partnerpensioen

De deelnemer heeft op de pensioendatum de mogelijkheid het opgebouwde partnerpensioen (gedeeltelijk) in te ruilen voor een hoger ouderdompensioen. Als de deelnemer daarvoor kiest, betekent dit dat zijn partner geen of een lager partnerpensioen krijgt als de deelnemer komt te overlijden. Inruil kan alleen als de partner van de deelnemer daar schriftelijk toestemming voor geeft.

Wanneer op de pensioendatum geen partnergegevens bij de administrateur bekend zijn dan wordt de aanspraak op het partnerpensioen automatisch omgezet in een hoger ouderdompensioen.

Het partnerpensioen dat de deelnemer tijdens zijn huwelijk, geregistreerd partnerschap of notariële samenlevingsverband voor zijn eventuele ex-partner heeft opgebouwd komt niet voor uitruil in aanmerking.

Hoog/laag-constructie

Een deelnemer kan kiezen voor een hoog/laag-constructie. Dit betekent dat de deelnemer de eerste vijf of tien jaar een verhoogd ouderdompensioen krijgt en vervolgens een verlaagd ouderdompensioen. De lage uitkering is altijd 75% van de hoge uitkering. Toepassing van deze keuze heeft geen invloed op de hoogte van het partner- en wezenpensioen.

Alle omzettingen van de pensioengelden vinden plaats op basis van seksneutrale factoren.

Deeltijdpensioen

Een deelnemer kan zijn ouderdompensioen gedeeltelijk vervroegd laten ingaan indien hij minder gaat werken en geen intentie heeft in de toekomst meer te gaan werken. Het gedeelte van het ouderdompensioen dat vervroegd kan ingaan is evenredig met het percentage dat de deelnemer minder is gaan werken. Van deze mogelijkheid kan op z'n vroegst op 60-jarige leeftijd gebruik worden gemaakt.

Begripsomschrijvingen en afkortingen

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN)

Pensioenfondsen moeten op basis van de Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) een nota opstellen waarin wordt ingegaan op:

- * interne beheersingssysteem;
- * administratieve organisatie en interne controle;
- * procedures en criteria voor aansluiting bij SPD;
- * aanspraken van deelnemers;
- * risico's;
- * financiële opzet en
- * financiële sturingsmiddelen.

Achmea IM

Achmea Investment Management B.V.

AFM

Autoriteit Financiële Markten

AG

Koninklijk Actuarieel Genootschap

ALM (asset en liability management)

Het managen van activa en verplichtingen met het doel de marktrisico's qua niveau en beweeglijkheid te begrenzen en tegelijkertijd een zo hoog mogelijk rendement te behalen binnen deze grenzen. In een ALM-studie wordt op basis van een veelvoud aan economische scenario's onderzocht wat de financiële gevolgen zijn van verschillende (beleggings)beleidsvarianten. Het strategische beleggingsbeleid van het pensioenfonds wordt op deze ALM-studie gebaseerd.

AOW

De AOW (Algemene Ouderdomswet) is een basispensioen van de overheid. Iedereen die de AOW-leeftijd heeft bereikt en in Nederland woont of heeft gewoond, heeft hier recht op. De AOW wordt uitgekeerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) vanaf de dag dat de AOW-leeftijd is bereikt. De AOW-leeftijd hangt af van de geboortedatum.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdende gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden.

Beschikbare premieregeling

Een beschikbare premieregeling (defined contribution of DC-regeling) is een regeling waarbij een overeengekomen premie beschikbaar wordt gesteld om pensioenrechten voor te verzekeren. Er worden hierbij geen toezeggingen gedaan over de hoogte van de te verzekeren pensioenuitkeringen.

Bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen.

Code Pensioenfondsen

Overzicht met normen voor Goed Pensioenfondsbestuur, eind 2013 gepubliceerd door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid.

Collectieve actuariële gelijkwaardigheid

Voor de bepaling van de hoogte van het pensioen na uitruil of vervroeging wordt voor mannen en vrouwen uitgegaan van dezelfde factoren. Er wordt dus geen verschil gemaakt tussen de levenskansen van een mannelijke en een vrouwelijke deelnemer.

Deelnemer

Iedere dierenarts die als zodanig - hetzij zelfstandig, hetzij in dienstverband -praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk, op 31 december 2006 nog geen 60 jaar was, en de vijfenzestigjarige leeftijd nog niet heeft bereikt.

Deelnemersvereniging (DPD)

De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid genaamd Deelnemersvereniging Pensioenfonds Dierenartsen, gevestigd te Utrecht. De deelnemersvereniging is een beroepspensioenvereniging als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad wordt berekend door het aanwezige vermogen te delen door de verplichtingen. Het vermogen is de waarde van alle bezittingen (beleggingen e.d.) minus de schulden van het pensioenfonds. De verplichtingen zijn de opgetelde waardes van alle pensioenen die nu en in de toekomst worden uitgekeerd.

Derivaten

Een financieel instrument waarvan de waarde is afgeleid van één of meer onderliggende waarde(s).

DNB

De Nederlandsche Bank

Duration

De duration is de gewogen gemiddelde looptijd van kasstromen waarbij het gewicht van elke kasstroom wordt bepaald door het relatieve belang van die kasstroom. Maatstaf voor de rentegevoeligheid van bijvoorbeeld obligaties.

Feitelijke premie

In het financieel toetsingskader gehanteerde term. Dit betreft de ontvangen deelnemersbijdragen.

Franchise

Bij de opbouw van het pensioen wordt al rekening gehouden met de AOW-uitkering door het gebruik van een franchise. De franchise is het deel van het inkomen waarover geen pensioen wordt opgebouwd in verband met de vanaf AOW-leeftijd te ontvangen AOW-uitkering.

FTK

Financieel Toetsingskader. Het FTK is het onderdeel van de Wvb waarin de wettelijke financiële eisen aan pensioenfonds zijn vastgelegd. Het is opgebouwd rond de principes van marktwaardering, risico-gebaseerde financiële eisen en transparantie.

Kostendeekkende premie

Pensioenfondsen zijn verplicht om een kostendeekkende premie te berekenen. De kostendeekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt. Het premiebeleid is een van de belangrijke sturingsmiddelen van een pensioenfonds. Door een adequate prijsstelling wordt voorkomen dat het pensioenfonds op voorhand te maken krijgt met tekorten.

Langlevensrisico

Het risico waarbij een afname van de sterftkans lager is dan de sterftkans volgens het tarief en een verslechtering van het resultaat laat zien.

NCW

Netto contante waarde. De som van de contante waarden van toekomstige kasstromen en de initiële kasstroom die daarmee verband houdt (bijvoorbeeld een uitgaande kasstroom op het moment van een investering). Op deze manier kunnen de effecten van inkomsten en uitgaven, die op verschillende tijdstippen plaatsvinden, met elkaar worden vergeleken.

Ouderdomspensioen

Maandelijkse uitkering die de deelnemer vanaf de pensioendatum of pensioeningangsdatum tot zijn overlijden ontvangt.

Partnerpensioen

Periodieke uitkering aan de partner van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde die wordt uitgekeerd na het overlijden van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Partner

De persoon met wie de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde gehuwd is; of

De persoon met wie de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde een bij de burgerlijke stand geregistreerd partnerschap is aangegaan; of

De persoon met wie de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde samenwoont, mits:

- 1 de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde en de partner beiden ongehuwd zijn en geen geregistreerd partnerschap zijn aangegaan met een derde; en
- 1 de partner geen bloed- of aanverwant in de rechte lijn is van de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde; en
- 1 de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde en de partner gedurende ten minste een half jaar aantoonbaar een gezamenlijke huishouding voeren en ten overstaan van een notaris een samenlevingsovereenkomst hebben getekend.

Pensioenfederatie

De overkoepelende belangenbehartiger van de Nederlandse pensioenfondsen.

Pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen.

Pensioengerechtigde

De persoon die op grond van de pensioenregeling een pensioen van het pensioenfonds ontvangt.

Pensioengrondslag

De basis voor de berekening van de hoogte van de pensioenen: het beroepsinkomen minus de franchise.

Pensioenoverzicht

Jaarlijks overzicht van alle pensioenrechten en -bedragen die de deelnemer tot dan toe heeft opgebouwd en nog gaat opbouwen binnen de pensioenregeling.

PFG (Pension Fund Governance)

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen).

Premie

Het bedrag dat een deelnemer jaarlijks moet betalen op basis van de pensioenregeling.

PVI

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

PW

Pensioenwet.

Reële dekkingsgraad

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële graad van 100% wil zeggen dat het fonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid. Een toekomstbestendig indexatiebeleid houdt in: er mag geïndexeerd worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.

Indexatie is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze indexatie ook in de toekomst te kunnen verlenen.

RTS

Rentetermijnstructuur. De RTS is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale RTS laat een stijgend verloop zien omdat de korte (spaar-)rente doorgaans lager is dan de langere (kapitaalmarkt-)rente. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

SPD

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

Statuten

De statuten van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

SZW

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

UFR

Ultimate Forward Rate. De UFR is een berekende rekenrente na het laatste liquide punt in de rentemarkt. Het is daarmee een risicovrije rekenrente voor langjarige contracten, waarvoor wegens de lange looptijd onvoldoende handel in bestaat.

VO

Verantwoordingsorgaan

Wezenpensioen

Uitkering die de kinderen van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde ontvangen na het overlijden van deze deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Wvb

Wet verplichte beroepspensioenregeling

WIA

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: **Pensioenregeling Stichting pensioenfonds voor de Dierenartsen** Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): **7245001TIF29FKON3223**

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De EU-taxonomie is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van ecologisch duurzame economische activiteiten. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☐ Ja	☒ ☐ Nee
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	☒ Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 1,09% duurzame beleggingen
☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	☐ met een sociale doelstelling
	☐ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze Pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

Uitsluitingsbeleid. De volgende investeringen zijn uitgesloten, zie voor meer detail het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds

<https://www.pensioenfondsdiereartsen.nl/vermoogensbeheer/beleesingsbeleid>:

o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

Overige opmerkingen bij de ecologische of sociale kenmerken van deze Pensioenregeling:

De Pensioenregeling belegt met name in beleggingsinstellingen. Enkele beleggingsinstellingen (zoals Aandelen Wereld (Ontwikkelde Markten) hanteren een uitsluitingsbeleid ten aanzien van:

- o Controversiële wapens;
- o Ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
- o Bepaalde fossiele brandstoffen zoals steenkolen en teerzandolie.

Op dit moment kunnen wij nog niet volledig het percentage meten van de uitgesloten ondernemingen in de beleggingsinstellingen en kunnen daarover beperkt rapporteren.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

- Uitsluitingsbeleid. Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingsbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. Het afgelopen jaar hebben er zich geen breaches voorgedaan.

Indicator	Waarde
Exposure naar normschenders (%)	–

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Er is over 2021 niet gerapporteerd op bovengenoemde duurzaamheidsindicatoren.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverstrekking, heeft dit Pensioenfonds geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. Het Pensioenfonds heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen. De doelstellingen van de duurzame beleggingen hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van de Pensioenregeling aan klimaatmitigatie. De ESG-dienstverlener baseert zich op de

gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij via de ESG-dienstverlener meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO₂-emissie van de Pensioenregeling bedroeg over 2022 1,25 ton.

- **Adaptatie aan klimaatverandering.** Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van deze Pensioenregeling aan klimaatadaptatie. In de EU-Taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In de beoordeling van de uitgegeven Green Bond wordt getoetst in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals opgenomen in de EU-Taxonomie. De verwachting is dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat de bijdrage van de duurzame beleggingen van de Pensioenregeling aan klimaatadaptatie zorgvuldig kan worden gemeten.

De Pensioenregeling bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

● ***Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?***

De Pensioenregeling heeft Green Bonds in portefeuille waar niet expliciet op wordt gestuurd. Deze Green Bonds zijn getoetst door onze ESG-dienstverlener aan de hand van het Achmea IM Green Bond beoordelingsraamwerk. Hiermee kunnen deze Green Bonds als duurzame belegging beoordeeld worden. In deze bijlage IV wordt over deze duurzame beleggingen gerapporteerd.

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen van de Pensioenregeling te beoordelen aan de hand van het Achmea IM Green Bond beoordelingsraamwerk en de EU-criteria voor ecologisch duurzame beleggingen. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen die in deze Pensioenregeling aanwezig zijn, betreffen Green Bonds die voldoen aan het Achmea IM Green Bond beoordelingsraamwerk. Deze Green Bonds hebben als doel een positieve impact te realiseren. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

Ja. De in deze Annex IV geïdentificeerde duurzame beleggingen betreffen green bonds die voldoen aan het Achmea IM Green Bond beoordelingsraamwerk. Het Green Bonds beoordelingsraamwerk van Achmea IM sluit Green Bonds van ondernemingen uit die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De Pensioenregeling houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het Pensioenfonds heeft zich geïnteresseerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte en onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van het Pensioenfonds.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Winning steenkolen en teerzandolie. Met een omzetsgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar het Pensioenfonds niet in wil beleggen) en Normatief engagement (de dialoog aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar het Pensioenfonds niet in wil beleggen)

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2022

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
CCF Developed World (ESG Screened) Index Fund	Overig	18,9	Ierland
CBRE GLOBAL INV. PARTN GLOBAL ALPHA FD CT3 TP1 ACC	Overig	11,6	Nederland
Dynamic Credit Dutch Mortgage Fund inzake SPD	Overig	7,0	Nederland
Achmea IM Global High Yield Fund EUR hedge	Overig	4,9	Nederland
Achmea IM 20 Year Overlay Fund	Overig	4,5	Nederland
Achmea IM 30 Year Overlay Fund	Overig	4,2	Nederland

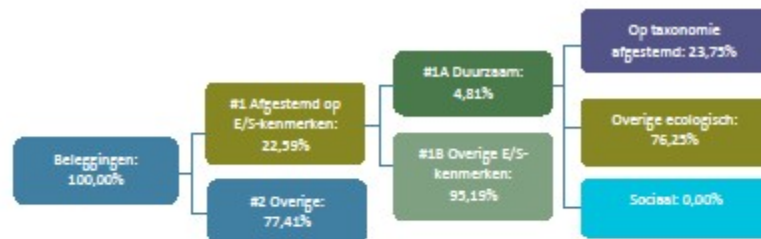

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 1,09%.

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

● Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie #1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat:

- De subcategorie #1A Duurzaam omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie #1B Overige E/S-kenmerken omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

● In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	10,7
Door onderpand gedekt	1,6
Financiële instellingen	1,6
Industriële bedrijven	1,1
Supranationals	1,1
Consumenten diensten	1,0
Consumentengoederen	0,8
Vastgoed	0,6
Gezondheidszorg	0,6
Overig	80,9

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met milieudoelstelling mitigatie was 23,75% afgestemd op de EU-Taxonomie. Er waren geen beleggingen afgestemd op de milieudoelstelling adaptatie.

Bij het beoordelen van de duurzame beleggingen gaat de ESG-dienstverlener na in hoeverre deze voldoet aan EU Taxonomie criteria. Voor het vaststellen van de afstemming op de EU-Taxonomie wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-Taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?

- Ja:
- In fossiel gas In kernenergie
- Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

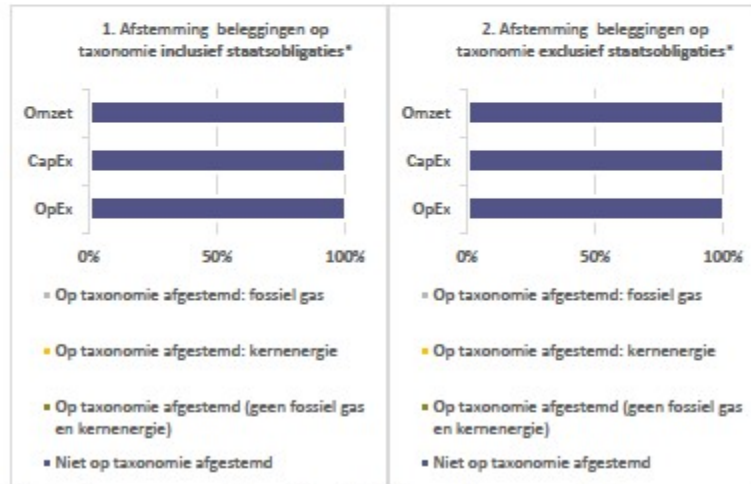
- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die geen rekening houden met de criteria voor ecologisch duurzame

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

*In deze diagrammen omvat "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.

Data omtrent Taxonomy alignment wordt gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt niet gemaakt in:

- Rapportages van de uitgevende organisatie,
- Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)
- Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

 Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,00%.

 Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?

In voorgaande periodieke verslagen is hier niet over gerapporteerd.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie was 76,25%.

economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een Green Bond te beoordelen. Het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. De ESG-dienstverlener gebruikt dit raamwerk om de kwaliteit van Green Bonds te beoordelen.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in 'overige'? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder '2 overige' zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder 'overige' liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van "overige"
Fondsen	87,6
Liquiditeiten	33,3
Alternatieve beleggingen	0,3
Overig	0,2
Derivaten	-21,4

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2022 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement: de vermogensbeheerder van het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement. Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar juist ondernemingen die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties kunnen verbeteren.

Stemmen: daarnaast hebben de vermogensbeheerders van het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele Pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de Pensioenregeling om te bepalen of de Pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

- *Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?*

Niet van toepassing.

- *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?*

Niet van toepassing.

- *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?*

Niet van toepassing.

- *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?*

Niet van toepassing.